

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR.
Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/3 évre 14 k., (?), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Az idegesek.

Budapest, február 28.

(v.) A keresztuton való meglepő találkozásokat divatba hozta nemrég a parlamentnek egyik elmés ujságíró tagja. A szálló ige szuggesztív hatásra tett szert s azóta sűrűn folynak a pikáns légyottok a politikában. Különböző irányokból utnak indult törekvések bukkannak egymásra a pályájukat metsző keresztuton; s mialatt őket magukat megzavarja a váratlan találkozás, a publikum derülten élvezi hüledező megdöbbenésüket. Így botlott legujabban egymásba — különböző irányu utjuk metsző pontján — a szélső agrárizmus és a magyar királyi főudvarmester. Ahogy egy percig egymás mellett álltak s ahogy gyanakodva, szinte ijedten mérték végig előbb magukat, majd egymást: az valóban kacagató látvány volt, teli ellenállhatatlan helyzetkómikummal.

A magyar királyi főudvarmester — ha ugyan helyesen adja vissza az ő hangulatát az a lap, amelyet köztudomás szerint sugalmaz — bosszút forral a jelen ellen. A szélső agrárizmus pedig azzal vádolja a jelent, hogy utját állja makacsul a jövőnek. Ime, a két irányzat nemcsak különböző, hanem meglehetősen ellentétes is. Közös vonás csak egyetlen egy van bennük: az, hogy türelmetlen az egyik is, a másik is. Minden egyéb ponton élesen kizárják egymást. Az egyik azt akarja, amitől a másik irtózik. A multat szeretné restaurálni az egyik, nehogy bekövetkezzék az a jövő, melyért a másik lázasan eped. Ez a másik viszont azért eped olyan lázasan e jövőért, nehogy valaha feltámasztható legyen az a mult, amelyet az egyik restaurálni szeretne. És akadt mégis egy pont, ahol ez a két

irányzat találkozni tudott: a szabadelvű-párt szétrepesztésére törekedett ezen a ponton mind a kettő. A multnak türelmetlen leventéje a protestánsokat akarná a többségből kirobbantani. A jövőnek forró verű daliája pedig a volt nemzeti pártot serkenti a kivonulásra. Pártbomlásra pályázik tehát mind a kettő. Mely festői találkozás a keresztuton! Micsoda öserejű helyzetkómikum!

(A szabadelvű párt a maga szilárd elvi egységének páholyából derülten és nyugodtan élvezi ezt a bohózat-epizódot. Nagyon mulat azon a kómius bonyodalmon, amelyet a szereplők idegessége és a maliciózus véletlen támasztott.) És mulat még nagyobbab azokon a híreszteléseken, amelyek hiszékeny lelkeknek a párt kebelében észlelhető nyugtalanságról regélnek. Tessék elhinni, nincs ott semmiféle idegesség, semmiféle nyugtalanság. Bármi lett legyen a mai szabadelvű párt alkotó elemeinek a provenienciája: a program egysége, a vállalt feladatok közössége és a Széll-kormányba vetett feltétlen bizalom olyan szoros kapcsot létesített közöttük, amelyet semmiféle erőlködés nem tud többé megmozdítani, még kevésbé szétoldani. Olyan lesz maholnap ez a párt, amilyen az emberi koponya, amelyen a varratok azt mutatják ugyan, hogy különböző csontokból forrad össze, de amelynek minden egyes porcikája megérzi a fájdalmat, ha bármelyike sérül meg e csontoknak. És hiába akarnák ezt az egységes koponyát trepanálni azok, akiknek valamikor valami közülük volt valamely részéhez: a repesztő szerszámot kiüti a kezükből a pártnak kötelességtudása és életöszöne. Ez az életöszön azt sugja a többségnek, hogy a koponya csakis addig koponya, amíg együtt van; mihelyt kirepesztenek belőle egy részt, az enyészet teszi rá a kezét

az egészre, s akkor a spódiumgyárba kerül az is, amit kirepesztettek, meg az is, amiből emezt kirepesztették.

A szabadelvű pártban tehát nem fognak idegességet támasztani a rajta kívül álló idegesek. Sokkal izmosabb ez a jelen, amelyet legujabban egyszerre ostromolnak a mult és a jövő nevében, semhogy csak meg is rendezhetné ez a kettős támadás. Felsoroltuk már azokat az értékes vívmányokat, amelyeket a Széll Kálmán egyévi kormányzatának érdeméül tud be a hálás közvélemény. Kiderül e sorozatból, hogy a politikai dolgokban mindaz megvalósult, amit a vezető államférfiutól a nemzet elvart és a szabadelvű párt remélt. Megengedjük, hogy a személyi kérdések terén még vannak feladatok, amelyek megoldásukat várják. Így mondjuk, hogy várják; de éppen soggal nem sürgetik. Hogy az adminisztrációban és a kormányzatban jó hasznát vegye az ország az új elemeknek is, amelyekkel a többség meggyarapodott: ez nemcsak méltányos, hanem természetes is. S az új alakulás ez utolsó részletének likvidálását épp azért, mert méltányos és természetes, melegen óhajítja Széll Kálmán, sőt többet mondunk: őszintén helyesli maga a szabadelvű pártnak régi törzskara is. E tekintetben nincs tehát eltérés sehol, a szabadelvű pártnak egész vonalán. Az adminisztratív és kormányzati erők e felfrissítésének idejét, módját és mértékét a dolgok természetes rendje szerint csakis egy ember határozhatja meg, az, akinek vállán a felelősség egész terhe nyugszik: — a miniszterelnök. A többség minden egyes tagja kivétel nélkül teljesen megnyugszik abban a kézben, amely ezeket a kérdéseket is meg fogja oldani. Széll Kálmán szándékának becsületességében és lojalitásában feltétlenül és korlátlanul megbizik az egész szabadelvű párt.

TÁRCA.

Dal a „más“-ról.

(Egy boldogtalan férj monológja.)

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: Lenket Henrik.

Nem! Nem! Tovább el nem birom.
Kíöntenem kell a kinom,
Ha másképp nem, a papíron,

Hol a betűk fekete gyászra
Búmat példázza, magyarázza —
Lelkemnek tán lehül a láza?!

Tehát kimondom kereken:
Ha van is hű nőm, gyerekek,
Mégis a lét pokol nekem!

Van anyim, hogy jó módban éljek,
Betegségtől, gondtól nem félek,
Mégis keserv nekem az élet!

Féltékenységre sines okom,
Szépen fejlődik magzatom,
A sorsot mégis átkozom.

Sőt az anyósom is derék,
Zuzsi jóra való cseléd —
„Más“ rájja szívem belsejét.

„Más!“ Ismeritek ezt a szót?
Nem tudok hozzá fogható!
Szótárba sines iszonytatóbb.

Ha hallom, már megreszketek,

Egész testem-lelkem beteg,
Akár le is feküdhetek.

Ó ez a szörnyű, szörnyű „más“,
Milyen kegyetlen egy csapás,
Nekem korai vermet ás!

Már boldog vőlegény koromba
Ez a „más“, ez a csúf romba
Ürmöt vegyített a boromba:

Hogy mátkámmal tervezgetünk,
Nászutazást hová tegyünk,
Egy falu, mondom, jó nekünk!

Akkor először felelé
S két szemeit könnyű megtelél:
„Más“ mért megy Olaszhon felé?!

Ó mért engedtem akkoron?
Tán enyhébb volna most sorom! —
Meg is bűnhődtem százszoron. — —

Legfontosb kérdés a lakás.
Javalltam: Elég két szobás!
Nőm sirt: Hozzá mit szólna „más“?

Nem nyaralunk még az idén,
Ajánltam és ő hevenyén
Rám szól: „Más“ mind fürdőbe mén!

Megélünk zsúr nélkül, szívem,
Jegyzém meg neki szeliden.
„Más“ tarthat és csak épp mi nem?! — —

Hál' Isten megjött a gyerek.
Most biztosan remélhetek
Új és nyugodtabb életet!

Ó mily alapos tévedés!

Mi eddig volt, az mind kevés,
Most dült csak rám a jégverés:

„Más“ boldog, ha gyereke bög,
Csodálja benne a tüdőt
S gyönyörrel elringatja őt.

„Más“ apa rögtön odavan,
Ha a kicsike nyugtalan.
Éjfélkor orvosért rohan.

„Más“-nak nem tetszik más gyerek,
Csak magáéval enyeleg,
Bámulva, mily szép, mily remek!

„Más“ gyereke bársonyba jár,
Játéka van egész határ,
A pénzért „más“ nem mondja, kár!

„Más“-nak türelme nem szakad,
Ha a baba szót nem fogad,
De lelkire beszél sokat!

„Más“ nem kívánja, hogy hitvese
Magát örökké, minden este,
A gyerekszobán eltemesse!

„Más“ így teszen, „más“ úgy teszen,
Ezt hallom szünes-szüntelen,
Belegabalyog már eszem.

Miként egy raj gonosz darázs,
Fulánkjuk égető parázs,
Ugy dong körülöm ez a „más“!

S ha már a hideg is kiráz,
Nőm csillapítva magyaráz:
„Más“t mért nem bántja ez a „más“?!

És megbizik ugyanigy a miniszterelnök szerencsés tapintatában és ügyességében is, amely az ország javára bevált, jóval szövevényesebb, sokkal válságosabb jelentőségű problémák elintézésénél. Jól tudja az egész szabadelvű párt, hogy az a kéz, amelyre rá van bízva ez a feladat, a kiméletet az erélyvel tudja párosítani s hogy ez a kéz nem egyéb, mint folytatása egy szívnek, amely tele van becsületes lojalitással. A maga idejében, a legcélszerűbb módon és igazságos mértékben fog ez a folyamat végbemenni. Sem késleltetni, sem siettetni a procedurát nem lehet, de ilyesmit nem is akar a szabadelvű párton senki sem. Hiába idegeskednek tehát a többség kötelekén kívül álló végletek. A többség lelki egyensúlyát nem fogják megbolygathatni. Kellően fel van vértézve ez a párt az ilyen kísérletek ellen; acélpáncélja, amelyről a bomlasztás törekvése lepattan, a komoly kötelességtudás és a kérelhetetlen lelkiismeret.

BELFÖLD.

Minisztertanács. Ma délután minisztertanács volt, amelyben a kabinetnek Budapesten időző valamennyi tagja részt vett.

A miniszterelnök a királynál. A király elutazása előtt ma délelőtt Széll Kálmán miniszterelnököt magánkiballgatáson fogadta, amely közel egy óra hosszat tartott.

Gróf Széchenyi Manó távozása. Gróf Széchenyi Manó, a felség személye körüli miniszter, aki megrongált egészsége miatt már régebben visszavonult minisztériumának vezetésétől, nem-sokára forma szerint is megváltik állásától. Ugy értesülünk, hogy gróf Széchenyi fölmentését már legközelebb publikálja a hivatalos lap. Helyét egyelőre nem töltik be, hanem Széll Kálmán miniszterelnök, aki a felség személye körüli miniszter eddig is helyettesítette, hivatalosan is meg fog biztatni a minisztérium vezetésével.

A holnapi ülés. A több napi farsangi szünet után holnap folytatja a Ház a belügyminiszteri tárcá költségvetésének tárgyalását. A holnapi vitára fel vannak még irakozva: Major Ferenc, Óváry Ferenc és Komjáthy Béla, de meglehet, hogy még más kisebb felszólalások is lesznek. Mindazonáltal valószínű, hogy a holnapi ülésel befejezik a belügyi tárcá költségvetésének tárgyalását és rákerülhet a sor a kereskeleti minisztérium költségvetésének első tételére.

A Széll-kormány üdvözlése. Zemplén vármegye törvényhatósága a tegnapi tartott tavaszi közgyűlésén Széll Kálmán miniszterelnököt és a vezetése alatt levő kormányt fennállásának évi üdvözlés alkalmából feliratilag üdvözölte és bizalmáról egyhangúlag biztosította. — Temesvár város mai közgyűlése is egyhangúlag bizalmat szavazott Széll Kálmán miniszterelnöknek és elhatározta, hogy feliratilag üdvözli őt, aki „a legsúlyosabb parlamenti válság közepette vette át az ország kormányzását és nehéz feladatát rendkívüli sikerrel oldotta meg.”

Alaptalan híresztelések. A félhivatalos Budapesti Tükörsítő a következőket jelenti: Egy ellenzéki lap újra meg újra föltalálja azt a mesét, mintha Széll Kálmán miniszterelnök és Wlassios Gyula válás- és közoktatásügyi miniszter közt a brassói román iskola szubvenciója ügyében éles összekülbüvés történt volna, aminek kifolyása volt azután a közoktatásügyi miniszter elutazása. Már egyszer a legilletékesebb helyről nyert fölhatalmazás alapján a leghatározottabban kijelentettük, hogy ebben az ügyben is a miniszterelnök és a közoktatási miniszter közt kezdettől fogva a legtöbbször egyetértés uralkodott s hogy a közoktatásügyi miniszter egyedül és kizárólag egészsége helyreállítása végett ment szabadságra. Most is csak újra ismételteljük, hogy a miniszterelnök és a közoktatásügyi miniszter közt ebben az ügyben sem volt soha a legcsekélyebb, még egy vonalnyi nézeteltérés sem, amit a tárgyalás aktái és a folytatott levelezések a legegkisebben behi-zonyítanak. Ezeknek konstatálásával e fölmelegített hírhez fűzött kombinációk maguktól elesnek.

Syrcón kiutasítása. Herceg Leov, a bndapesti orosz főkonzul, jegyzéket intézett a belügyminiszterhez s abban egyes lapok ellenkező állításával szemben kijelenti, hogy ő Syrcón sohasem látta, nem

ismerte s a főkonzul helyettese volt az, aki tavaly ajánló levelet akart kieszaközölni Syrcón számára. A főkonzul jegyzékében ismétli, hogy amit a belügyminiszter Syrcón kiutasításáról a parlamentben elmondott, minden részében összhangban van a tényekkel.

KÜLFÖLD.

Újabb zavarok Ausztriában. Bécsi tudósítónk írja, hogy legújában a jobboldali pártot kebelében viszály támadt a képviselőházi alelnökválasztás miatt. Az ifju-csehek, a nagybirtokosság, a szlovének, horvátok és rutének nagyrészt dr. Zaccokra adják majd szavazatukat, de azért számosan vannak közöttük, akik lengyelt, névszerint Miletiki képviselőt akarják megválasztani. A második alelnöki állást a németeknek akarják átengedni, amely esetben Lupulnak, a jelenlegi másodalelnöknek le kellene mondani állásáról. A lengyelek minderről nem akarnak tudni semmit sem és Frade képviselőre fognak szavazni. Ezzel aztán a jobboldali pártok közt fennálló feszült viszony nyílt ellenségeskedésbe menne át. A cseh nagybirtokos és délszláv klubok ma délután közös ülést tartanak a végül, hogy a jobboldali pártoknak szorosabb egységbehozását újból megkísértsék.

Ma délelőtt megjelent Koerber osztrák miniszterelnökkel az alsóausztriai tartománygyűlés szabadelvű képviselőinek egy küldöttsége, amely a miniszternek egy memorandumot nyújtott át az új választási rend ellen. A képviselők, akik öt-negyed óra hosszat tárgyaltak a miniszterelnökkel, első sorban új választások kiírását követelték. Ha a kormány nem teljesítené a liberális tartománygyűlési és a közszertanási képviselőknél ezt a kérését, ezek le fogják vonni a végső konzekvenciákat, ami alatt valószínűleg az ezodust értik.

Bécs, február 28.

Az osztrák képviselőház ma délelőtt 11 órakor folytatta ülését dr. Fuchs elnökle alatt. Napirenden vannak a bányász-sztrájk ügyében beadott sürgősségi indítványok.

Az első szónok Demel tescheni polgármester volt, aki erősen megvédte a bányatulajdonosok álláspontját. Demel a szociáldemokraták heves közbekialtássi dacára folytatta beszédét. A következő szónok Cingr szociáldemokrata és volt szénbányamunkás gyakorolt erős kritikát a bányatulajdonosok felett.

Cingr után dr. Roser (szabadelvű) beszél és részben igazat ad a munkásoknak. Élénk színekkel fosti a bányákban és a bányászlatásokban általában dívó rossz egészségügyi viszonyokat. Ebben a tekintetben kéri a kormány intézkedését.

Erre a vita befejezését indítványozták. Schücker a sürgősségi indítványoknak a bizottságokhoz való utalását javasolja, utána dr. Kaftan ugyanezt kéri.

A Ház ebben az értelemben határoz. Azután áttértek a kormány kijelentési feletti vitára.

A legközelebbi ülés holnap 11 órakor lesz.

Bécs, február 28.

Az ifjucsehek és délszlávok klubjának megbízottai ma tanácskozássra gyűltek össze. A konzervatív nagybirtokosok képviselői az ülésen nem jelentek meg. Parlament körökben elterjedt hírek szerint különböző ügyekre nézve megegyezésre jutottak a közös eljárást illetően. A tanácskozássokat folytatják.

A háború.

Budapest, február 28.

(C.) Nagyon érthető, hogy a győztes hadvezér siet diadalát minél gyorsabban és minél részletesebben tudtára adni kormányának, hazájának. Csodálatos tehát, milyen gyéren folynak Roberts tábornag jelentései a paurdebergi győzelemről. Azaz hogy még sem csodálatos! Cronje tábornoknál kivül csak 3000—4000 ember esett hadifogságba és hat kis ágyú az egész szákmány. Istene! Egy 40.000 főnyi, 150 ágyúval felszerelt hadsereg tizenegy nap elkeseredett harc után végre legyőzte a 3000—4000 főből álló s mindössze hat ágyúval rendelkező ellenséget! Tehát a boer hadseregnek a fele szerencsésen elmenekült, vagy pedig Cronjónak elejétől fogva nem volt 4000 ember-nél nagyobb hadereje. Az első föltevés sokkal valószínűbb mint a második, de mind a két esetben, hogy zsurgodik össze Roberts diadal! Emléke-zünk csak arra, hogy az angolok eddigi vesztesége a háboruban 137 elesett, 402 megsebesült és 114 hadifogságba esett tiszt, 1333 elesett, 5747 megsebesült és 2815 fogságba került közkatona, hogy továbbá Ladysmith a maga 8000 főnyi helyőrségével még folytathatná a felszabadítást. Ha mindezt tekintetbe vesszük, akkor látjuk, hogy a paurdebergi siker az angolokra nézve alig jelent többet egy szerencsés epizódnál és megbecsülhet-jük, hogy mennyi áldozathoz fog még kerülni a

jelenlegi háború, ha, amiben kételkedni nem lehet, a többi boerok is Cronjének és hősiessé kis csapatjának fényes példáját követik.

A józan ész tehát azt tanácsolná az angoloknak, hogy elégedjenek meg az első sikerrel, amely legalább katonái becsületüket megmentti, mérlegeljék a háború folytatásával elkerülhetetlenül járó óriási áldozatokat és a siker bizonytalanságát — és méltányos feltételek mellett ajánlják meg a békét. Sajnos, alig van kilátás a dolog ilyen befefejezésére. Ugy az angol kormány, mint maga az angol nép valóságos hadimámorban uszik. A brutális ösztön és a helyzet vérmes felfogása tulharsogják a józanság és az emberieség szavát. Európa néma maradt, egy kéz sem mozdult a halálharcot vívó maroknyi boer nép segítségére. Tehát igenis folytatják a háborút! De talán mégis igazuk van a boeroknak, kik nem az emberekben, hanem az istenben bízhatnak! Talán még is van isten, ki az erőszakoskodást bünteti. Kár, hogy az angol népek most nincs ideje higgadt vérell megfontolni: hogyan van az, hogy a világ összes szimpatiai a háboruban kizárólag csak a boerok oldalán találhatók, Angliának pedig alig van még barátja. Talán ha ráérne az angol nép e feltűnő tényt kellően megfontolni, mégis nemcsak nemesebbnek, hanem okosabbnak is itélné, hogy e háborúnak minél előbb véget vessen.

De mit csinál ezalatt Joubert? Állítólag Bloemfontein közelében áll, nem tudjuk hány ezer emberrel és hány ágyúval. Roberts tábornagynak tehát már a legközelebbi napokban megint lehetne alkalmá az új diadalra. Majd meglátjuk! Időközben Buller tábornoknak még egyre nem sikerült a Tugela balpartján tért nyerni, jóllehet a boer hadsereg legnagyobb része már egy hét óta elvonult Natáliból. Magatartása azt a benyomást teszi, hogy komoly támadásra egyelőre nem is gondol, hanem bevárja Roberts hadseregének további előnyomulását, illetőleg Roberts hadműveletének végleges sikerét. Újában a Pieterhilleen kivított diadalról adnak hírt. Csak aztán 24 óra múlva vereség ne legyen belőle.

(A kapituláció.)

London, február 28.

Cronje kapitulációjáról még most sem jöttek részletek, valamint arról sem, hogy a boerok hány embert veszítettek a hét napig tartó esztában.

Cronje főképp a kanadai csapatoknak és a Gordon-highlandereknek az ellenséges sáncokra intézett vízéjjeli támadása következtében adta meg magát.

Berlín, február 28.

Hiteles jelentések szerint Cronje ostromlott táborából mintegy 6000 ember 8 ágyúval elment és elérte Botha tábornok hadosztályát, mely Cronjének segítségére akart menni. Botha hadosztálya nem érkezett ugyan későn, de nagyon gyenge volt Cronje felszabadítására. A további eseményeket illetően a transvaali követség abban a meggyőződésben van, hogy a háború folytatása elkerülhetetlen. Krüger elnök minden oly békét viszszautasít, mely Oranje, vagy Transvaal teljes függetlenségét korlátozza. Ilyen békére csak akkor határozna el magát, ha a két köztársaság teljesen le volna tiporva, a mire azonban még soká kerül a sor. A transvaali követség minden békeközvetítést, mely nem Mac Kintlen-től ered, eredménytelennek tart, de nem hiszi, hogy Mac Kintley közbe fog lépni.

(Hivatalos üdvözlések.)

London, február 28.

Vilmos császár és Umberto király nagyon meleg üdvözlő táviratot küldtek Viktória királynőnek és a walesi hercegnek.

(Örömmámor Londonban.)

London, február 28.

Cronje kapitulációjáról azt írja a Standard, hogy nagy siker, de nem szabad konzekvenciát tölteni. Tisztjeinknek és katonáinknak, mondja a nevezett lap, még több áldozatot kell majd hozniok.

A Morningpost azt mondja: Mária hallani, hogy Anglia nagylelkűséget tanusítson a legyőzött ellenség iránt. Nekünk azonban e tekintetben megígérte Chamberlain, hogy a háború ismétlődését lehetetlenné fogják tenni.

A Daily News szerint nem szabad binni, hogy minden akadály le van győzve. A nevezett lap örömmel regisztrálja azt a hírt, hogy legközelebb hajóra szállítják a 8. hadosztályt.

A Daily Telegraph azt mondja, hogy Roberts diadalának az a hatása lesz, hogy a külföldi sajtó, amely eddig örült szerencsétlenségünknek, most más hszgon fog beszélni.

A Times szerint Cronje balsikerének jelentősége nehezen határozható meg. A hollandusok éppen olyan szívósak, mint az angolok és Roberts diadalát való-

színiüleg újabb diadaloknak kell még követniök. El lehetünk tehát készülvén a háború folytatására.

A *Morning Leader* a béke megkötését ajánlja; a tegnapi győzelem volna a legjobb alkalom a béke megkötésére. A kormánynak ki kell jelenteni, hogy nem bántja a boerok függetlenségét.

A *Morning Post* azt írja, hogy a béke csak úgy jöhet létre, ha előbb letörlik a térképről a két boer köztársaságot.

(Külföldi vélemények.)

Berlin, február 28.

Cronje kapitulációjáról ezt írja a *Post*: Igazságtalanság volna, ha a boerok víztárságának méltóságánál nem emlékeznénk meg elismeréssel a brit csapatok fáradozásairól és kitartásáról. Ők is a legnagyobb bravúrral küzdöttek a veszteségeik valószínűleg nagyobbak, mint a boeroké. A dicsőség legnagyobb része azonban *Roberts* lordot illeti. Csak az ő megérkezése után tanusították az angolok olyan friss iniciatív álláspontot, amely nélkül sikert aratni lehetetlen.

A *Berliner Neueste Nachrichten* szerint *Cronje* kapitulációja egyike a történelem legdicsőségesebb vereségeinek. *Cronje* kapitulációjával az angolok elhárították az első akadályt Bloemfontein felé való előnyomulásuk elől, de azért boer földön való előnyomulásuk nem lesz könnyű dolog.

A *Vossische Zeitung* ezt írja: *Cronje* tábornok személye fölér egy egész hadsereggel s azt a leverő hatást, amelyet a koodoosrand-drifti fegyverletél Bloemfonteinben és Pretóriában előidézhett, nem szabad kicsinyelni. A mellett azonban a nevezett lap szintén kiemeli, hogy a boer köztársaságok végleges legyőzéséig még sok akadályt kell leküzdeni.

A *Bürsencourier* ezt mondja: *Cronje* tábornok a tulnyomó hatalommal szemben kifejtett ellentállásban megtett mindent, ami embertől telik s megérdemli azt a nevet: a dicsőségesen legyőzött. Az angol faj hegemoniáját ez a háború mindenesetre meg fogja alapítani. Ha legyőzött nép soha sem követelhetett ki méletes bánásmódot a győzötől, a dél-afrikai köztársaságok németalföldi lakossága mindenesetre megkövetelheti, mert az okosság is azt parancsolja Angliának, hogy jövőre a teljes egyenlőség alapján való bánásmódot biztosítson neki, hogy a mostani ellentállásnak éjét vegye.

A *Nationalzeitung* mondja, hogy *Cronje* tábornok fogságba jutása súlyos csapás a boerok ügyére. A katasztrófa morális hatása bizonyára nagyon leverő, mert bizonyos, hogy a boerok jobbszárnya teljesen megsemmisült. A boeroknak számot kell vetniök az al is, hogy teljesen magukra lesznek hagyatva s hogy még közbenjárást sem fognak megkísérlni más államok. Meglehet tehát, hogy kétségbeesett harca van kilátás, amelynek folyását és hatásait ma még nem lehet megítélni.

Páris, február 28.

Az *Intransigeant* gyűjtést indít egy díszkardra, amelyet *Cronjenak* akarnak átadni. Tegnapi este a boulevardokon tüntetés volt a boerok mellett, miközben két angol embert kigunyoltak. Több lap annak a nézetének ad kifejezést, hogy *Cronje* szerencsétlensége még nem döntötte el a háború sorsát s remélik, hogy Európa interveniálni fog.

Pétervár, február 28.

Az orosz távirati ügynökség jelentése: *Cronje* fegyverletélének hírért itt a lakosság összes rétegei mély szomorúsággal fogadták. A ma megjelent lapok mind szenvedélyesen kikélik Anglia ellen. Az összes vezető lapok azt a véleményét fejezik ki, hogy Európának nem szabad tovább nézni a durva erőszakot. A közbelépés pillanata elkerült és az a hatalom, amely megragadja a kezdeményezést, el nem muló dicsőséggel övezi magát. A boerok páratlan hősiességét egyhangúlag lelkesült elismeréssel dicsérik, míg abban, hogy a tulerő végre győzött, nem látnak nagy dicsőséget. Egy lap azt írja, hogy a boeroké az a megbecsülhetetlen érdem, hogy Anglia legyőzhetetlenségének fantomját szétrombolták. Egyébként azt tartják, hogy a kapituláció nem lesz döntő a háború eredményére.

(Cronje hadi tettei.)

Cronje, a rabságba került boer oroszlan, a haditettek fényes sorával írta be nevét a történelembe. A különben szelid lelkű ember heroikus dacal tört az angolok ellen, amikor ezek el akarták rabolni hazájuk szabadságát. Mikor a dél-afrikai háború megkezdődött, *Joubert* maga Natalba tört be, míg a nyugati harcérték egészen *Cronjere* bízta. Hadvezető lakatumnak itt adta fényes tanujelét. Mindenki

tudja, hogy a háború első napjaiban egyszerre került ostromzár alá Mafeking, Vryburg, Taungs és Kimberley, az angoloknak nyugaton négy legfontosabb városa. *Cronje* osztotta így el a haderőket, megakadályozva ezzel, hogy egyik város helyőrsége a másiknak segítségére lehessen. Majd elpusztította az angolok híres stratégiai vasutját, mely a két boer köztársaság nyugati határa mentén húzódik. Ezzel megakadályozta, hogy az angolok csapatokat küldhessenek Mafekingbe s onnan egyenesen Pretória ellen vonulhassanak. Míg a négy angol várost ostromzár alatt tartotta, már rendezte a Fokföldre való betörést, ott föllázította az afrikandereket, kik ezrével csatlakoztak a boer sereghez. Ez a fokföldi támadása sokáig megakasztotta az angolok fővonalát s még ezután is veszedelmet hozhat az angolokra, mert visszavonulási utjukat fenyegeti.

Ebben a munkájában megzavarta őt *Methuen* lordnak mintegy 10.000 emberrel való támadása, melynek célja volt Kimberleyt az ostrom alól felszabadítani. *Cronje* négyezer állt szembe *Methuennel*, de nem vivott komoly csatát, hanem elcsalogatta őt egész Maggersfonteinig, hol aztán tudvalevően iszonyú vereséggel visszaverte és sáncokkal bekerítette.

December 9-től 11-éig, három napig tartott a maggersfonteini nagy ütközet. Rövid összecsapás előzte meg a Modder-folyó mellett, mely után a boerok visszavonultak Maggersfontein alá. *Methuen* nyomon követte őket, pedig *Cronje* megüzente neki: — Ne jöjjön utánam, mert csapatát állítottam, még pedig birminghami angol acélból. Ezen az angol gyártmányon meg fog törni a hatalma.

An angol sereg harminchárom ágyúval vonult fel szembe, december 9-én. Látva a hegytetőről a sűrű füsttel járó tüzelést, abban a hitben nyomultak előre, hogy a boerok csak a domblánc tetején foglaltak állást. Vasárnap hajnalban a skót highlanderek *Van Hope* tábornok alatt megkezdtek a rohamot. Gyilkos puskatűz fogadta őket a rejtett boer hadállásokból, úgy hogy százával estek el és végre is kénytelenek voltak visszavonulni. *Methuen* még egyszer tűzbe parancsolta a skót dandárt, mely elszántan rohant előre, de megint hiába, ötszáz ember elvesztése után vissza kellett vonulniok.

Hétfőn kezdődött újra a harc, szürkületkor. A boerok engedték előrenyomulni az angolokat, míg a lövész-árkok egyik vonalát el nem hagyták. Ekkor kezdték meg a tüzelést, mely példátlan batásu volt. Elestet a Gordonok ezredese és *Winchester* márkai, a híres black watch-ból (fekete őrség) pedig csak százhatvan ember maradt életben. A skót dandártól egy perc alatt száz ember esett el s az angolok halálra rémülten menekültek a láthatatlan ellenségétől.

A maggersfonteini irtózatos vereség folytán *Methuennel* teljesen föl kellett adni Kimberley felszabadításának reményét. *Cronje* e diadalt ki is használta. *Methuen* visszavonuló seregét beszorította a Modder és Riet folyók sarkába s ott körülzáncolt hadállással tartotta valóságos fogságban mindaddig, míg *Roberts* hadműveleti fel nem szabadították a hónapokig télenül vesztő sereget.

Methuen tábora nagy félkörben körül volt már fogva a boer sáncoktól és *Cronje* ujult erővel készült Kimberley elfoglalására, mikor *Joubert* tábornok egyszerre elhívta őt Natalba. *Buller* és *Warren* ekkor támadtak a Spionkop ellen s az angolok nagy erejű és két oldalról való támadóvonalá veszedelmessé tette a boerok helyzetét. *Botha* és *Meyer* Lukács boer tábornokok gyöngéknek bizonyultak a spionkopi hadállás megvédésére. Hősiesen ellentállottak az angoloknak, de úgy, hogy az angolok tudhatták, hol, mennyi emberrel és hogyan támadjanak. Az erejüket nem tudták elrejteti. Ekkor érkezett meg *Cronje* s alighogy áttekintette a helyzetet, készen volt a taktikai ötlettel is.

A támadás előkészületeit az angolok 23-án este a sötétség beálltával megtették és éjjel végre is hajtották. Sikerült *Woodgate* dandárosapatainak a magaslat szelén fekvő hegylok csekély őrségét meglepni és az állást elfoglalni. Az angol támadást az uralkodó erős köd is támogatta, de egyuttal meg is akadályozta a visszavonuló boerok üldözését és az elfoglalt állás körüli tájékozódást. Pedig ez a köd volt *Cronje* számításának egyik erőssége. Ennek a védelme alatt felvonultatta csapatait a környező magasabb dombokra, összes ágyút felhuzatta a Spionkop csoport főcsucsára, honnan az angolok minden hadállásán uralkodott.

A köd fölszálása után pusztítón öntötték el a boer lövegök pályóit a védtelen angol hadállást, melyből az összezúfolt angolok nem mozdulhattak. Használó viszonyokat találtak a tető jobbra eső szögelyén főbukkanó többi csapatok, azzal a kivétellel, hogy helyzetükhöz nem voltak köze s a föllásitól tavolabb estek. A támadás folytatása lehetetlen volt.

Woodgate ezredes halálosan sebesülve szintén áldozata lett a drágán elért kétes eredménynek, mindazáltal az egész támadó vonal hősies önfeláldozással egész estig kitartott a súlyos helyzetben s csak a sötétség beálltával vonult ismét vissza, 1200 halottat és sebesültet hagyva az ütközet helyén.

Méltó párja volt ez a maggersfonteini diadalnak. *Cronje* itt elvégezte dolgát, visszaverte *Buller* második tugelai támadását és sietet vissza Maggersfonteinba, a nyugati harctérre.

Mikor *Cronje* a Spionkoptól visszatért a nyugati harctérre s állást foglalt ismét Maggersfontein alatt, *Roberts* hada már teljes előnyomulásban volt északkelet felé. *French* lovasai előretörték Kimberley felé, nyomon követte őket *Kelly-Kenny* gyalogsága, s az angol sereg zöme *Jacobsdal* fele került. *Cronjenek* mindenáron vissza kellett vonulnia, ha nem akarta azt, hogy *Roberts* serege egészen körülkerítse.

Ezt a visszavonulást bámulatos katonai lángelmével hajtotta végre, annak ellenére is, hogy rengeteg mennyiségű társzekérral és nehéz Creusot-ágyúkkal kellett utra kelnie hirtelen és előkészület nélkül. Felhasználta azt a rést, mely *French* gyors lovasai és *Kelly-Kenny* nehézkes gyalogsága között természetesen támadt és kisuriant rajta. Aztán sietve vonult vissza a Modder mentén s a Rondevaal-gázlónál átkelt a folyó déli partjára. Sietett Bloemfontein felé s két napig az angolok azt sem tudták, hogy hol van. Harmadnap azonban, mikor serege és tehervonó állatai teljesen ki voltak merülve az erőszakot sietéstől, rátaláltak az angolok. *Cronje* nem menekülhetett tovább. Koodoos-raddal szemben a Klip-gázlónál álltát utját és bekerítették.

Ekkor kezdődött meg a végső küzdelem, melyet a legutóbbi napok történetéből ismerünk. Nyolc napig, február tizenkilencedikétől tegnapig tartotta magát és seregét a táborban levő asszonyokkal és gyermekkel együtt s csak akkor hagyott fel az ellentállással, mikor látta, hogy segítség számára sehonnan sem érkezhetik.

(Buller csatái.)

London, február 28.

Colensoból jelentik mai kelettel: A boerok tegnap meg akarták kerülni *Buller* bal szárnyát. A két sereg között véres harc folyik.

London, február 28.

A colensoi harctéren vasárnap fegyverszünet volt, amelyet mind a két fél a halottak eltakarítására fordított. A következő éjjelen a boerok megtámadták az angoloknak a Tugela északi partján lévő hadállását, de az angolok visszaverték őket.

London, február 28.

A Reuter-ügynökségnek jelentik Colensoból 25-iki kelettel: *Hart* tábornok dandára — valószínűleg pénteken — naplementekor megtámadta a boerok táborát Pieterhillnél. Az Inniskilling-lövészek rohamot intéztek a meredek hegyoldalra és néhány száz yardnyira jutottak az ellenség hadállásától, de a boerok golyózápora elől kénytelenek voltak visszavonulni. Az ellenség lövöldözése olyan erős volt, hogy mikor a gyalogság a fák által fedezett állásából kilépett, a vezető felszázadból csaknem minden ember sebesülten rogyott össze. A gyalogság éjjel a dombon felteuton elszánta magát és újra megkísérelte az ellenséges hadállás elfoglalását, de ismét sikertelenül.

London, február 28.

Buller tábornok azt táviratozza, hogy csapatai tegnap szuronytámadással bevették a Pieterhillt és fényes bravúrral elfoglalták az ellenség főhadállását is. Az angolok ez alkalommal 60 boert ejtettek foglyul.

London, február 28.

Buller tábornoknak a tegnapi sikerről szóló távirata így hangzik:

Hangvane, főtábor, február 28.

Barton dandára tegnap este megrohanta és elfoglalta a Pieterhill csucsát és így bizonyos mértékben megkerülte az ellenség balszárnyát. A Warren vezetése alatt álló 4. és 11. dandár támadást intézett az ellenség főhadzállása ellen, amelyet napnyugtakor fényesen elfoglaltak. Hatvan boert foglyul ejtettünk. Az ellenséget szétvertük minden irányba. Nagy számu ellenséges csapat maradt a Lulwana-hegyeken. Remélem, hogy veszteségeink nem nagyok.

London, február 28.

Buller távirata, mely azt jelenti, hogy a *Ladysmith* felszabadításának útjában álló utolsó-előtti akadályt elgördítette, itt majdnem még nagyobb lelkesedést szült, mint a tegnapi győzelem hír. Még sohasem lehetett London utcáin ily izgalmas jeleneteket látni. Nagy csoportokban álltak körül a rikancsokat, akiknek kezéből a külön kiadásokat a szó szoros értelmében kiragadták.

Buller távirata, mely a Tugela északi partján levő langvani fensikről van keltetve, a hadműveletek részleteit illetőleg, meglehetősen homályos. A jelentés szerint Buller a langvani uton az előnyomulást lehetetlennek találta. Egy más útját kerestett a Tugelán keletre és hétlőn visszafelvitte a pontonhidat és egy más helyen ismét felépítette. Csapatái tegnap reggel óta ismét az északi parton vannak. Előre küldött egy dandárt Petersberg felé, mely mögött közvetlenül Lady-smith előtt a Bulwana-hegy van. Pietersberget meredek fekvése dacára aránylag kevés veszteséggel ostrommal megszállta. A Pietersberg a Tugela folyó északi partján a boerok főhadiszállásának északkeleti részén fekszik. Ennek balszárnyát bekerítette. Ward tábornok dandára előnyomult ezen főhadiszállás ellen, ostrommal bevette és az ellenséget elűzte. Most Bullernek még csak Ladysmith délkeleti részén a Bulwana-hegy mellett a boerokat megverni, hogy Ladysmithbe bevonulhasson.

(Vegyes hírek.)

London, február 28.

A Times-nak azt jelentik Laureco-Marquezból tegnap kelettel, hogy sok angol és más idegen lakos elhagyja Transvaalt. Az utóbbiak között meglehetősen sok kormányhivatalnok van, akik három hónapi szabadságra Hollandiába mennek.

London, február 28.

A Reuter-ügynökség jelenti Sterkspruitből 26-iki kelettel: Ladygreyből ideérkezett boer forrásból való jelentések szerint Brabant tábornok elfoglalta Jamestownt s a boerok összes lovait zsákmányul ejtette.

Páris, február 28.

Leon mérnököt, a Creusot-gyár hivatalnokát, aki a boerok segítségére utazott Transvaalba, ott agyonlőtték. Abban a pillanatban érte egy angol puskaszerű golyója, mikor egy nagy ágyut állított be lövésre.

London, február 28.

A mai alsóházi választáson Mago (ir) helyébe 2410 szavazattal O'Donnell választotta meg Moteride ellenében, aki 427 szavazatot kapott. Mindketten nacionalisták, az utóbbi jelenleg a boerok mellett harcoló ir dandár parancsnoka.

Fokváros, február 28.

Az afrikander szövetségnek Summarseat-Bastba összehívott kongresszusát elhalasztják, mert az egyes kerületekben kihirdetett hadijog megakadályozza a szövetségi tagokat a részvételben.

London, február 28.

Az Evening News jelenti, hogy az angol csapatok ismét megszállták Rensburgot.

Berlin, február 28.

Azok a különböző európai fővárosokból érkezett hírek, hogy a békeközvetítés eszméje mind határozottabb alakot ölt, illetékes helyen nyert értesülés szerint alaptalanok és legfeljebb csak óha-számba mennek, de a gyakorlati politikára nem bírnak jelentőséggel. Itt konkrét békeközvetítési tervekről nem tudnak semmit.

HIREK.

A selyem-ember.

Finom, kedves uri embernek, tőrülmet-szett magyar urnak mondják azok, akik személyesen is ismerik. Akik pedig a munkája eredményét látják, azok tudják, hogy Bezerédj Pál a leghasznosabb emberek egyike ebben az országban. És van még egy csodálatos tulajdonsága, valami kimondhatatlanul előkelő tulajdonsága, amely minden emberi tulajdonságok között a legértékesebbek közül való: az abszolút önzetlenség. Közpályán levő embernél az önzetlenségnek a legtermészetesebb tulajdonságnak kellene lennie. De vajjon abszolút önzetlenség, amelyben nemesak az anyagi előnyök után való vágyakozásnak, de még csak a hitványságnak, az ambícióknak sincs semmi nyoma; amely husz esztendei, mérhetetlenül hasznos munkálkodás közben még a külső elismerés legkisebb jelét is dacos szerénységgel visszadobja: ez a mértéke az önzetlenségnek — legyünk csak egészen őszinték — bizony-bizony ritka jószág ebben az altruista világban.

Az önzetlenségnek ez a kivételes, nagy sommája van meg Bezerédj Pálban,

aki husz esztendő óta apostola Magyarországon a selyemtenyésztésnek. Az apostolkodást szószerint is tessék venni, meg nem is. Az apostoli buzgalom ugyanis csodatevő mértékben van meg benne, az apostoli igénytelenség nemkülönbön. Az apostoli szegénység azonban kizárja ez az úri passzió, amely Bezerédj Pálnak — azok mondják, akik ismerik a dolgait — évenként átlag harmincezer koronájába kerül.

Bezerédj Pál huszesztendő óta visel egy fizetéstelen hivatal. Ez még nem volna éppen nagy dolog. Hanem az a fizetéstelen hivatal roppant munkával, önfeláldozással jár. Ez már több, de még nem példátlan. Ellenben semmiféle titulus nem jár vele. Egyszerűen csak „selyemtenyésztési miniszteri meghatalmazott.” Ez az ő rangja. És ez az, a mire Magyarországon nem igen volt még példa. Se pénz, se titulus, se kitüntetés, se hírnév. Ez már igazán sok, annyira kevés.

Hogy huszesztendő óta mit művelt ez a hosszú, de disztelen című uri ember, arról százezer szegény ember beszélhetne. De ez a százezer szegény ember nem beszél hangos reklámszóval, csak csendesen áldja az ő nagy jövedelmét. És tenyésztí a selyemhernyókat. És söpri be a selyméért a csendes, nyugodt munkával megérdemelt szép, ropogós bankókat. Maga Bezerédj pedig nem ér rá a dícsékvésre, meg nem is kenyerre nyilván. Így van aztán, hogy élő cáfolatát látjuk annak a szokásmondásnak, hogy ami dolgot két ember tud, nem titok az már. Százezer ember tudja a Bezerédj viselt dolgait és mégis jóformán titokban maradt az ő huszesztendős apostoli munkája.

És micsoda munka volt az! Ezelőtt husz esztendővel alig ezer ember foglalkozott Magyarországon selyemtenyésztéssel és selyemiparral. És a keresetük nem volt több évenként negyvenezer koronánál. Most százezer élnek meg a selyemhernyók finom szálaiból és többet keresnek nyolcszázezer koronánál. Ezt Bezerédj Pál cselekedte meg. A magyar selyemnek hárveva van a világpiacon; a lyoni börzsen mint elsőrendű árucikket jegyzik. Ez is a Bezerédj Pál huszesztendős munkájának, tudásának, ügyességének, leleményességének a gyümölcse.

És micsoda legendákat beszélnek erről a sajtóságos emberről, aki egész életét szentelte egy ügynek s aki irtóztva menekült a legesekélyebb ellenszolgáltatás elől is, nehogy egy parányi része is megfizetve legyen a fáradozásának. Kicsi dolgok, de nagyon jellemzők. Azt mondják, hogy egyszer a minisztere vasuti szabadjegyet küldött neki, mivelhogy gyakran kell bebarangolnia az országot hivatalos ügyben. Bezerédj Pál haragos levéllel küldte vissza a jegyet. A hivatalos táviratai mindig ezzel a jelzettel kezdődnek: Rp. Ami annyit tesz, hogy „válasz fizetve.” A válasz is. Még ezzel sem terheli az államot. Darányi Ignác, mióta földművelésügyi miniszter, minden évben hűségezen megemlékszik Bezerédj Pálról a budgetbeszédében. Azt mondják, hogy ezeket a beszédeket Bezerédj sohasem olvassa, mert olyankor eldugják előle a lapokat. Attól félnek, hogy megharagszik a dícséretért. Az összes honorárium, amit elfogad, egy tréfás szállóige, amelyen ő maga is szívesen mosolyog. Azt szokták ugyanis mondani, hogy Bezerédj Pál Magyarországon minden selyemhernyóját személyesen ismeri.

Ez a derék ember, aki az ő neves, fantasztikus buzgalomával milliókat érő kincseket és kincseket érő becsületet szerzett a hazájának, most huszesztendős jubileumát ünnepli. Azaz dehogy ünnepli. Csak meg akarják ünnepelni, de ő nem ünnepel. Nem veszi be a természete. Egy félhivatalos írás elmondja, hogy „a földművelési miniszter meleghangú levélben fejezi ki közlését Bezerédj Pálnak, közéletünk szereplőjé, a miniszterek, képviselők, a miniszteri és törvényhatósági tisztviselők, a termelők felkeresik ma üdvözlétükkel a magyar selyemtenyésztés ügyének buzgó apostolát.”

Felkeresik. Csakhogy akik ismerik Bezerédj, azt mondják, hogy kereshetik ugyan, de nem fogják megtalálni. Mert egészen bizonyos, hogy megszőkött a jubileuma elől. Bezerédj Pál, a büszke, szerény, finom selyem-ember.

(.)

Budapest, február 28.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Február 28-án új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztassanak a megújításról idejében gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

Minthogy január 1-jén a kötelező koronaszámítás lépett életbe, és a posta csak olyan utalványokat fogad el, amelyekben a pénzüsszeg koronákban van megjelölve, kérjük tisztelt előfizetőinket, hogy az utalványokon az előfizetési díjat ezentul ne forint és krajcárban, hanem koronákban és fillérekben méltóztassanak feltüntetni.

— A király elutazása. Két heti budapesti tartózkodása után ma este visszautazott a király Bécsbe. A külön udvari vonat 8 óra 30 percek robogott ki a pályaudvarból, ahol ő felsége tiszteletére csak a főváros és a rendőrség képviselője jelentek meg. Az udvari vonat reggel fél 6 órakor érkezik Bécsbe és ő felsége a pályaudvarról a Hofburgba hajtat, ahol csak néhány óráig marad, mert aztán Schönbrunnba megy s március hónap nagyrészt ott tölti. Április végén újra Magyarországra jön a király s öt hétig marad Gödöllőn, ahonnan hetenkint kétszer bejön Budapestre és általános kihallgatást ad.

— A külügyminiszter Budapestben. Gróf Goluchowski közös külügyminiszter, mint illetékes forrásból jelentik, még néhány napig Budapestben marad. További itt tartózkodása inkább magánjellegű, amely nyílt hivatalos ügyekkel nem áll összefüggésben.

— Kinevezések. A király a pénzügyminisztériummal szemléltési és óvári gróf Pongrácz Frigyes miniszteri tanácsost osztályfőnökké, Dobra Henrik osztálytanácsost miniszteri tanácsossá, dr. Hunger Karoly miniszteri titkár osztálytanácsossá és dr. erényi lovag Ullmann Jenő miniszteri fogalmazót miniszteri titkárrá nevezte ki.

— A vezérkari főnök gyászja. Bécstől telegrafálják nekünk, hogy báró Beck Frigyes vezérkari főnök neje 62 éves korában meghalt. A megboldogult már régóta beteges volt és utóbb oly súlyosra fordult állapota, hogy az orvosok sem remélték felgyógyulását.

— Címadományozás. A király dr. Szalay László pénzügyminiszteri osztálytanácsosnak a miniszteri tanácsosi címet és jellegű díjmentesen adományozta.

— A mentők vendégei. Kedves vendégek állítottak be tegnap a budapesti önkéntes mentőegyesület Markó-utcai házába. Két csinos angol miss, az oxfordi orvosegyetem hallgatói Saba Katalin és Irén voltak a látogatók, akik hosszú utazásuk közben eljötték Budapestre is, hogy fővárosunkat megtekintésük. Minden fővárosi intézményt megtekintettek, amely az orvost érdekelheti s így jutottak el — hála a jó Baedeckernek — a mentőegyesületbe is, amelynek kitűnő berendezésében sok ideig gyönyörködtek.

— Orvosok szövetsége. A budapesti orvosok szövetsége tegnap babaroi Schwarzer Ottó elnöklelte alatt közgyűlést tartott. Az ülés legérdekesebb tárgya egy fővárosi orvosnak beadványa volt, amelyben a szövetséget arra kéri, hogy a belügyminiszter által egy vörhenybeteg bejelentésének elmulasztása miatt rótt 250 forint pénzbüntetés leszállítása erkölcsi támogatásával eszközölje ki. A választmány azt javasolja, hogy az ügy fölött napirendre térjen, mert jogerős ítélettel szemben immár állást nem foglalhat. Élénk vita fejlődött e kérdésben, a közgyűlés 6 szó ellenében elfogadta a választmány javaslatát. Dr. Friedrich Vilmos indítványozta aztán, hogy a szövetség keresse meg a betegesítő egyesületeket ellenőrző előjárásokat, hogy vizsgálják meg, vajjon a tagok számának aránya megfelelő-e az alkalmazott orvosok számának, s a jövődelem hányadrésze fordítatik orvosi célokra. Az indítvány elfogadása után dr. Lichtmann indítványára fölött napirendre tértek. Vegül a kolozsvári orvosi szövetség átiratát olvasta fel dr. Hücker Himer főtitkár. A szövetség átirata egyik fővárosi lapnak közleményeivel foglalkozik, amelyekben a nevezett lap egy esetből kifolyólag heves támadást intézett az orvosi rend ellen és bár bebizonyult, hogy téves információk alapultak — mint az átirat mondja — a lap a sorok között fenntartotta gyűsanúsait s a kétélyeknél kellő energiával nem utasította vissza. Indítványozza a társszövetség, hogy a Budapesti Orvosok Szövetsége tejezze ki rosszallását a felületes és rosszakaratú támadás felett s a lap ellen tegye meg a kellő lépéseket. Dr. Grisz Emil egyetemi tanár felszólalása után az ügyet áttölték az Országos Orvos-Szövetséghez.

— **Jókai Mór tiltakozása.** *Jókai Mór* ma a *Kisfaludy-társaság* felolvasó asztalához ült, hogy onnan is tiltakozzék az országához építő bizottság ama terve ellen, amely *Munkácsy Mihály Honfoglalását* eredeti rendeltetésétől eltérően a Szépművészeti Múzeumban kívánja elhelyezni.

A koszorús költő hangsúlyozta felolvasásában, hogy a kormány abból a célből rendelte a festményt, hogy az új parlament képviselőházi üléstermőt díszítse vele. A nagy vászon, ugymond, gyönyörű jelképe annak, hogy bennünket a nemzetiségekkel nem lánca, hanem igaz együttérzés tart össze. A művész a szilvákat nem festette törpe, meghunyászkodó alakoknak, hanem büszkén, felemelt fővel állnak ott; nem rakák le kardjaikat, hanem felemelik annak jeléül, hogy a magyarokkal együtt akarják megvédelmezni ezt a földet. Ott látjuk a kunokat, oroszokat, a gömbölyded fejű kazárokat s nincs ok rá, hogy óspánk miatt pironkodjunk. A művészi kivétel, a technika felül áll minden kifogáson. El is fogadtatott a magyar kormány által, ki is fizettetett. Es most előállanak azzal, hogy nem helyezhetik el a képviselőházi üléstermében, holmi gothikus cikornyák miatt, hanem be akarják tenni egy később felállítandó szépművészeti múzeumba. A képviselőházban persze ez ellen interpelláció emeltek, válasz adták, egy darabig tárgyalat is végül a képviselőház megnyugtatták.

Jókai tüppengett, hogyan lehetne segíteni a bajon, hogy a kép mégis bekerüljön a képviselőházba. Ha nem fér bele így, hát dobják el a rájárat, vágjanak le belőle oldalt egy darabot, de a *Honfoglalásnak* be kell jutni a képviselőház termébe.

Biharmegye is festett egy történelmi vásznat a megyeháza terme számára, s később kitént, hogy nem fér oda a majolika kályha miatt. És mit határoztak? Talán azt, hogy a képet el kell áldozni a kályhának? Nem. Azt határozták, hogy el kell vinni a kályhát — és úgy tettek.

Ha az építési cikornyá utjában áll a *Honfoglalásnak*, hát vigyük el a cikornyákat a szépművészeti múzeumba s tegyük a festményt az ülésterembe.

A felolvasónak szándéka van a főrendiház ülésén felszólalni. Körülbeült ezeket forja mondani:

— Méltóságos főrendek! Nem szükséges az önképzőiskolák felügyelőségének *Munkácsy Mihály Honfoglalására*, hiszen itt van kifésztve a falon. Ez a kép a képviselőház számára lett megrendelve. Nekik azonban nem kell. Teljes méltánylással viseltem az általuk felhozott okok iránt, de azt hiszem, mi nem szenvedünk hasonló aggodalmak sulya alatt. Ez a kép a mi számunkra van festve. Törvényhozói jogomnál fogva felszólalok, hogy *diszítsuk vele a főrendiház termét.*

Ezt akarja a felolvasó indítványozni azon a nevezetes napon, amikor a főrendiház a költségvetést fogja tárgyalni. De minthogy egy ember, nem ember, azért hozta ide az eszmét a *Kisfaludy-társaságba*, amelynek elég rossz híre van arra, hogy országos tekintélynek elismerjék.

A nagy regényíró hazafias felbuzdulását mély csendben hallgatta végig a közönség s végül lelkesen megéljenezte.

— Az ülésen még *Martos Ferencnek* a *Bulyovszky-díj* pályázatán megdíszelt *Rózsák a hóban* című költeményét olvasta föl *Kozma Andor* igazi gyönyörűségére a hallgatóságunk, végül *Szász Károly* bemutatja *Schleiminger* Béla-nak megjutalmazott ifjúsági iratát: *Balassa Bálint* életrajzát.

A felolvasásokat megelőzőleg *Vargha Gyula* főtitkár jelentette, hogy a kultuszminiszter megerősítette a társaság új tisztikarát, s egyáltalán megköszönte a nagygyűlésre szóló meghívást. *Jánosy Gusztáv* 200 koronával az alapító tagok sorába lépett. A Pesti Hazai Takarékpénztár az idén is 400 koronát küldött a társaságnak. A bejelentéseket tudomásul vették.

— **Alkalmaztatások az egyetemen.** Az orvoskari tanártestület VI. ülésében a következők nyertek egyetemi alkalmazást: dr. *Doktor Sándor* az I-ő szülő- és nőbetegek klinikai I. tanárség-odi állásban meghagyatott, dr. *Bauer Laos* a Stefánia gyermek-kórház segédorvosa ugyanodan tanárség-odi megválasztott, N. *Hudoverni Károly* és dr. *Weisz Miksa* az elme és idegkórtani tanszék mellett alkalmazott, valamint dr. *Balassa Béla* a fogászati tanszék mellett alkalmazott gyakorlókörök állásukban továbbra is meghagyatott.

— **Egy ügyvéd szerencsétlensége.** Bécsből jelenti tudósítónk: Dr. *Vogel Róbert* ügyvéd, *Vogel Frigyes* vagyásorvosnak és kereskedelmi tanácsosnak a fia tegnap szülői házában irtózatú szerencsétlenségnek lett az áldozata. Egy vadászlőgyvert tisztogatott és e közben a fegyver elsült. A golyó a szerencsét-

len fiatal ember torkát roncsolta szét. Azonnal meghalt.

— **Félt a büntetéstől.** *Theresienstadtból* egy *Pachanek* nevű altiszt öngyilkosságát telegrafálják. *Pachanek* felügyelete alatt szállították a katonai rabokat *Josefstadtból* *Theresienstadtbába* és e közben az egyik rab megszökött. *Pachanek* a büntetéstől való felelőmben agyonlőtte magát. Azóta a szökött rab megkerült, és a szegény *Pachanek* haltestét vele együtt szállították *Theresienstadtbába*.

— **Juon Popovics és a hívei.** Messze innen, *Szebenvármegyében*, jól eldugva magas hegyek közé, hogy rá ne akadjon a kultúra és az irtalmosság, lakik néhány száz szegény, nagyon szegény ember. „Elhagyott, szegény nép ez, elrejtve, távol a kultúra áldásaitól, mert egyedüli kultúrája ugyszólván a hit, távol a kereset, a megélhetés eszközeinek forrásaitól. De sem nagy szegényesége, sem a nagy arányokat öltött nemzetiségi törekvések hullámai meg nem tántorították az egységes magyar haza, a trón iránti tőrhetlen hűségét; a magyar állameszme iránt táplált, nemzedékről-nemzedékre örökségképp szálló tiszteletét.” Amit idézőjel közé foglaltunk, azt nem mi írtuk, hanem annak a szegény népek a lelkipásztora. *Popovics Juonnak* hívják. Oláh ember, azonképpen oláhok az ő hívei is, *Szászhoz* községnek földhözragadt nyomorgó népe. Az a néhány mondat egy felségfolyamodványból való, amelyben segítséget kérnek az apostoli királytól a templomok számára. A maguk munkájával, nagy fáradsággal építették újra roskadozó, öreg kis imaházukat, hozzájárult a falu apraja-nagya, ki a garasával, ki a verejtékével. De most hiányzik még vagy másfélszer forint az építés költségéből. Ehhez kérnek valami adományt a felségese urtól. A felségese ur meg fogja hallgatni kérésüket minden bizonynyal. És meghallgatják bizonyára más jószívű emberek is. Meg is érdemi az a szegény, az a derék, jó nép, aki oláh létere, szegény létere olyan hűségesen szereti a hazáját is, az egyházát is. Akinek a papja így szól a magyar királyhoz, tiszta magyar nyelven:

„Amidőn eme törhetlen magyar hazafiságunk koszoruját letesszük felséged fényes trónjának bitorára, bódolatjeljes tisztelettel esedezünk felséged, *Szent István* koronájának, mindea országainak minden ajku és hitű nemzetisége közös és kifogyhatatlan jóságától dobogó királyi és atyai szíve előtt...”

— **A városház tornya.** A régi városház tornya arról híres, hogy onnan szokták észrevenni a tüzet, persze akkor, amikor már nagyon füstöl, vagyis amikor már régen ott vannak a tüzőtők. Tehát igen hasznos hely volt ez a torony, vagy ha nem is hasznos, legalább igen érdekes. Onnan el lehet látni a város fölött, látni a középületeket, a külváros alacsony házait, a messzi gyárkéményeket, majd azokon is túl a mezőket... Ugy látszik, ez indította a negyedik kerületi választmányt arra a gondolatra, hogy a torony ügyében felterjesztést intéz a fővároshoz. A felterjesztés azonban nem csupán frázisokból áll, van benne indítvány is. Mondja ki a főváros — ezt tanácsolja a kerületi választmány — hogy mindenki fölmehet a toronyba és nézethet a toronyból, ha huszonöt fillért fizet. Ezeket a huszonötfilléreket pedig ossza ki majd a város a szegények között. Eddig van az életrevaló indítvány. Reméljük, hogy a város elfogadja, a toronyőr nem fog többé unatkozni, mert igen sok ember óhajt majd felmászni a városház tornyába. Habár úgy melleleg megjegyve már hallottunk egyenekről, akik jobb mulatságot is találtak, mint a régi városház tornyából szétekinteni...

— **Lyka Károly felolvasása.** Nagyérdeklő felolvasás lesz holnap délután 5 órakor az Országos Iparégyesület összes szakosztályainak az egyesület helyiségében (VI. Uj-utca 4. szám) tartandó együttes ülésén. *Lyka Károly*, a kitűnő esztétikus, az iparművészeti irodalom egyik legkiválóbb művelője tart előadást a modern magyar műiparról. Az előadás keretében főképp a párisi kiállítás magyar osztályának az iparművészeti múzeumban rendezett próbakiállítását fogja méltányolni az illusztris felolvasó, de kiterjeszkedik az egész magyar iparművészet másos haladásának ismertetésére is. Az előadás iránt a magasabb körökben is nagy érdeklődés mutatkozik és számosan ígérték meg megjelenésüket. Az iparégyesület igazgatósága ez uton is tudatja, hogy az előadásra minden érdeklődőt, külön meghívó nélkül is, szívesen lát.

— **Tilos a bőjt.** A *temesvári Szabad Liceum* előadásait egy furcsa eset zavarta meg. Holnapra volt kitűzve *Szabolcska Mihály* előadása a *bőjtről*, amely azonban el fog maradni, a mint ez a költőnek dr. *Schönwitsky Bertalanhoz*, a *Szabad Liceum* elnökéhez intézett leveléből kiténik:

Kedves barátom!

A *Szabad Liceum* legközelebbi csütörtök estején én következem fölolvadni. Fölolvasásom tárgyát együtt állapítottuk meg: *A bőjt a különböző vallásokban*. Jó tárgy, szép tárgy s mi a fő, alkalmi tárgy is, gondoltuk ekkor magunkban. Hanem mi, barátom, teljes tökéletesen elfelejtkeztünk valamiről. Egy borzasztó dologról. Nekem legalább eszem ágába se jutott, — azt hiszem neked sem — hogy ez a *éma* és az én „*bőjtelen*” *kálmánista* *miótton tulajdonképpen — inkompatibilis!* De most (különben igen kedves, sőt izelgő levelében) többet figyelmeztettek erre, hát legyen úgy! Sokkal jobban szeretem a mi szépen gyökeret vert intézményünket, sem minthogy csak egyetlenegy embert is távoltartsak esetleg onnan. Szóval, bocsáss meg, hogy ezen inkompatibilis két dolog közül mégis csak inkább a felolvasásomról mondom le, mint a kálmánistásgomról.

Tudom, hogy más fölolvastó immár bajot lesz — az idő rövidsége miatt is — kapnotok azért valami más tárggyal (majd kiválasztjuk, szívesen állok a rendelkezésetekre.

Temesvárott, 1900. február 26-ikán

szerető híved

Szabolcska Mihály.

Szabolcska most már sajtó alatt levő legújabb kötetéből fog fölolvadni, mert a *bőjtről* még csak beszélnie se szabad.

— **Egy bárónó tragédiája.** *Pozsonyból* telegrafálja levelezőnk, hogy Bécs és *Marchegg* közt melbe lőtte magát *Pálk-Ucsevin* Artur fiatal felesége és most a pozsonyi kórházban fekszik élet és halál közt. A szerencsétlen asszony család névén a budapesti származású *Glaubits Flóra* bárónó és tegnapelőtt esküdt a nála jóval idősebb *Pálk-Ucsevin*nel. Ma reggel érkezett férjével Bécsbe és egy előkelő fogadóban szálltak meg. A feltűnő szépségű fiatal asszony ott úgy összezördült a férjével, hogy azonnal összecsomagoltatta ruháit és eltávozott az l, hogy visszajutjon *Buapestre*. Csakugyan el is indult a legközelebbi vonattal de az uton öngyilkosságra határozta el magát. *Marchegg* közelében zakatolt a vonat, a mikor észrevették tettét. Esméletlen állapotban szállították ki *Pozsonyban* és bevitték az országos kórházba.

— **A boer háború és a német hadsereg.** A német hadsereg hivatalos lapja, a *berlini Militair Wochenblatt* már azokkal a következtetésekkel foglalkozik, amelyeket le kell vonni a hadseregnak, ha hasznára akarja fordítani a boer háború tanulságait. Azt mondja, hogy Németországnak rendkívül meg kell szaporítania lovasságát, ez halaszthatatlan szükség. A flottajavaslat után, ugymond a katonai szaklap, azonnal a lovasság szaporítását kell keresztül vinni. Szakítani kell a kiképzés eddigi rutinjával is, különösen ki kell zárni minden látszólagos és parádés dolgot. Mindent el kell követni, hogy a német gyalogságot jó lövéské képezzeék ki. A jó lövéshez azonban folytonos gyakorlat kell. A tartalékosokat sürűbben kell behívni gyakorlatra. A népből emelni kell a fegyverrel való bíráns kedvét. Az iskolának és az otthonnak együtt kell működnie a hadvezetessel abban, hogy az ifjú nemzedék megismerkedjék a háború követelményeivel. Ha Németország csakugyan ezt a tanulságot vonja le a legújabb háborúból és meg is valósítja, bizonyos, hogy monarchiánk s egész Európa utána fog menni. Tehát készülünk az örök háborúra, miután elpuskátuk az örök békét.

— **Öngyilkos bankigazgató.** *Eger városában* — mint tudósítónk jelenti — nagy feltűnést kelt *Éliássy Ferencnek*, az egri kereskedelmi bank ügyvezetőjének öngyilkossága. *Éliássy*, aki vagyonos, rendezett viszonyok között élő ember, agyonlőtte magát. Hogy miért vált meg az élettől, eddig még nem tudják. Nagyon tekintélyes, népszerű ember volt *Egerben*, minden egyletnek, vállalatnak s minden gyárnak részvényese, igazgatósági tagja volt. Több levelet hagyott hátra az öngyilkos, a leveleket azonban eddig még nem bontották fel. Három gyermeke van, egyik leánya egy szolgabírónak, a másik egy törvényészi jegyzőnek a felesége, a fia pedig jogász. A részvét a közbeesülésben álló ember családja iránt általános.

INGYEN FÉNYKÉPET

kap mindenki, aki **HABERFELD és KOVÁCS** ur- és nőidvart-áruházában Váci-körút 33. sz. alatt felelő szükségletét ur- és nő-inek, galériák, kézelők, nyak- kendők, nap- és esernyők, blousok és keztyűkben. 10 korona értékű árak vásárlásánál 6 darab művészi kivitelű vizit-fényképet, 20 korona bevásárlásánál 6 darab művészi kivitelű Cabinet fényképet adunk, 1, illetve 2 korona feltöltöttes mellől

— **Kenyér lesz a bálból.** Ma kezdődik a bört. Olyiknak nem is ujság, nem is rendkívülség. Eppen olyan megszokott a törvénytiszta, mint a törvényen kívül álló, aminek a nyomorúság az oka. Az az ezer szegény ember például, aki ma fölvonult a budai Vigadóba egy kis segítségért, állandóan börtöl. Ha eszik, hát rosszat, olyant, amilyen éltet ury ember a kutyájának se ad. Vagy tetszett-e már látni a nyomorúság konyháját? Egy-két füstös bögre van a falakon s a fa, meg a szén ezeken a konyhákban sommiképpen se pattog barátságosan, nem lobog, hanem sényved. A nyomorúság konyhája mindig tele van füsttel, bűdös párákkal s akik körül gubbasztanak benne, a gyermekek, az asszony — csupa szájalmas, sáppadt vértelen nép. Korán vönül gyorsan pusztul... S ma összeszedelőködtek ezek a népek és fölvonultak a Vigadóba. Itt osztoztatták szét sok apró részre szabva azt a haterzer koronát, amit a Vigadó épületében tartott első bál, a megnyitás ünnepe jövedelmezett. Iszonyu sok és nagy nyomorúságot láttunk ott egy tömegben. Előbujt a rejtekeiből az a szegénység, amelyről már lekopott a büszkeség, hogy nem kér ingyent s akik ezekről a szerencsétlenekről ha egy-két napra is legalább levették a legelemibb gondot, azok igazán megérdemlik, hogy szívesen pillantsunk rájuk az az isten. Valahogy ilyenformán igazán jótékony célú a bál. Ha a fényes, drága nagy mulatság után rögtön elkövetkezik a szegények számára az ebédelés napja. Mint ahogy mi közvetlenül mulatunk s nem mással táncoltatjuk el magunk helyett a csárdást, éppen úgy legyen a jótékony is közvetlen. Ma bál, holnap pénzosztás. A nagy teremben két márványasztal mellett azok a hölgyek ültek, akik a budai Vigadó első báljának a lelkei voltak. Élükön Hegedüs Sándorné, a kereskedelemügyi miniszter áldott jölekké volna ellenőrizni azt, hogy ki van a jelentékek közül legigazabban ráutalva a segítségre. Arra a tisztre, amelynek az volt a hivatása, hogy megakadályozza azt, hogy a kevésbé szegény elvigye az igazi nyomorúság elől a garast — *Rónay* Károly királyi közigazgató, *Fronam* István s a budai Vigadó gondnoka, *Biró* József vállalkozott. Tíz órakor becsátották be az első csapat szegény embert, asszonyt, gyereket, aggastyánt s régen elmúlt már dél, amikor kiment az utolsó is. A budai nyomorúság mára s talán még holnapra is beszűnt. Most már csak jöjjön az új bál s vele az új kenyér.

— **Lucoheni.** *Gen*-ből táviratozzák nekünk, hogy a Lucoheni merénylete ügyében kiküldött bizottság ma befejezte a vizsgálatot. A legutolsó tanu az az ór volt, aki a dühöngő Lucohenit lefegyverezte. Az azt vallotta, hogy Lucoheni őt is megfenyegette. Az államtanács elhatározta, hogy Lucohenit egyelőre, míg az államügyész indítványát beterjeszti, tíz napra földalatti cellába zárta és a mellett kenyéren és vízen kell raboskodnia. A törvény megengedi azt is, hogy a rabot bizonyos esetekben vasgolyóhoz bilincseljék, de ezt a rendszabályt eddig nem alkalmazták.

— **Reklám egy szegény asszonynak.** A Rémi szálló előtt estilapot árul egy szegény asszony. Nem is vén, csak sáppadt, vézna. Valószínűleg nincs otthon senkije, azért van az életben egy szürke nagy kendőbe burkolva a gyermeke is. Azonban hát küzdenie kell a konkurenciával, ami neki kétszeresen nehéz. Hanggal se bírja, mozdulni se tud. Kétféleképp pedig a Ke-repesi-ut meg a Népszínház-utca sarkán is elkapkodják előle a kuncsaftokat azok, akiknek fűrgebb a lábuk, nagyobb az üzleti szeniük és ami a legfontosabb, nem cepelnek egy gyereket is a karjukon a nagy paksaméta esti újságon kívül. Ennek a pár sornak tisztára reklám a célja. Aki ezen a környéken veszi meg a krajeáros lapot, vásároljon nála. Így is, úgy is eladja a maga ötven-száz példányát minden rikkancs, tehát nem szenved kárt a szegény asszony miatt senki. Ő pedig hamarabb hazajut.

— **A pestis Adenben.** Rómából táviratozzák, hogy a tengerészeti egészségügyi hatóság Aden kikötőt pestissel fertőzöttnek jelentette ki és minden onnan érkező hajóra elrendelte a vesztegárt.

— **Házasság.** *Stancel* Géza sárosvármegyei szolgabíró február 24-én vette oltárhoz *Brandenburg* Ilona kisasszonyt Eperjesen. Tanúk voltak: *Berzeviczy* Rudolf szolgabíró és ifj. *Szent Ivány* József föld-birtokos.

Ferenicz Károly miskolci könyvkereskedő eljegyezte *Klár* Vilma kisasszonyt, dr. *Klár* Vince debreceni orvos leányát.

Löffler Adolf új-igijósi kereskedő, március 4-én köt házasságot *O-Kanizsan* özv. *Engel* Zsigmondné szül. *Rassovitz* Rózával.

Pongrácz Gyula eljegyezte *Nyáry* Zsófikát, *Nyáry* Pál kir. telekkönyvvezető leányát *Csonarád*on.

— **Eltűnt tanár.** A budapesti görög-macedon hitközség kántora és tanára, *Tialiosz* György, aki harminckét évvel ezelőtt került a fővárosba, a minap eltűnt *Petőfi*-téri lakásáról. Asztalán nyitott levelet hagyott öccse számára. A levél a következő:

Kedves öcsém!

Amit 37 éven át Budapesten kerestem, azt felerészben *Filip* fiadnak, felerészben *Nóra* leányodnak hagytam. Kiváncsi azonban, hogy esély szerencsémemből juttass ötven forintot annak a családnak, aki híven kiszolgált és ötven forintot a Magyar Irók Körének. En egy rut, kiméletlen háladatlanságnak estem áldozatul. Tisztelem barátomat, különösen *Taxis* barátomat. Isten veled. Eljén Görögország! Eljén Magyarország!

Tialiosz György.

Tialiosz rendezett anyagi viszonyok között élt. Az utóbbi időben nagyon ideges, zavart volt. Lehet, hogy a levelében előzött háladatlanság arra vonatkozik, hogy egy athéni görög-egyesület kizárta tagjai sorából. A rendőrség jeresel az eltűnt tanárt.

— **(†)** Ilyen jel van a patikaszerkelet jegyzékébe az olyan szer után nyomtatva, ami veszedelmes mérég. Két kereszt. A kevésbé veszedelmes mérégnek csak egy kereszt dukál. A gyógyszer-tárakban is külön szekrényben, szigorú zár alatt áll a gyilkos holmi. Külön az egy kereszt, külön a kettős kereszt. S csodálatosképpen egy ilyen kétkeresztes gyilkos mérget olyan orvosságban talált meg az országos bírósági kémikus, amelyet recept nélkül árulgatnak szétbelső-szuszában. Sőt ha a vevőnek nincs elég járatossága abban, hogy mi segít a baján, maguk a gyógyszereszek ajánlják a legszívesebb készséggel — *Spitzer*-féle arckenőcsöt. Ennek a kenőcsnek az a híre, hogy eltűnteti az areról a májfoltot, szep-lőt, szép piros, rózsapiros lesz utána a bőr... Ennyi szép beajánlásra persze hogy akad bőven publikum reá. S a jeles kenőcs elkezdte a munkáját. Először is félégette a bőrt, aztán fölpatog alatta a bőr, aztán meg lehámlik s végül akkora foltok maradnak utána az arcon, mint egy-egy ludtörs. Aztán aztán csak szedje össze magát az orvosi tudomány, hogy helyrehozza a tönkretett arcon azt a gyilkos munkát, amit a csodakénőcs végzett rajta. Már csak végzett, mert a belügyminisztérium bevágta a csodakénőcs további hódító utját. Megtiltotta az árulását.

— **Hálalos végű széngázmergezés.** A magyar építési vállalatnak a *Margitsziget* mellett horgonyzó 8-ik számú uszályhajóján nagy szerencsétlenség történt ma reggel. Tegnap este az alkalmazottak közül *Jakab* Imre foktör születésű 55 éves kormányos, *Horváth* István 40 éves és *Vince* István 18 éves dunapataji születésű matrózok erősen befűtötték kabinjukat és aludni tértek. Ma reggel, mikor a munkát megkezdtek, a három ember hiányzott. A munkafelügyelő elküldte értük *Derzsi* István szolgát, aki a három ember kabinjának ajtaját zárva találta. Múltán hosszas zörgésterre sem kapott választ, feinyitotta a csapajót s benyitott a helyiségbe. A három munkást eszméletlen állapotban találta. Nyomban értesítették az esetről a mentőket, akik két kocsival mentek ki a Császárfürdő elé s eszalonak át a *Margitszigetre*. A három embernél mesterséges lélegzést alkalmaztak s ezzel *Horváth* Istvánt és *Vince* Istvánt életre hozták, de a szegény *Jakab* már nem tudott magához térni s a mentési kísérletek dacára kiadta a lelkét. A két embert ezután ladikba tették s be szállították az irtalmasrendi atyák kórházába. A rendőrség pedig *Jakab* holttestét bevittette a boncoló intézetbe és vizsgálatot indított annak kiderítésére, hogy a szerencsétlenségért terhel-e valakit felelősség. Anyit már megállapították, hogy a szobában levő rozoga kályha oszóve valamiképp kiesett s a széngáz szabadon terjedhetett szét az amugy is szűk helyiségben.

— **Dr. Glöck szanatóriuma.** A budapesti városi-glöck szanatóriumának és vizsgyógyintézetének vezetését az elhunyt dr. *Glöck* Ignác kir. törv. orvos, eddigi tulajdonos fia dr. *Glöck* Gyula vette át. Dr. *Glöck* Gyula *Laufenauer* és *Koranyi* tanárok klinikán több éven át működött és külföldi tanulmányutjára a napokban tért vissza.

— **A császár és az ő színészei.** *Filmos* német császár nagy barátja a színészetnek és köztudomású róla, hogy akárhányszor az udvari színházak legapróbb ügyeivel is bibelődik. Vannak külön drámaírói, akik az ő tervezése szerint készült darabokban jambusokban dicsőítik a Hohenzollernnek nagyságát és vannak különösen kedvelt színészei, akikkel egy-egy színpadi alakításnak minden kérdését előre megbeszéli. Most ismét különös jelet adta a színészet iránt való jóakarátának, mert — mint *Berlinből* jelentik — a bécsi Burgszínház mintájára a berlini udvari színészek számára a dekretumot rendszeresítette. Az első két dekretumot *Fopps* Róza, a magyar származású tragika és *Mathowsky* hősszerelmes kapta. Az udvari színházak több más tagjának pedig ajándékokat küldött a császár.

— **Felmondás.** A kerepesi temető csöneds lakóinak fölmondták azt a kis lakást, amelyet ezelőtt harminc esztendővel juttattak nekik az élők. A főváros kiadta a rendeletet, hogy bizonyos parcellákban fekvő holtakat ki kell szállítani megszokott nyugvó helyükről, nagy, közös sírba kell áthordani őket, mert a hely drága és kell az élőknek. Aki magára vállalja a költségeket, az kiválthatja a maga halottját a közös sírgödör névtelenségéből s átviheti valamelyik újabb temetőbe. Így szól a rendelet, ez a kegyetlen, csupa gazdálkodásból összeszőtt rendelet, melynek semmi köze sincs a kegyelthez, csak a pénzhez. Pedig aki a halottakkal foglalkozik, annak a kegyellett van dolga. Talán sehol a világon nem bolygatják meg az emberek emlékeit annyira, mint minálunk s sehol a világon nincs rosszabb gazdálkodás, mint minálunk. Legalább csak az egyik volna meg! Vagy gazdálkodás vagy igazi kegyelteség! Mindenképpen szomorú jelenség az ilyen s igazán odajutottunk, hogy ebben a városban már nyugodtan meghalni sem hagyják azokat, akiket az egész életen keresztül zaklattak.

— **A petroleum áldozata.** Említettük, hogy szombaton délelőtt *Pollák* Ede fűszerkereskedő-inas gazdájának, *Weisz* Lipót fűszerkereskedőnek, *Vörösmarty*-utca 15. szám alatt lévő pinceraktárában egy gyertyával akarta megszáritani petroleummal átitatott ruháját és e közben megnyitotta magát. A szerencsétlen fiut a mentők a Rókus-kórházba szállították, ahol az éjjel iszonyu kínok között meghalt. Holttestét a törvényszéki orvostani intézetbe vitték.

— **A szegénysorsu tüdőbeteg szanatóriumának** igazgató-választmánya ma délután 4 órakor együlfest tartott báró *Harkányi* Frigyes elnöklete alatt. Dr. *Kuthy* Dezső titkár bemutatta a közgyűlés első terjesztendő évi jelentést, mérleget és zárszámadásokat, miket a választmány jóváhagyott. Azután tárgyalta a székesfővárossal kötendő telekszerződést és *Csigler* Győző műegyetemi tanár terjesztette elő a szanatórium építésének költségvetését.

— **Szerencsétlenség egy gyárban.** A soroksári-utca 24-ik szám alatt lévő *Rökk* István-féle gépgyárban ma reggel végzetes szerencsétlenség történt. *Varga* Pál 35 éves seregélyi születésű napszámost a gép szíja elkapta és irtózatos erővel a falhoz ceapta. A szerencsétlen ember koponyáját oly erősen ütötte a falhoz, hogy agyveje széttölescent, azonkívül a melkhasát is bezuarta s éleletlenül rogyott a földre. Gyorsan a mentőkért telefonáltak, akik azonban már csak a halált tudták konstatalni. Holttestét be szállították a törvényszéki orvostani intézetbe. A rendőrség megindította a nyomozást, hogy kiderítse, kit terhel a szerencsétlenségért a felelősség.

— **A csillag fia.** Tegnap a *Somossy*-Mulatóban előadták *Goldfaden* híres zsidó operáját, a *Bar Kochab*at. A többi zsidó dalművekhez hasonlóan ennek a meséje is rendkívüli egyszerű és éppen ebben az egyszerűségben rejlik a nagy hatása. A zenéje pedig gazdag a melódikában és a zsidó motívumokon kívül főképp olasz stílus érzeteket vannak benne. A publikum nagy lelkesedéssel tapsolta a szereplőket. Az előadást végignézték a főváros összes színész-igazgatói. A csillagok fiának különben ma a rendőrséggel is dolga akadt. Az országos színészegyesület arra kérte a főkapitányt, hogy tiltsa meg a *Bar Kochab* további előadását és utalt arra a rendeletre, amelynek értelmében teljes, befejezett darabok nem kerülhetnek szíre az örfeumban. *Máltás* Huszó rendezőtanácsos ennek következtében beidézte a *Somossy* Mulató igazgatóját és *Wolfthal* impresszáriót, akik kijelentették, hogy az opera nem befejezett, teljes mű, másrészt pedig mint a zsidó-német daltársulat tulajdonosa, 18 éve kerül előadásra és a zenéjét is különböző mesterek átdolgozták úgy, hogy csak egy része *Goldfaden* zenéje. A rendőrség holnap itélkezik.

(x) **Ákácia-arokré** 2 korona. *Ákácia*-szappan 1 korona. *Ákácia*-poudre, fehér, róza, kréme 1 korona. E kiváló arczépítő és tisztító készítmények törvényesen vannak védve. Kaphatók a gyógyszer-tárakban. Főraktár: *Krieger* Gy. gyógyszer-tár Budapest, Kálvintér.

(x) **Világhírű erfurti magvak.** A *Schmidt*-féle kitűnő minőségű főzelék- és virágmagvak, mint érte-sülünk, porto- és vámentesen *Budapestben* kaphatók *Radwaner* és *Rónai* magkereskedésében V., *Nádor*-utca 8. J. C. *Schmidt* erfurti magtermelő, német császari udvari szállító egyedüli magyarországi főraktárában. Arjegyzék kívánatra megküldetik. Telefon 34—90.

(x) **Nemcsak hölgyeknek, hanem mindenkinek** kellene tudnia, hogy a *Margit*-érem pár nap alatt szep-lőt, pattanást és más bőrbajt eltávolít. Kapható *Földes* K. gyógyszerésznél *Aradon*. Nagy tégely 1 fnt 50 kr.

(x) **Saját érdekében ne vegyen mást, mint a** hírneves *Fiumei* csokoládét és cacao-t. Kapható mindenütt.

(x) **Lessing** Frigyes, a híres ortopéd szombaton március harmadikán *Budapestre* érkezik. Két napig időzik itt s a *Hungaria*-szállóban fog lakni.

Millió üveg pezsgő.

Hazájából sok híres lumpnak,
Párisból írják lapunknak:
Hogy reggel az *epernay*
Pezsgőgyári kis őriárat
Nem látta a pezsgőgyárat,
Mert a pezsgőgyár az éjjel
Összeomlott. Szanaszéjjel
Hevert a sok kő,
Miből egykor építették
Paul Roger és Fiai
Őh jai!

Ez még nem lett volna baj,
Mert — őh jaj —
Beomlott már nem egy gyár,
(Némely gyár így pörül jár)
De a főbaj az vala,
Hogy millió üveg itala
Összetört, szertefolyt,
S mit palackba dugó fojt
A szénsav
Nagyot pukkant
És ellillant,
Ilyenek a gázok!
Fizikában,
Kémiában
Magyarász száz ok.

Egy millió üveg pezsgő,
Ez aztán a summa!
Igaz, hogy nem Pommery volt,
Sőt még nem is Mumm a'.
Se Roederer, se nem Heidsieck,
Se nem Grénó-féle,
Mégis minden francia lap
Telve van ma véle.
Leírják szépen, komolyan
A nagy katasztrófát,
Hogy a kár ilyen-olyan,
Zengenek sok strófát.

Csak arról nem irtak,
Hogy a flaskók sírtak.

Sirtak bizony ottan,
Még én is hallottam.
Azt mondta az egyik:
„— Egy gondolat bánt engemet,
Polgári banketten halmi meg.
Más kell nekem, más,
Kánkán-lábrugás,
Halált ott adj, őh nagy ég,
Ahol az ajk csókban ég,
És ahol a nőcske,
Fürge, mint a szőcske,
Hol a ruha libben,
S hol nincs más jelen,
Csak egy kis hölgy, meg egy úr,
S az is szemtelen.”

Igy szólt a szegény pezsgő,
Ám rázuhant egy nagy kő,
Összetört, pukkant, szertefolyt.
Pezsgő, Isten véled,
Ilyen az élet.

Egy másik flaskó így szavalt:
„— Nem szeparó kell nekem,
Bankett hevíti e kebelt,
Hol az elnöki széken
Csücsül az ünnepelet.
S hallgatja a sok tósztot,
Mit sok ünneplő osztott,
Kocint velük, s iszik,
Mig be nem rúg, csunyákat nem mond,
És haza nem viszik.”

Ezt mondta ez a másik,
Rá is esett egy kő,
És bankett nélkül halt meg ő.

Volt még ott sok nyilatkozat,
A pezsgő jól tud szónokolni,
Hisz mindenki pezsgőt hozat,
Ha ünneplést kell megokolni.
Beszéltek ők ott pezsgőnyelven,
Durrögva és pezsgőve,
Az egyik így szólt,
Másik másképp,
És valamennyi szerkesztést folyt
Őh, mi szép kép!

A *Figaro* a riporthoz
Szakszerűleg hozzáfűzte,
Hogy a gyártást a Roger-gyár
Kráta földtalaion úzte.

És vigyáztak bár,
Beddől a gyár.

Tanulást jó, ha megszívvel,
Őh olvasó, vegye jó szívvvel
Az esetből folyó morált:

Ha valaha lesz pezsgőgyára,
Építse földre, ne krétára.

—o.—

FŐVÁROS.

A klikkek harca.

Budapest, február 28.

Rövid idő alatt másodszer került ma a fővárosi közgyűlés elé a közszégi választói jog kiterjesztésének kérdése. *Vázsonyi* minap leszavazott indítványát ezuttal megtoldotta *Tenczer Pál* azzal a kérelemmel, hogy foglaljon állást a főváros a virilista intézmény megszüntetése mellett. A tanács az indítványt oly javaslattal terjesztette a közgyűlés elé, adják ki az ügyet a tanácsnak s ez aztán a szakbizottságok meghallgatása után előterjesztést tesz a közgyűlésnek. Alighogy Rényi főjegyző erről beszámolt, felállt *Vázsonyi Vilmos* és azt kívánta, hogy a kérdés sürgősen tárgyalassék. Az összeírás küszöbön van, tehát világos állásfoglalásra van szükség. Az alakoskodás itt nem segít. Ha ez tovább folyik, akkor — ugymond — köszönjük a játékot. *Tenczer* indítványa sem olyan, amely külön szaktanácskozást igényelne. Kijelenti végül, hogy ha az indítványokat nem tárgyalják, akkor a magáét visszavonja, mert ő nem komédiázni jött ide, hanem dolgozni.

Tenczer Pál megkölja, hogy miért nem fogadja el *Vázsonyi* indítványát s miért tett az övétől eltérő javaslatot. Kéri ő is az ügy sürgős tárgyalását.

Polónyi Géza: Nem helyesli, hogy *Vázsonyi* érvek helyett fenyegetésekkel áll elő. (Nagy zaj.) Felkiáltások: Ugy van!

Polónyi Géza: Láttam én már karón verebet!
Vázsonyi Vilmos: Láttot ön már sok egyebet is; az udvari tanácsoságot is.

Polónyi Géza: Az a meggyőződésem 1.
Vázsonyi Vilmos: Mellyik meggyőződése?...
Polónyi Géza: Az a meggyőződés, hogy a közgyűlés csakis az érveknek s nem a fenyegetéseknek szokott engedni. (Ugy van! Nagy zaj.) Hogy az indítvány helytelen, mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy új indítványt tett. Ha valaki komolyan, komoly indítvánnyal áll elő, akkor annak törvényes alappal kell bírnia, nem pedig kerülgetnie az ügyrendet. Ez az indítvány anti-liberális és antidemokratikus. („Ugy van!” Elentmondások. Nagy zaj.) A közgyűlés sohasem zárkózott el ott, ahol politikai jogok érvényesítéséről volt szó. (Ugy van!) De a fenyegetéseknek sohasem engedett. (Zajos helyeslés.) Nehogy egy bizonyos néprétegre hatással lehessenek az ilyen fenyegető kifejezések, kéri, hogy a vitákban használják a meggyőződést, tudományt és az érveket, de ne a harsogó szavakat. (Helyeslés. Zaj.)

Az elnök elrendelte a szavazást, még pedig tiz tag kérésére, névszerint.

A mellett, hogy az indítványok azonnal tárgyalassanak, 143 bizottsági tag szavazott, ellene pedig 33 s így a közgyűlés 110 szótöbbséggel kimondta, hogy az azonnal való tárgyalást kívánja.

Vázsonyi Vilmos szól először. Azzal kezdte, hogy kéri a közgyűlést, fogadja el *Tenczer Pál* indítványát, mint többet (vagyis azt, hogy kériék a virilista-intézmény eltörlését); ha pedig ezt nem fogadná el, járuljon hozzá az ő (*Vázsonyi*) kevesebbet magában foglaló indítványát. Kijelenti, hogy az indítványának a módosításával az ő meggyőződése ebben az ügyben egyáltalában nem változott. A pótállás csak szabadulvívbe tette az indítványt. Nem tart attól, hogy az indítványok elfogadása esetén a mostaninál teljesen eltérő elemek: földbirtokok, mágnások, főpapok foglalják el a virilista helyeket. Mert ezek ezental is inkább a törvényhatóságok területén fogják a jogaikat érvényesíteni. Ezt a dolog természete hozza magával. Fölhozzák — ugymond — hogy nem opportunus dolog ezt a kérdést ugyszólván hajánál fogva kiragadni, akkor, amidőn küszöbön állunk a közigazgatás reformjának. Ez csak értéktelen jelszó, amit semmi sem bizonyít eklátásában, mint magának a főpolgármesternek a példája. (Halljuk! Halljuk!) Sok évvel ezelőtt ugyanis, amikor a főpolgármester még csak főjegyző volt, már nagyon élénken emlegették, hogy a közigazgatási reform küszöbön állunk. Ime, ő már főpolgármester s mi még mindig csak küszöbön állunk a közigazgatási reformnak. (Derültség.) Kéri az indítvány elfogadását.

Tenczer Pál kijelenti, hogy ő már 27 év óta fölsőlegesen tartja a fővárosban a virilista intézményt s ezt az indítványt csak azért tette, mert a *Vázsonyi* indítványának az elfogadásával, — a nélkül, hogy a virilista intézményt megszünt-

etnék, — csak a leggazdagabb fővárosi polgárok jutnának be virilisták lajstromába s ezek közt olyanok is, akik soha a főváros választásaiban részt nem vettek. Ajánlja a saját indítványának az elfogadását.

Polónyi Géza: Az ilyen parciális reformhoz nem járul hozzá. Be kell várni a komoly reform idejének az elérkezését. Különbön is hiszi, bár nem helyesli, hogy a virilista-intézmény fönnttását az országyűlési többség, a régi tradicionál fogva, az államiság, a magyar faj érdekében valónak tartja.

Kijelenti, hogy ő a választól jognak minél szűkebb körre való kiterjesztésének a híve; óhajtja az általános választói jogosultságot. De ebben is határt tart. Legalább is két évi itt lakás adja meg a választójogot, nehogy a főváros sorsa átmenő, tranzitő-elemekhez legyen kötve. Nem tartja megengedhetőnek, hogy aki közszégi adót nem fizet, a közszégi aktív életben részt vehessen. Mindezek a kérdések olyanok, hogy félórai tárgyalás alatt elintézhetőek lennének. Ezek nagy szociális problémák, amelyek a legkomolyaból megfontolást kívánják.

A fővárosi közgyűlése már úgyis utasította a tanácsot arra, hogy a fővárosi törvény reformjára vonatkozólag tegyen tanulmányokat s kellő időben nyújtson be javaslatot. Helyesnek látja tehát, hogy a tanács ennek a reform-munkának az alkalmából a most fölmerült indítványokban foglaltakat is vegye tárgyalás alá. Indítványozza tehát: mondja ki a közgyűlés, hogy az indítványokat kiadja a tanácsnak, azzal, hogy a nagy reform-munka alkalmával ezekre nézve is tegye meg a konkrét javaslatát.

Kasics Péter nagyobbra *Polónyi* beszédére tesz megjegyzéseket s aztán ajánlja *Vázsonyi* indítványának az elfogadását.

Vázsonyi és *Polónyi* még élt a végző jogával s aztán az elnök szavazásra tűzte ki *Polónyi* indítványát, amely halasztást foglalt magában.

Tiz bizottsági tag ismét névszerinti szavazást kért, s ezt az elnök el is rendelte.

Igenel, vagyis *Polónyi* halasztási indítványa mellett 112, ellene 21 bizottsági tag szavazott s így a többség *Polónyi* halasztó indítványát elfogadta s ezzel a közgyűlés *Vázsonyi* és *Tenczer Pál* indítványát jó időre letűntette a napirendről.

Nagy derültséget keltett, amikor *Polónyi*, a kisebbség szavazatára célozva, így kiáltott föl:

— Nobel einundzwanzig!

— *Erre Vázsonyi* indulatosan szólt:

— Ez a legnagyobb politikai szédelés!

Vázsonyi e kifejezésért az elnök rendreutasította.

Bejelentette az elnök, hogy az első osztályú két tanácsjegyzői állásra megválasztották a beadott 293 szavazatból 199 szavazattal *Goreczky Zsigmond* és 173 szavazattal *Perger Ignác*ot, *Szalay Sándor* 115, *Raisz Rezső* 58 és *Emőd József* 1 szavazatot kapott. Ugyancsak ma beválasztották a pénzügyi és gazdasági bizottságba *Delmedico Ágoston* s a közrendészeti bizottságba *Komoróczy Sándor*ot.

A budapesti pályaudvarok rendezése.

Budapest, február 28.

(nr.) Budapest polgársága nyilatkozott. Arra kéri az illetékes tényezőket, hogy vigyék el mostani helyéről a Nyugati pályaudvart, s építsenek helyette egy központi személy- és egy központi teherpályaudvart. A polgárságnak számára és nívóra nézve egyaránt impozáns gyülekezete klasszikus tömörséggel indokolta meg rezolúcióját. Mi ezuttal csak azokra a magasabb állami érdekekre akarunk rámutatni, amelyek a szóban levő nagy mű létesítése útján iparunk és kereskedelmünk támogatását parancsolják az illetékes tényezőknél.

Aki ipari és kereskedelmi életünk harminc éves történetét ismeri, az tudja, mily óriási nehézségeket kellett a magyar iparnak és kereskedelemnek leküzdenie, hogy kedves szomszédunknak szerető ölelésből kiszabadítsa. Mikor aztán ez valahogy sikerült s a hatvanas évek végén a fejlődésképes magyar ipar alapjait lerakhattuk, akkor jött a 73-iki válság s lehetetlené tette a továbbépítkezést. E szomorú emlékkéris ezer meg ezer ekziszienciát tett tönkre; de nemcsak egyeseket rántott magával, sőt az állományt sem hagyta érintetlenül. Az ország adózó képessége tetemesen csökkent, a legszükségesebb beruházásokat mellőzni kellett, a budget föllelmetes deficitet tüntetett föl, s ha az állam a krízis okozta súlyos bajok orvoslása végett a külföldi piacokhoz fordult pénzért, a kölcsönt szégyenletesen magas kamat mellett kaphatta meg. Szomorú, reménytelen állapot volt ez! Csak a magyar életerő ruganyossága tudta kiragadni az országot a nyomasztó helyzetből. Az állam és a társadalom élén álló férfiak a dolog mélyére ható tekintettel látták át, hogy az állam, sőt államiságunk szilárd, biztos alapon csak úgy nyugodhatik, ha megteremtjük a magyar ipart és a kereskedelmet s a már meglévőit csirájában elpusztulni nem engedjük. Széles körben, nagy erővel karolták fel és propagálták az eszmét; a társadalom oly csoportjai, amelyek azelőtt az ipar- és kereskedelemről egészen távol állottak, gyártelepek alapításához fogtak, a malom-, az olaj-, a vasipar, a bányászat csakhamar versenyképesen lépett fel s különösen a Keleten kezdett a budapesti piac mértékadóvá válni, úgy hogy

megvalósíthatónak tünt fel az a remény, hogy Magyarország a Kelet kapuja, a Kelet szállítója lehet.

Fájdalom, szegélyeszközök ehhez elégségesek nem voltak. A súlyosan ránk nehezülő Ausztria terhei, a szükséges tőkéknek nehéz beszerzése, az olcsó s jó munkakerők előállításának majdnem lehetetlen volta megakadályozták bennünket abban, hogy a német és angol ipartermekkekkel szemben a verseny sikerteljes felvehesünk. S ha egynemely iparágaink Keleten mégis keresletnek örvendnek, úgy azt csak kiünöd minőségüknek köszönhetjük.

De hát kell-e még nekünk ez idő szerint ipari termékeink számára külföldi piacot keresnünk, amikor saját szükségleteinket sem vagyunk képesek hazai gyártmányokkal kielégíteni? Nagy piacunk van idehaza is s ennek számára kell a független magyar ipart megteremtünk s a már fejlett iparágakat ennek a javára kell minden erőnkkel megoltalmaznunk. Avagy ha bekövetkezik az Ausztriától való gazdasági különválás, vajjon a független, életképes magyar ipar hiányában nem-e csak formai lesz az? Vajjon saját állampolgáraink rovására megdrágíthatjuk-e vámtételekkel az osztrák iparágakat, amikor ezeket itthon be nem szerezhetjük? Fejletlen ipar mellett még a hön óhajtott gazdasági különválásból is, csak szomszédaink huzhatnának hasznot. Örvendésesen regisztrálhatuk, hogy társadalmunkban általános az áramlat a magyar ipar pártolására. Ez biztató jelenség. Mert ha minden ember kielégíthető szükségleteit hazai iparágakból fejezi, úgy ez uton még állami segítség nélkül is biztosan eljutunk az illető iparágak felvirágoztatásához. De mi lesz amaz iparágakkal, amelyekben az általános pénzügyi pangás közepette a kereslet teljesen hiányzik? Nem mintha szükséglet nem volna, hanem azon okból, mert a ki nem elégíthető szükségletből kereslet nem válik. Ezeknél az iparágaknál erős visszaesés támad és ha a súlyos állapot tartós, a megsemmisülésnek néznek előbe.

Az állam hivatása az ipari és kereskedelmi életben, a következő mondatban foglalható össze: az államnak a termelői képesség folytonos fokozása mellett a kínálat és a kereslet közti egyensúly fenntartására is ügyet kell vetni. E feladatából pedig kétféle kötelesség hárulik rá, először az, hogy szükséges iparágak meghonosítását előmozdítsa, másodsor meg, hogy mai virágzó iparágakat önhibájukon kívül eső okokból visszahanyatlani, avagy megsemmisülni ne engedje. Az előbb jelzett kötelesség teljesítését sok és messzeemenő intézkedésekben, több évi adómentességben, alacsony tarifában s egyéb állami kedvezményekben találjuk meg. De a másik kötelességet illetőleg az állam keveset, vagy éppen semmit sem tesz; a súlyos válsággal küzdők iparágakat nehéz küzdelmükben nem támogatja. S itt első sorban az építőiparra kell számítanunk, mert ennek bukása számos vele szoros összefüggésben levő iparágat ránt magával. Pedig az építőipar felendülésével majdnem az összes iparágak fölvirágoznak, a gazdasági szervezet ereiben friss vér lüktet, míg annak lehangyatlása általános starnációt idéz elő úgy ipari, mint kereskedelmi életünkben.

S ez a mai állapot! Az építőipar megdőbbséte helyzetben van. A legnagyobb építőcégek inognak, vagy már el is buktak.

Hallottunk kárörvendő beszédet s hallottuk a krachot, amelyet az egészségtelen spekuláció idézett elő. Hadd hulljon a fergese! A komoly alap nélküli, kétes ekzsztenciák pusztulását nem sajnáljuk. Am, hogy az egészségtelen viszonyokat pusztán a tulspekuláció okozta volna, az merő tévedés, annak okai sokkal mélyebben fekszenek. Aki az építőszakmával egy kissé is foglalkozott, az tudja, hogy mekkora intellektuális erő, mily megfeszített munkálkodás, mennyi pénz és mennyi idő szükséges e téren a kötelezettségek pontos betartására. Batran elmondhatjuk ná, hogy alap- s tartalom nélküli, léha vállalkozó szellem olyan várost, mint ragyogó Budapestünk nem produkálhatott. Építő iparunk általában egészséges. Súlyos válságában az államnak elsőrendű kötelessége volna, hogy munkával lássa el.

A nyugati pályaudvar kibehelyezése által a munkahiány okozta tatongó ür be volna töltve egy időre. Abban a pillanatban, melyben az illetékes ténnyezők egy központi személy- és egy központi tehérpályaudvar létesítésének tervét elfogadtak, felujul ismét a vállalkozási kedv és miként egy-egy nagy eszme több más eszmenek szülőjévé válik, úgy fognak e nagyszabású terv kapcsán, a más tervek felmerülni és megvalósulni. Üres és alap nélküli beszéd, hogy a terv megvalósításához pénzünk nincs. E lap hasábjain már többször és kimerítően fejtegettük, hogy a budapesti pályaudvarok centralizációja, az állam, illetve az államvasutak részéről szükséges és hasznos befektetés volna. Már pedig gyümölcsöző befektetéshez magán ember is mindig

talál tőkét, nemhogy a magyar állam ne találta. Ámítás az, hogy a terv keresztülvitele az állam súlyos megterhelését jelentené. Sok pénzről van szó, és mégis kevesről, mert a felszabaduló terület beépítése után temérdek pénz jönne forgalomba. Az állampénztárt pedig e nagy forgalom nem terheli meg, vagy legalább is kis mértékben terheli.

A vasárnapi gyűlés kitűnő előadója *Alpár Ignác* úgy látja, hogy az állam felmerülő kiadásait már a felszabaduló telkek értéke is fedezi. De tegyük fel, hogy jeles építészünk számításában tévedett volna, mégis föltétlenül bizonyos, hogy a hiány amortizálható lesz azon megtakarítás után, melyhez a pályaudvarok központosítása által a forgalom lebonyolításánál jutunk.

Ily csekély kockázat mellett lehetetlennek tartjuk, hogy Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter, aki kezét kora ifjúsága óta gazdasági életünk útjára tartja, ne ragadná meg az alkalmat, hogy egy elsőrendű állami szükséglet kielégítésével a küzködő iparnak és kereskedelmnek segítségére ne siessen!

(*) *A lipótmezei villamos.* Ma délelőtt adta át a forgalomnak a Budapesti Közüti Vaspálya Társaság a lipótmezei vonalat. A műtanrendőri bejárás részét vélt *Márkus József* főpolgármester is. Az új vonal a főváros leggyönyörűbb kiránduló helyein vezet keresztül. A társaság a Pálffy-úcai áramfejlesztő telepet 1500 lóerővel kiépítette és 42 kocsinak való kocsizint is építtette. Ezen a vonalon a társaság szabadalmazott rendszere szerint készített kocsik járnak. A központi városbázistól indulnak és a Ferenc József-hídon át a budai belső köruton végig a fogaskerektől vasut érintésével a Szép Donáig és onnan az új vonalon a Hűvös völgyig közlekednek. Télen azonban csak a lipótmezei tébolydág mennek. A kocsik jelző lámpája és táblája zöld mezőben fehér háromszög.

SZÍNHÁZ, ZENE.

A Nemzeti Színházról.

Irta: *Herczeg Fe enc.*

Budapest, február 28.

Le vagyok kötelezve gróf Festetics Andornak, aki a tegnapi cikkével alkalmat adott nekem, hogy kiegészíthessem a képviselőházi beszédemet olyan dolgokkal, amelyeket a Házban elmondani nem akartam vagy elfelejtettem.

Először azonban sorra veszem az igazgató Válaszának egyes tételeit.

Gróf Festetics azt mondja:

„... a Nemzeti Színház — Herczeg kijelentése szerint — leromlott, lesüllyedt s vele együtt az egész magyar színészet. Olyan súlyos vád ez, amely, ha igaz, ha igaz felnyírná, ha igaz csak tizedrészből — stb. Azután: „Am hogyha Herczeg Ferenc a törvényhozó Házban ilyen kegyetlenül lesült vadakkal illetet, a napnál világosabban kellett volna bizonyítania s azt tévén, a leggyorsabb és leggyökeresebb orvoslást követelnie.”

Mit válaszoljak erre? Hogy a Nemzeti Színház művészi csőd alatt van, azt mindenki tudja. Tudja a kormány, amely reformokon tőri a fejét, tudja az egész sajtó, amelyet fájdalommal és haraggal tölt el becézett színházának pusztulása, tudják az intézet tagjai, akiknek az elkeseredésük immár pánikká fokozódott és tudja első sorban a közönség, amely kerül a színház tájékat olyankor is, ha ott kivételesen jó előadást adnak. Csak az intézet igazgatója nem tudja? Ez oly megdőbbséte különködés, amelylyel nem fogok vitakozni. Vitakozni ma már csak azon szabad, hogy minő eszközökkel segíthetnénk a színház bajain.

Menjünk tovább! Az igazgató azt mondja:

„Bizonyítsa rám Herczeg, vagy bár akárci más, hogy hoztam-e én ezekhez (a felsoroltakhoz) hasonló sikamlós bohóságokat azon 5 év óta, hogy igazgatója vagyok a Nemzeti Színházban?”

Nem fogom bizonyítani azt, amit sohasem állítottam. Egészen más vádakkal léptem föl, de azokat sem akarom ismétlni. A rendszer, amely ellen sikra szállunk, nem a vakmerő újításai és vérmes ostobaságai miatt tőrhetetlen, hanem a vérszegénysége és a teljes gondolathányja miatt. Ha a Nemzeti Színház azzal védekezik, hogy Paulay halálától egészen gróf Keglevich kinovetetéséig nem tett semmi rosszat, ezt elhithetjük neki. Nem csinált semmi rosszat. Egyáltalában nem csinált semmit. Megelégedett azzal, hogy a

Paulay konyháján talált hulladékokat újból és újból föltálalta a közönségnek — míg aztán a közönség megelégette a dolgot.

Az újabb magyar drámáikkal szemben elfoglalt álláspontját védvé, többek között ezeket írja gróf Festetics:

Legszerencésebb Herczeg Ferenc volt. A *dolgoi nábob lényá* sikere fényesen mondható, a *Három testőr* is kedvelt műsordarab ma is. Hogy újabb két darabja, melyeket én hoztam színre, a *Honhy háza* és *Az első vihar* nem tudott nagyobb sikert elérni, azt csak sajnálni lehet s bizonyára magam sajnálhatom leginkább, de vád ezért nem érhet. Nem gondolnám, hogy valóban maga a szerző is.

Bocsánatot kérek, ha foglalkozom ezzel a mellékcsenek látszó passzussal. Nálunk Magyarországon nagy a hajlandóság arra, hogy elvi küzdelmek mögött személyi érdekeket sejtünk. Éppen ezért a képviselőházi felszólalásom alkalmából kitértem az újabb magyar drámáiról helyzetének a fessegetése elől. Szeretném, ha Festetics gróf ugyanezek az említett okból tanúságot tenne a mellett, hogy hét esztendő óta, amióta összeköttetésben vagyok a Nemzeti Színházzal, sohasem voltam személyi érdekek szószólója, a magam érdekeinek legkevésbé. Ha valamikor szemrehányás ért a színház részéről, az mindig csak arra vonatkozott, hogy nagyon is keveset törődöm az ott levő szindarbjaim sorsával.

„Azt mondja Herczeg”, írja tovább az igazgató, „hogy mi leleményes tapintatlansággal állítjuk össze a műsört és keressük ki a világirodalomban ama darabokat, amelyeknek bukása biztos, amelyek kompromittálhatják a színészeket.”

Gróf Festetics maga szolgáltatta a kezembe az erre vonatkozó bizonyítékokat, mikor lenyomatja a Nemzetiben újabb előadásra került külföldi darabok jegyzékét. A tizennégy darab körül mennyi maradt műsoron? Alig három-négy. És hány ért el ugynevezott pénztári sikert? Talán egy: *A menyem*. „Kétségbeesetten szegény lett a termelés, szegény ma is!” sóhajt föl a gróf.

A „kétségbeesítő szegény termelés” idején a *Vigszínház*, amely tudvalevőleg 1896. május havában nyílt meg, megtalálta, megszerezte és előadatta a következő darabokat: *Államtitkár* (a bécsi Burg műsor-darabja) — *Hüveln* (Bracco) — *Becs-telenek* (Rovetta) — *Nöbbe* (a bécsi Burg darabja) — *Aubrayné elvei* (ifjabb Dumas) — *Szöke Katalin* — *Champhaudet állomás* (Labiche) — *Vége a szerelemnek* (Bracco) — *Családi örömlök* — *Örült vagy szent* (Echegaray) — *Aeneas papa* — *Tanqueray második felesége* (mind a keitő Pintero darabja) — *Kis Eryol* (Ibsen). Sikert arattak azonkívül a *Vigszínházban*: *Két örömlök* — *Apuska politikai elvei* és *Álarok* című egy felvonásosok — *Durand és Durand* — *Trilby* — *Coullisset ur* — *Mozaik fényképek* — *Hálókosik ellenőre* — *Arany kakas* — *Utazás a válás körül*. Tudtommal a *Vigszínház* birtokában vannak, de még sora nem kerültek: *Talizmán*, *Roberto Petrosa* (Echegaray), *La lupa*, *Catherine* (Lavedan) *A sültétség hatalma* (Tolstoj), *Goldene Eva* a *Magyar Színház* tulajdona, a *Népszínház* pedig tudvalevőleg a *Székimondó asszonyság* előadásával ünnepelte Festetics gróf nemzeti színházi székfoglalóját.

A világért se mondom, hogy ezeket a darabokat mind a Nemzetinek kellett volna előadni. Van köztük nem egy olyan, amely nem odavaló. Csak annyit akarok bizonyítani, hogy aki keres, az talál. Az életrevaló magán-színházak megszerznek minden hasznavehető darabot, a Nemzeti pedig megelégszik a világirodalom szegényes maradványaival.

Arról a tapintatlanságról szölvá, amelylyel a Nemzeti Színház a műsorat összeállítja, fömlítettem a képviselőházban azt is, hogy ifjúsági előadásra *Sudermann Othonát* tüzték ki. Festetics gróf azt mondja: „a 28-iki szerdai előadás nem a középiskolai ifjúságnak rendezett előadás...” Hanem „Igaz, a jegyek megváltásában kedvezményt biztosítottunk az egyetemek ifjúságának és nem zárjuk ki a középiskolák ifjúságát sem, ha tanáraik és szüleiik megengedik nekik ezt a darabot is megnézni.”

Mit jelent ez: nem zárjuk ki —? Az a kérdés, hogy adnak-e nekik kedvezményes jegyet, igen vagy sem? Ha adnak, akkor az egyetemi hallgatók jelenléte nem fogja a serdületleneket megoltalmazni a Nemzeti pedagógiai merénylote ellen. Azt is tudom, hogy a középiskolai tanuló csak szülei vagy tanári engedéllyel látogathatja

az ifjúsági előadásokat; de az említett esettel nem a szülő vagy a tanár, hanem a Nemzeti Színház nevelő intelligenciáját akartam jellemezni. Nem tudom, hogy voltak-e a mai *Otho*-előadások iskolás fiúk, de ha nem voltak, az nem a Nemzeti Színház érdeme.

Bevallom, ha rajtam állana, én *Bánk bánt* sem adnám elő a 12—14 éves kisleányoknak. Nagy különbség az, ha iskolai könyvekben találkozunk Melinda besározott alakjával, vagy ha az Márkus asszony vagy Álszeghy asszony életerős alakjában lép eléjük. De egyébként is van némi különbség *Bánk bánt* és az *Otho* között. Az *Otho* egy genialis író kegyetlen és szomorú támadása a család fogalma ellenében, *Bánk bánt* pedig, ha sáron és véren keresztül is, mégis a hazaszeretet és a dinasztikus hűség fényes magaslatára ragadja a nézőt. Sajnálom, hogy az igazgató urnak nem tűnt fel ez a különbség.

Főlemlítettem képviselőházi felszólalásomban, hogy a Nemzeti Színház fordított darabjai a nyelv magyarsága dolgában részben igen silányak. Gróf Festetics azzal válaszol, hogy kiadja tizennégy író kollégám nevét és biztat, hogy végezzem el azokkal a dolgok. Jól van, elvégeztem. Kijelentem, hogy azok a kollégáim, akik fordítással szoktak foglalkozni, kivétel nélkül értenek annyit a magyar nyelvhez, mint értek magam. Van közöttük néhány olyan is, akit mesteremként tisztetek. A fordításuk olykor csodálatos szép, olykor meg hitvány. Mikor szép? Akkor, mikor az író belebolondul az eredeti darabba, a magáévá adoptálja és munkadözben fordítóból költővé lesz. Ilyenkor az író belebukik a vállalkozásába, mert a tiszteletdíj, mit a Nemzetitől több heti vagy talán hónapi munkájáért kap, oly szegényes, hogy restelem megmondani. Ha nem tetszik a fordítónak a darab — ami a Nemzeti darabjainál ugyancsak gyakori eset — akkor két-három este lediktálja valamelyik gyorsíróknak. Ez az úgynevezett gyors-fordítás. Amilyen a bér, olyan a munka. Ime a jó és a rossz fordítások genézise.

A külföldi, nevezetesen a német színpadok, régen kitanulták már, hogy a fordítás nem írni, hanem írói munka. Ha valamelyik külföldi szerző elő akarja adni darabját Bécsben vagy Berlinben, akkor az igazgatóság ajánl neki egy író, akivel szerződhetik. A szerződés rendszerint a színházi tantímelék megfelelője alapján történik. A fordító most már érdekelt fél, jóformán társszerző. Hónapokig dolgozik a fordításon, később eljár a próbákra, ott is javítja, csiszolja még a darabot. Ezért és csakis ezért jobbak általában a francia darabok német fordításai, mint a magyarok.

Fővettem a képviselőházban a kérdést, hogy miért adják a régebbi magyar darabokat rendszerint másodrangú kiosztásban, gróf Festetics erre azt mondja: „Mi sohasem klasszifikáljuk a kiosztásokat így: I. vagy II. rendű kiosztás.”

Tudom, hogy nem, de hiszen éppen ez a baj, mert a közönség igenis klasszifikál. A közönségnek vannak bizonyos kegyeltjei, akiket mindig szívesen lát a színpadon és a színház érdeke, hogy kiaknázza ezt a rokonszenvet. Viszont vannak színészek, derék asszonyok, jóra való családok, akik a pusztán megjelenésükkel már idegessé teszik, valóságos dühbe hozzák a nézőteret. Ezek, mivel a népszerű művészek lefoglalták maguknak a modern darabokat, visszaszorultak a régebbi színművekbe.

A szereposztásban azelőtt bürokratikus eljárást követtek, most pedig protekciósat; a művész egyénisége mellékes volt és ma is az. Gróf Festetics, míg szabadon intézkedett, úgy járt el, mint a lelkiismeretes hivatalnok: X. ur már régen nem referált ügydarabot, osszunk ki neki ezt a szerepet. Gróf Keglevich megváltoztatta ezt a rendszert. Ő igenis ismer jó színészt és rosszat. Jó színész az, akit kedvel; rossz színész az, akit nem kedvel. A legjobb színészek ma a leghajlékonyabb derekuak.

Örülök, hogy gróf Festetics reparálni fogja a *Lilium*-előadások esett jelmez-hibát. Ajánlom, hogy reparálja azt is, amelyet a *Mamában* szoktak elkövetni. A *Mamát* modern ruhában játszzák. Pedig Szigligeti 1857-ben írta ezt a darabját,

azóta Magyarországon legalább is száz esztendő mult el. Hogy megértjük és élvezni tudjuk a *Mama* naiv hangját, nem nélkülözhetjük azt a segítséget, amelyet a korhű külsőségek nyújtanak a képzeletünknek.

Nem mondtam meg a képviselőháznak, de most már szívesen pótolom ezt a mulasztásomat, hogy én a Nemzeti Színházat *játek* dolgában is a főváros leggyöngyösebb színházának tartom. Pedig valom ésszerű vitát, hogy nincs Európában színpad, amelyen annyi igaz tehetség torlódnék össze, mint a Nemzetin. A színház azonban úgy van a színészeivel, mint a megvénült kalifa a száz feleségével: ő nem törődik velük, más pedig nem fér a közelükbe. Mindenben látható a vezető kéz és a tanító intelligencia hiánya. Az elsőrangú tagok megcsinálják valahogyan a dolgukat, de ők nem a *darabot* játszzák, csak a *szerepüket*. Az a gondos kéz, mely az egyes művészi produkciók mozaik-szilánkjait egészbe foglalná, lecsiszolná, letompítaná, hogy a darab diskret szépséggel is érvényesülhessenek: az a kéz nincs sehol. Minden epizodistának joga van hozzá, hogy kitolakodjék a darab keretéből. Sehol a világon olyan felbőszített kellemetlen szobaleányokat és szolgálkát nem találni, mint a Nemzetiben. A történeti darabokban pedig, ahol katonaság és nép is szerepel, olykor a nézőtér hangos nevetése szokta kisérni az esetlen csoport-jeleneteket.

Jól tudom, hogy gróf Festetics távozása nem oldja meg a Nemzeti Színház kérdését. Meglehet, hogy gróf Keglevich távozása sem oldná meg, mert hiszen jöhet utána egy még gróf Keglevichebb. A kérdés csak akkor lesz megoldva, ha megértik nálunk, hogy a kultur-intézetek ügye van olyan fontosságú, mint az állattenyésztés ügye. Mert köve hiszem, hogy a kisbéri ménes vezetését olyan emberekre bíznák, akik a lótenyésztés terén műkedvelők.

És végül még egyet. Gróf Festetics a következő mondással könnyített érthető keserűség: „... a frázis — képviselői szónoklatokban — mindig a legerősebb hatás.” Ez tévedés. Ma a frázis riasztotta meg Festetics grófot, hanem az igazság. Az igazság, amely régóta a levegőben függött és amelyet bizony nem én találtam ki, hanem a melyet a Nemzeti sorsán kesergő száz újságíró kollégám és művészbarátom szuggerált nekem. Az igazságot nem lehet agyonverni. Ha gróf Festetics rám is bizonyítaná, hogy minden egyes állításom hazug, akkor is életben maradna még a szomorú igazság, hogy a Nemzeti Színházat tönkre tették.

Az ingyen-művészet.

— Magyar írók, zeneszerzők és kiadók társasága. —

Budapest, február 28.

A napokban értekezlet volt a *Royal-szálló* termében, amelynek célja megalakítani a magyar írók, zeneszerzők és kiadók társaságát. Erről az értekezletről egy könyvomatoss tudósító a következő tudósítást közli velünk:

Az írók és művészek szellemi termékeit tudvaleg törvény védelmez. Zenedarabot, költeményt vagy prózai munkákat nem volna szabad nyilvános produkcióban előadni vagy felolvasni a kiadók, hogy a mű szerzője vagy öröke az őt megillető *tantímelék*ben részesüljön. Am a mi komponistánk és poétánk nem igen törődtek eddig a törvénynek nekik biztosított jogokkal. Nem ellenőrizték a produkciók műsorait, nem követelték be az őket jogosan megillető részesedési hányadot és csakis így történtek meg, hogy *bélepti anyak* mellett rendezték előadásokon derűre-borúra adogattak elő hazai szerzőink és írónk munkáinak legjavát, a nélkül, hogy ezért a legcsekélyebb jövedelmi-hányadban részesültek volna őket. Nem is szöve a parisi *Association des auteurs et Compositeurs* társaságról, amely a francia írók és zeneszerzők érdekeit már hosszú évek óta érvényesen védelmezi. Ausztriában is már rég megszűntették az írói tulajdonjog kijátszására irányuló visszaéléseket. Ottan már évekket ezelőtt társaságot alapítottak az írók, zeneszerzők és kiadók, hogy hatáskörükben megvédelmezhessék jogaikat minden eshetőség ellen. Bécsben az *Autoren-Verein* a legőberebb gondallal örökös tagjainak érdekeit fölött is nem kerülhet zenemű vagy költemény nyilvános előadásra a nélkül, hogy a szerző — ha tagja az egy-letnek, — az őt megillető hányadban ne részesüljön. Ott maga az egyesület inkasszalja a műsor alapján az előadót szerzemény után járó tantímeléket s az ez irányban való buzgalmat most még lényegesebben könnyíti a közös hadügyi miniszternek legutóbbi rendelkezése, amely szigorúan utasítja a katonai zenekarokat, hogy minden nyilvános előadást kötelesek az „Autoren-

Verein"-nak hivatalosan bejelenteni, még mielőtt hangversenyüket az illető helyen megtartják. Szóval még a katonai zenekarok produkciója után is befizetni tartoznak a mulató helyek tulajdonosai a megfelelő részesedést, ami természetesen tetemesen gyarapítani fogja az egylet tagjainak jövedelmét. Most nálunk fáradoznak azon, hogy a magyar zeneszerzők, írók és kiadók is hasonló érdekközösségre egyesüljenek. A mult napokban értekezletet is tartottak ebben az ügyben a *Royal-szállóban*, s megjelent azon többek között *Weinberger bécsi kiadó is, az ottani Autoren Verein elnöke, hogy a magyar társaság megalakításában résztvegyen.*

Végeleges megállapodás ezutal nem jött még létre, de az értekezlet *Dunkel Norbertet, Herzfeld Vikort és Wodaner Arturt* egyhangulag megbizta a részletes terv kidolgozásával, akiknek legközelebb elkészülő elaborátuma képezi majd alapját a további diszkusszióknak.

Ha Budapesten nem sikerülne magyar társaságot alakítani az *Autoren-Verein* állitana föl nálunk vezérképviseletet. Erre azonban bízhatólag nem kerül a sor, mert irodalmunk és zeneművészetünk emines érdekei kívánják, hogy írónk s szerzőink sorsát ne Bécsben, hanem itthon intézzék.

Mindenekelőtt kijelentjük, hogy nagy rokonszenvel nézünk minden olyan mozgalmat, amely a magyar írók, zeneszerzők és kiadók jogainak megvédésére irányul s hogy ez az örömünk a lehető legőszintébb, semmivel se bizonyíthatnók, azt hisszük, jobban, mint ha megemlítjük, hogy éppen a *Budapesti Napló* volt az, amely a *Magyar Színpadi Szerzők Egyesületé*-nek az eszméjét megpendítte s megadta az impulzust arra, hogy ebben az irányban legalább a szükséges előmunkálatok megtörténtek. (Egy ilyen egyesület alapszabálytervezete teljesen készen várja is a megvitatását.)

Még egyszer ismételjük tehát, hogy az írói és zeneművészeti szellemi tulajdonjog megvédésére irányuló törekvés mi bennünk mindenkor a legmelegebb istápolásra fog találni.

A tervbe vett *Magyar írók, zeneszerzők és kiadók társaságát* is tehát nagy örömmel üdvözljük, — a *Royal-szállóbeli értekezletre* néve azonban néhány lényeges megjegyzésünk van.

Az első indjárt az, hogy minden ilyes mozgalmatól első sorban azt követeljük meg, hogy *kizárólag magyar egyesület legyen és kizárólag a magyar irodalmi és művészeti érdekek védelmére alakuljon*. Es éppen ebből a szempontból van lényeges kifogásunk a tervbe vett egyesületnek olyan kontemplálása ellen, mint emilyenek az, a fentebb közölt tudósítás után legalább, kontemplálva van.

Azt olvassuk ugyanis a fentebbi tudósításban, hogy az értekezleten résztvevő *Weinberger bécsi kiadó is, az odaváló Autoren-Verein elnöke, hogy a magyar társaság megalakításában résztvegyen.*

Mi érteime van annak, hogy egy bécsi, bár hasonló irányu, egyesület képviselője legyen, egy magyar társaság megalakításában, azonkívül, hogy — jó tanácsokkal és tapasztalásainak tanulságával esetleg szolgálatot tegyen. Ebben az esetben azonban aligha ez az ideális cél vezérelte le a magyar fővárosba a bécsi *Autoren-Verein*nek különben nagyon tisztelt elnökét.

Ugy sejtjük, hogy a *Royalbeli értekezlet magyar társaságot* akar ugyan szervezni, de olyat, amely Magyarország területén ezutal az osztrák írók, zeneszerzők és kiadók érdekeit is védje.

Hat ez az, ami ellen kifogást emelünk. Ha igazán magyar akar lenni az egyesület, akkor alakuljon tisztán a magyar írók és művészek anyagi érdekeinek a megvédésére. Talán mégsem egészen azért élünk mi itt ezen a darab földön, hogy mások számára kaparjuk ki a gesztenyét a tűzből s *Magyar Írók, Szerzők és Kiadók Társasága* — ha megszületik, — nem arra való, hogy bármiféle más nemzetbeli irodalom, vagy művészet anyagi érdekeit fölött bakterkedjék.

Amennyiben idegen nemzetbeli ilyes érdekek nálunk vannak, azokat megvédi a törvény, — hogy miképpen érvényesítik az érdekeket ebbeli jogaikat, ez az ő dolguk.

A fenti tudósításban az a nem érdektelen argumentum is foglaltatik, hogy ha Budapesten nem sikerülne magyar társaságot alakítani, a bécsi *Autoren-Verein* állitson fel nálunk vezérképviseletet. Ez egy kicsikét úgy is hangzik, mintia *fenyegetés* akarna lenni. Hát csak hadd állitson az *Autoren-Verein* Budapesten vezérképviseletet; ehhez teljes joga van, sőt tán semmi sem természetesebb, mint az, hogy az *osztrák írói és zeneszerzői érdekek* megvédése céljából, állitson is.

De, hogy ezeket az érdekeket *magyar társaság* utján akarja megvédeni, ezt a legnagyobb mértékben perhorreszkáljuk.

S hisszük és reméljük, hogy a magyar írók, zeneszerzők és kiadók zöme így nem fog kötélni állani. Szívesen üdvözljük azokat az urakat, akik a mozgalom élén állanak s egyénileg is teljesen hivatottak tartjuk őket arra, hogy a mozgalmat a theoretikus megbeszélések teréről a megvalósítás

reális terére vigyük át; alakítsák meg a Magyar írók, zeneszerzők és kiadók társaságát, de ez a társulat legyen tisztán magyar.

Másképpen se testünk, se lelkünk nem kívánja!

Ditrói és a Nemzeti Színház.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, február 28.

Tegnap óta, hogy gróf Festetics Andornak a Budapesti Naplóban közreadott nyilatkozata után köztudomásra jutott, hogy a Nemzeti Színház igazgatói állása üresedésbe jutott, ismét felmerült Ditrói Mórnak, a Vígyszínház művészeti igazgatójának az a jelöltsége, amelyről a Budapesti Napló már a múlt ősszel elsőnek adott hírt.

Sőt ezottal jóval több szivárgott ki a nyilvánosság elébe, mint a pusztá jelöltség; kiszivárgott az a tény is, hogy gróf Keglevich István a legközelebb mult napokban tárgyalásba is bocsátkozott Ditróival a Nemzeti Színház igazgatói állására nézve.

A Budapesti Napló dolgozótársa felkereste ma a Vígyszínház művészeti igazgatóját s az alábbi beszélgetés, amelyet vele folytatott, teljes tájékoztatást nyújt a felől, hogy a különféle híresztelésekből mi és mennyi az igaz.

Dolgozótársunk Ditrói Mór vigyszínházi hivatalos helyiségében találta rendes munkájának közepette.

— Ön tehát megy a Nemzeti Színházhoz? — kérdezte tudósítónk.

— Sőt ellenkezőleg, — felelte Ditrói, — nem megyek.

— De az igaz, hogy az intendáns megkínálta önt az igazgatói állással?

— Gróf Keglevich intendáns két ízben tárgyal velem ebben a kérdésben. Első ízben december havában, amikor éppen az ön lapja volt az, amely kipattantotta a dolgot. Akkor az intendáns szíves volt engem magához kéretni s behatóan beszéltünk a dolgról. De az a beszélgetés mindkét részről inkább csak afféle tájékoztató volt s bár az intendáns ur 6 excellenciája közt és köztem bizonyos elvi természetű megállapodások történtek, kijelentette, hogy azt a beszélgetést tisztán csak magánjellegűnek kívánja tekinteni. Annak idejében, ha elérkezettnek fogja látni az időpontot, hivatalos formában meg fogja ismételni a Nemzeti Színház igazgatói állására való meghívásomat.

— És ha jól tudom, ez tegnap meg is történt?

— Igenis, megtörtént. Ezuttal az intendáns ur írásbeli meghívására megjelentem 6 excellenciájának az Operában lévő hivatalos helyiségében, ahol 6 excellenciája abban a nagy megtiszteltetésben részesített, hogy hivatalos formában is felszólított arra, hogy fogadjam el a Nemzeti Színház igazgatói állását.

— Ön azt mondta az imént, hogy nem hagyja el a Vígyszínházat. Megmondhatja nekem, hogy minő nehézségek merültek fel a tegnapi tárgyalás közben, amelyek végeredményekben oda vezettek, hogy ne menjen a Nemzeti Színházhoz?

— Amennyiben elhatározásom a nyilvánosságot érdekl, szívesen szolgálak felvilágosítással. Különösen két okból vált rám nézve lehetővé, hogy a nekem felajánlott díszes állást, amelyre természetesen ambicióm is sarkal, elfogadhassam. Mindenekelőtt azonban ki kell jelentenem, hogy én abban a nagy művészi feladatokkal járó pozícióban, amelyet a Vígyszínháznál betöltök, jól érzem magamat s amikor egyáltalában arról volt szó, hogy a Nemzeti Színházhoz átmenjek, mindenekelőtt abból a feltevésből indultam ki, hogy a Vígyszínházban általában nagyrabecsült bérlői és munkatársaim a színház igazgatásában, — ha a kérdés egészen aktuálissá válik, — irányomban mindenkor tanúsított jóakarattal és lojalitásukkal, fel fogják bontani azt a szerződésemet, amely engem még több esztendőre a Vígyszínházhoz köt, feltéve természetesen, hogy a színház iránt fennálló anyagi kötelezettségemnek előbb eleget teszek.

Ennek az előre bocsátásával felvilágosítástul annyit mondhatok, hogy 6 excellenciája meghívásának két okból nem tehettem eleget. Az első az, hogy az igazgatói állás dotálása tekintetében merült fel némi differencia. Az összegre nézve nem valami nagy, de rám nézve igenis lényeges. Összevissza nem több, mint legfeljebb két-három ezer forint különbségű volt csak szó. December havában, mikor első ízben értekeztem az intendáns urral, ez a differencia nem szerepelt. A második ok, amely szerintem a lényegesebb lehetett, a Vígyszínháznál fennálló szerződéses anyagi részének a folyamánya. Mondtam önnek, hogy a Vígyszínház addig, természetszerűleg, nem hagyhatom el,

amíg a színháznál lévő direkt anyagi kötelezettségemnek eleget nem teszek. „Színésznyelven” szólva, amíg ott felszedtem előlegemet nem törlesztem le. Ebbe az intendáns ur 6 excellenciája nem volt hajlandó belomenni.

— Jelentékeny ez az összeg?

— Semmi esetre sem annyi, de még megközelítőleg se, amennyiről beszélnek. Mert az ilyesmi a füléhez jut az embernek. Beszélnek hatvan-nyolcvanezer forintól. Ennek még a negyedrészese se.

— A tegnapi tárgyaláson tehát véglegesen eldőlt a kérdés, amelyről szó volt, hogy t. i. ön a Nemzeti Színházhoz menjen?

— Részemről legalább, véglegesen. Az intendáns ur ugyan volt olyan előzékeny és nyolc nap megmondolási időt akart adni, de én kijelentettem, hogy ezzel a megmondolási idővel nem kívánok élni. Nyolc nap mulva is fennállana tudniillik a rám nézve elháríthatatlan két akadály, amelyet említettem s így azonnal közöltem az intendáns urral, hogy a nekem felkínált nagyon díszes állást, bár ez lenne pályafutásom legszebb betetőzése, nem fogadhatom el. Ennél többet nem mondhatok.

*** Otthon. A Nemzeti Színház ma délután előadásán szufolt nézőtér ünnepelte Jászai Mari Magda szerepében, amely egyike a fényes nevű művésznő legbrilliansabb és legvérbelibb alakításainak. Ezek a fellépések immár bucsuszámába mennek, mert Magda sem igen kerül többé sorra ama játékok rendjén, amelyeket Jászai Mari asszony március folyamán a Nemzeti Színházban még produkálni fog. Őt esztendő telt el azóta, hogy Jászai Mari ezt a szerepet kreálta. A sikere benne olyan ragyogó volt, hogy tulszárnyalta díszben és értékben a nemzetközi csillagokat, amelyek vendéglátó egünkön felragyogtak. Természetes tehát, hogy azóta nem akadt érdemleges munka, komoly és nagy vállalkozás a rendkívüli talentum számára ezen a színpadon, ahol a darabokat esztendőök óta nem bemutatják, hanem temetik. Már most ma délután a nézők nem tudtak betelni a gyönyörűséggel, amit Jászai Mari alakításának rendkívüli szépségei, mélységei és magasságai kellettek. Viharos tapok, lelkes éjlenek jutalmazták érte. A közönség, amely szintűl megöltötte a padosorokat, tetőfokán az elragadtatásnak elhalmozta a művésznőt szeretetének minden jelével és a legtürelmetlenebb módon aposztrofálta az intendáns, aki a rombolás zsenijével el tudta érni, hogy Jászai Mari a Nemzeti Színházról távozik.

*** Az afrikai nő. Meyerbeer operái közül egyik sem avult el annyira a maga egészében, mint az Afrikai nő, de vannak benne elragadóan szép részletek, — olyanok, hogy szebbeket Meyerbeer legnagyobb partitúráiban sem találunk. Ilyen az első felvonásban az a jelenet, ahol Vasco de Gama valómásra kéri Selikát; ilyen az altató dal és a finale a második felvonásban; ilyen a negyedik felvonás gyönyörű balettenéje és a felségs duó Selika és Vasco de Gama közt Madagascar tropikus vidékén, tele napfényvel és buja virágok kábitó illatával. Ezekben a részletekben Meyerbeer érzéki zenéjének egész színpompája és varázsa uralkodik fölöttünk. — Több esztendői távollét után ma este újra megjelent az Afrikai nő az Opera színpadán. Ezt a repriset Diósynek köszönhetjük, aki a címszerepet nagy ambícióval tanulta be és kiváló sikerrel alakította. Ami ebben a szerepben fájdalom és szenvedély, elfojtott és kitörő szerelem, heves ábránd és halálos lemondás, az a Diósynek alakításában változatos színekben csillogott és a drámaiság meggyőző erővel hatott a közönségre. Tömör, csengő hangja, mely a szenvedélyes jelenetekben hatalmasan szárnyalt, teljes hatással támogatta ezt a mélyen átértett, igazán drámai alakítást. — Larizza jól indult az előadás kezdetén, de neki a szenvedélyes ének megártott és a negyedik felvonásban Vasco de Gama szerelmes vallomását fáradtan, el-elrekedő hangon énekelte. Beck a vad Neluskó szerepében karakterisztikus volt és szerencsésen megmaradt a jó izlés korlátai közt. A kiállításra nem sok gondot fordítottak. Sablon, kedvetlenség és hanyagság uralkodott a színpadon és a zenekarban. A vezető szellem hiánya igazán kétségbeesítő.

*** Gyermekhangverseny és operai előadás a Telefon Hírműködésben. Ma esütörtökön, mint minden héten ketős szórakozást nyújt a Telefon Hírműködés előzetőinek. Délután 5 óráról 6-ig rendezi a rendes gyermekhangversenyét, este pedig a Magyar Királyi Operaház 6. adását közvetíti. A gyermekhangversenyek agilis rendezője, Zörgő bácsi ez alkalomra is olyan programot állított össze, mely esti hangverseny keretében is beillik. Résztvevőket megígérték: Csétnyi Juliska, Funták Agnes, König Renée, Lévai Olga, Szemerey Matild és Szerdahelyi Józsa urnák, Iványi Dezső és Odrý Zsuzsa a Magyar Színház, Narcsiz Gyula a Nemzeti Színház és Rónaszéki Gusztáv a Vígyszínház tagjai. A hangverseny utáni időt az onra kezdődő

katonazenekar játéka tölti ki, majd hét órakor riadójel hívja fel az előfizetők figyelmét az operai előadás kezdetére. Ma este a Fegyverkövencsók 3 felvonásos opera, utána pedig a Roccoo ballet zenéje lesz hallható. Majd a rendes esti felolvasás következik és végül katonai- és cigánzene lesz hallható 11 óráig.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ Kiténtetett törvényszéki elnök. A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király Pulay Gézának, a komáromi törvényszék érdemes elnökének a kuriai bírói címet és jellegét adományozta. E kiténtetés egy sikereiben, érdemeiben felette gazdag bírói pályafutás méltó elismerése. Pulay Géza hosszú évek óta vezeti a komáromi törvényszéket s ez idő alatt nemcsak a jogászvilág feltétlen tisztelőjét, hanem a nagyközönség igaz szeretetét is kiérdemelte. Legutóbb a moesai bűnpör volt az, hol elnöki minőségében nemes igazságérzésével, finom, tapintatos eljárásával tünt ki.

§§ Az ügyvédi kamara jubileuma. Az ügyvédi kamara tudvalóval március elsején ünnepi negyedszázados fennállásának jubileumát. Egyidejűleg vele ünnepel dr. Győry Flek, a kamara jelenlegi elnöke, aki szintén huszonöt év óta visel tisztséget. Kezdetben, mint ügyész, majd mint választmányi tag, utóbb pedig mint a kamara elnöke. Ugyancsak kezdetől fogja szolgálja az ügyvédi kamarát Mayer Lajos, a kamara egyik buzgó tisztviselője, aki jubileuma alkalmából kiadta a Budapesti ügyvédi kamara területén, fennállása óta kitűnő ügyvédek iródtái részére kinevezett gondnokok beírók névjegyzéke című füzetének harmadik kiadását.

Legujabb.

A háború.

London, február 28.

A Reuter-ügynökség jelenti Paardebergből e hó 27-ikéről:

Roberts lord és Cronje egy egyszerű kocsis mellett találkoztak, melyet Roberts hálószerűen használt. Midőn reggel 7 órakor egy kis lovas-csoport közeledett Pretymán tábornok vezetése alatt, Roberts egy osztály highlandert sorakoztatott. Midőn a lovasok közelebb jöttek, Pretymán tábornok jobbán észrevettek egy aggastyánt, aki széleskarimájú nemzkalapot, durva szövetsből készült rövid felöltöt és zsávolynadrágot viselt. A nevezett Cronje volt. Arcvonásai nagy nyugodtságról tanuskodtak. Roberts és a vezérkar állva maradtak. Pretymán tábornok e szavakkal mutatta be Cronjét:

— Cronje parancsnok!

E szavaknál Cronje katonásan tisztelgett. Roberts viszonzta a köszöntést és a lovasok leszálltak a lóról. Ezután Roberts előlépett, kezét nyújtott Cronjének és így szólt:

— Ön vitézül védte magát, uram!

Ugy látszott, hogy e szavakkal megnyerte Roberts Cronje becsülését.

Roberts azután székkel kínálta meg Cronjét és a boer tábornok titkáranak közvetítésével, aki mint tolmács szerepelt, átvette a kapitulációt. A beszélgetés csak rövid ideig tartott. Cronje azután az angolok körében maradt és Roberts meghívására az angol főtisztek társaságában megreggelizett. A reggeli után Cronje szivarra gyujtott, amelylyel egy angol tiszt megkínálta, különben pedig csendes és magába zárkozott volt.

Eddig 3700 foglyot, két elfoglalt Maximágyut, két Kruppágyut, egy Creuzotágyut számláltak össze.

London, február 28.

Roberts lordnak egy mai hivatalos távirata jelenti Paardebergből.

Cronje és családja tegnap Pretymán tábornok és katonai környezete kíséretében elutazott. A többi fogoly, katonai kíséret mellett, később utazik el. Az asszonyokat és gyermekeket hazájukba küldték. Arról értesülök, hogy a boerok között, mivel Cronje vonakodott az asszonyoknak, gyermekeknek és sebesülteknek felajánlót

szabad elvonulást elfogadni, nagy volt az elégedetlenség. 170 sebesült a kórházban maradt. Nagy részök rettenetes állapotban van. Tegnap meglátogattam a boerok táborát és meglepett az az ügyesség és energia, amellyel hadállásukat támadásommal szemben szinte bevehetetlené tették.

Rensburgot Clements tábornok ismét meg szállotta.

London, február 28.

Valamennyi lap erősen tiltakozik a kontinentális sajtónak az ellen a tanácsa ellen, hogy Anglia nyújtsa békére kezét a két köztársaságnak. Erről szerintünk mindaddig szó sem lehet, míg az angolok be nem vonultak Pretóriába. A Times azt írja, hogy az angol nemzetnek szilárd és megmásíthatatlan akarata, hogy a boeroknak nem fog békeajánlatot tenni, míg az angol csapatok nincsenek Pretóriában és amíg a boerok feltétlenül meg nem adják magukat. Csak akkor fogjuk, ugymond, meghatározni azokat a rendszabályokat, melyek költségek, mielőtt szavazólapokat adunk a kezükbe azoknak az embereknek, akiknek kezéből csak az ímént ragadtuk ki a fagyvert. Még élesebben nyilatkozik a félhivatalos *Morningpost*, mely azt mondja, hogy Anglia csak akkor fog békét kötni, ha Transvaal és az Oronje állam eltűnik a térképről.

TÁVIRATOK

Bécs, február 28. A véderő bizottság ma este rövid formális vita után megkezdte az általános vitát az unjoncütalék-javaslat fölött. *Kozlowsky* képviselő főlegesennek tartja különösen hangsúlyozni, hogy a lengyelek megszavazzák az unjoncütalékot. A tárgyalást holnap folytatják.

A bécsi községtanácsból.

Bécs, február 28. A bécsi községtanács haladó-párti tagjai holnap este ülést tartanak, melyen mandátumaikról való lemondásuk tárgyában fognak határozatot hozni. A községtanács szabadelvű tagjai ugyanis az esetre, ha a községi választási törvényt abban az alakban erősítik meg, amelyben a tartománygyűlés kidolgozta, le akarnak mondani mandátumaikról.

A nyolc órai munkaidő.

London, február 28. Az alsóház Herwert Lewisnek a bányamunkások 8 órai munkaidejének behozatala tárgyában benyújtott javaslatát 199 szavazattal 175 ellensében elvetette.

Elzász-Lotharingia.

Berlin, február 28. A birodalomgyűlés mai ülésén nagy többséggel elfogadta harmadik olvasásban *Winterer* képviselőnek az elzász-lotharingiai diktatúra-paragrafus eltörléséről szóló indítványát.

Kuechlynek azt az indítványát, hogy az elzász-lotharingiai tartományi bizottság választására nézve hozzák be a közvetlen választójogot, második olvasásban elfogadták. Ennél az indítványnál *Büsing* azt mondta, hogy a nemzeti liberális képviselők nézete szerint az általános, egyenlő és közvetlen választójog Elzász-Lotharingiában csak a németellenes elemeknek válik javára. *Gröber*, a centrum szócnoka kieltette, hogy a centrum megszavazza az indítványt. Inkább semmilyen népképviselőt ne legyen — mondotta egyebek között — mint közvetett választáson alapuló népképviselőt.

A bányász-sztrájk.

Prága, február 28. Az egész sztrájkterületen változatlan a helyzet.

Teplitz-Schönan, február 28. A dolgozó bányászok veszélyes fenyegetése miatt e hó 4-én elfogott *Lorenz* *Toomast* a leitmerizi járásbírósa e hó 26-án nyilvános erőszak büntetésében büntönsnek mondta ki és három havi, börtönnel szigorított súlyos börtönrre ítélte.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, február 28. Az állattarvnybizottság ma este ülést tartott. A tanácskozás tárgya a báró *Skrbensky* képviselő és társai következő indítványa volt: A kormány felhívatik, hogy az 1899. évi szeptember 21-iki császári rendelet fennállása óta tett tapasztalatokra támaszkodva becsátkozzék tárgyalásba a magyar kormányval, hogy az állatforgalmi szabályok tekintetében új és az osztrák mezőgazdaság legvitalisabb érdekeinek megfelelő megegyezést hozzanak létre.

New York, február 28. (Értéktőzsde.) Váltó Londonra 4.83³/₈. Váltó Berlinre 95.—. Ezüst 59³/₈.

New York, február 28. (Terménytőzsde.) (Zárlat) Gyapot: New Yorkban február 9³/₈. (9.9³/₈). Márciusra 9.08. (8.88). Májusra 9.09. (8.87). New-Orleansban helyben 8³/₄. (8³/₄). — *Petroleum* Stand white New Yorkban 9.90. (9.90). Stand white Philadelphiában 9.86. (9.85). Refined in Cases 11.10. (11.10). Credit Balances at Oil City 16.8. (16.8). — *Zsír*: Western

steam 6.10. (6.10). Robe és Brothers 6.35. (6.35). — *Tengeri* irányzata tartott. Márciusra — (—). — Májusra 40¹/₄. (40³/₈). Júliusra 40¹/₄. (40³/₈). — *Buza* irányzata gyenge. Píros őszi helyben 75.— (76¹/₈). Februárra — (—). — Márciusra 73¹/₈. (73³/₈). Májusra 71³/₈. (72³/₈). Júliusra 71³/₈. (72¹/₂). — *Gabona* szállítási díja Liverpoolba 3¹/₂ (3¹/₂). — *Kávé*: fair Rio 7. sz. 8¹/₂. (8¹⁰/₁₆). Márciusra 6.85. (6.95). Májusra 6.90. (7.—). — *Liszt*: Spring Wheat clears 2.70. (2.75). — *Cukor*: 3¹⁰/₁₆. (3¹⁴/₁₆). — *Őn*: 32.50. (32.25). — *Réz*: 16.25. (16.25). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, február 28. (Terménytőzsde.) (Zárlat.)

Buza irányzata gyenge. Februárra 64³/₈. (64³/₈). Májusra 65¹/₈. (66¹/₈). — *Tengeri* irányzata tartott. Májusra 34³/₈. (35.—). — *Zsír*: Májusra 5.70 (5.72). Júliusra 5.80. (5.85). — *Szalonna* short clear 6.87. (6.85). — *Sertésus*: Februárra — (—). — Májusra 10.40 (10.55). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Nyiltér.

Látogatás egy párisi műasztalosnál.

Lapom igazgatójának megbízásából fölkerestem Hetten Emil műasztalost, a Paul Bert-utca 17. szám (Páris) alatt, hogy a laphoz néhány nappal ezelőtt irt levelének tárgyában néhány adattal szolgáljon. Midőn látogatásom célját elmondtam neki, boldog mosoly volt Hetten ur és felesége ajkán. Boldog család közepette találtam magamat. A férj a heti munka után pihent, felesége pedig néhány hónapos babát ringatott s egy élénk négyéves fiucska játszadozott mellette.

— Most egy éve — mondá Hetten ur — feleségem nagyon gyöngye volt és egy barátom tanácsára a Pink-pilulát kezdte használni. Szinte boldoggá tette az eredmény. Én magam is rendkívül beteges voltam, roppant vérszegény s majdnem semmit se ettem. Napi munkám bevégoztával nagy fáradtságot éreztem, főfájás kínozott és éjjel álmatlanság gyötört. Miután láttam az eredményt, melyek a Pink-pilula feleségemnél elért, elhatároztam, hogy én is próbát teszek vele. Az első dohoz visszaadta étvágyamat és később lassankint erőm megújult, főfájásom eltűnt s álmom visszatért. Ma fáradtság és gyöngösgég nélkül dolgozhatom s igen jól érzem magam. Miután azonban meg akarok erősödni, folytatom még ma is a Pink-pilula használatát. Sőt mi több, feleségem is rendszeresen szedi a Pink-pilulát, mert ez ugy neki, mint a karján levő falánk kis gyermeknek egészségére válik. Figyelemmel vizsgáltam Hetten ur arcvonásait, miattam velem beszélt s vérszegénység még némely nyomát láttam rajta. Dicsértem elhatározását, hogy a Pink-pilula használatát folytatja. A vérszegénység, melyet a vér nagyobb vagy csekélyebb elgyengülése idéz elő, ha a vért helyreállítják, eltűnik éppen úgy, mint minden ugyanily eredetű baj, a minő például a sárgaság, idegaj, a reuma, a gyermeknél a vitustás, az angorok, mely bajok csakis a Pink-pilula használatával tűnnek el. Pink-pilulát kaphatók Magyarországon a legtöbb gyógyszerertárban. Egy doboz ára 1 forint 75 kr. és hat doboz 9 frt. Központi főraktár: Gablin & Cie, 3 cité Trévise, Páris.

Szelvény-beváltás.

Szelvény-beváltás.

A közgyűlés határozata értelmében a

48. sz. részvény-szelvény

mint 1899-ik évre eső osztalék

17 forinttal = 34 koronával

váltatik be és pedig folyó évi március hó 5-ikétől Budapesten a társulat főpénztáránál V., Erzsébet-tér 16. sz. alatt és Bécsben a K. k. priv. allg. österr. Boden-Credit-Anstalt-nál (I., Teinfaltstrasse 6.), utóbbi helyen azonban csak folyó évi március 31-ig.

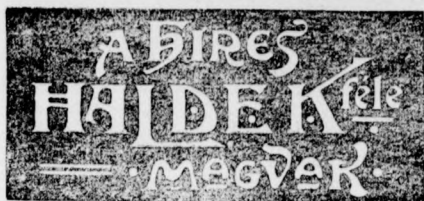
Kérjük a t. részvényeseket, hogy a szám szerint rendezett szelvényeket jegyzék kíséretében nyújtsák be.

Budapest, 1900. február 27.

Salgó-Tarjáni Közénbánya részvény-társulat.

(Utánnyomás nem díjazatik.)

Kohn Károly sirkőraktára. Alapítva 1862. Az „Egyesült Budapesti Takarékpénztár” épületében V., Wurm- és Mária Valéria-utca sarkán, a Lloyd-épülettel szemben. Sirkőuthehelyezések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Kaphatók Budapesten, Károly-körút 9. szám és vidéken minden jobb üzletben, mely magvakat tart.

NEW-YORK Életbiztosító-Társaság

1900 február hó 1-től fogva

ujkötvényt

ad ki, mely a következő fontos újításokat nyújtja:

A kötvény mentes minden megszorítástól a lakhely, foglalkozás, utazás, valamint a halál oka, ideje és helye tekintetében. Akár békében, akár háboru idején a hadseregben vagy a haditengerészetnél teljesített katonai szolgálatért pótdíj nem jár és ahhoz külön engedély nem szükséges.

A kötvény megtámadhatlan a kiállítás napjától fogva. Az érvénytelenedés már a kötvény egy évi fennállása után ki van zárva.

A kötvényben föl van tüntetve számszerűleg a biztosítás bármely évében adható kölcsön, díjmentes biztosítás, vagy meghosszabbítási időtartam.

Bővebb fölvilágosítást ad a

NEW-YORK Életbiztosító-Társaság vezérigazgatósága Budapest, New-York-palota.

(Az e rovat alatt közöltetnek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

Napirend.

Naptár. Csütörtök, március 1. — Római katolikus: Albin p. — Protestáns: Albin. — Görög-ország: (február 17.) Tibor vrt. — Zsidó: Adár 30. Rosch. Oh. — A nap két óra 26 percek. — Nyugvás d. u. 5 óra 27 percek. — A hold két reggel 5 óra 57 percek. — Nyugszik délután 5 óra 2 percek. A miniszterelnök és belügyminiszter fogad délután 4 órakor.

Szórakozó helyek.

Allatkert nyitva egész nap. Somossy Mulató. Nagymező-utca. Ma egész új szenzációs műsor.

Földes Caprice. VI., Révay-utca 18. Naponta fényes műsor.

Budapest kávéház. Andrássy-ut. Naponta Banda Marci és fiai hangversenye.

Stefánia-szálloda, Murányi-utca 53. Budapest legolcsóbb szállodája.

Páris szálloda. Váci-körút. Éttermek. Elegáns kávéház. Látványosság: Bachus-pince.

Union-Szálloda diszes nagy étterem, villanyvilágítás, specialitás *herékpartérem*.

Petanovits Metropol szállodája. Naponta hangverseny (lásd hírdelést.) Ujonnán berendezett fényes éttermek.

Ehm János éttermében (ezelőtt Szikszay Nemzeti Színház-épület, Naponta kitűnő cigányzene.

Futzer-pince Deák-tér naponta a pince éttermekben Schrammel és Boros Miska és Kiss Ferikó híres szólások hangversenye.

KÜLÖNFÉLÉK.

+ **Beethoven levele.** Egy bécsi antikvárusnál Beethovennek egy igen érdekes, terjedelmes levelére bukkantak, amely eddig nem jelent meg nyomtatásban. A levelet Beethoven Rudolf főherceg olmtüzi bíboros érschéhez intézte. Keltezte ugyan nincs a levél, de tartalmából következtetik, hogy 1819. tavaszán íródott. Rudolf főherceg tudvalevőleg Beethoven tanítványa volt, tőle tanult zongorázni és komponálni. A most megtalált levélben néhány sor kotta után Beethovennek néhány megjegyzése következik. A költés rész földvány, amelyet Beethoven küld főhercegi tanítványának, az írott sorok utasítás tartalmaznak. A téma a remény volt. Egyszermind egy korábbi földványról is szó esik a levélben, még pedig elírás, amelyet, miután a hibákra figyelmeztette, így fejez ki a mester: „La music merita d'esser studiata.” A levél további részében Beethoven működéséről és darabjairól ír. Érdekes vonása Beethoven jellemének a szabadságszeretetének a levél vége felé való rész, amelyben az udvarmester egy nem régiben kiadott rendelkezést kritizálja a következőképpen:

Nem értem, mit jelentsen az, hogy királyi fenséged azt írja nekem, hogy az udvari szokás-vezetásem magam és majd megírja, hogy mikor öljék, mert én udvari ember nem vagyok, nem s voltam és nem is leszek soha, mert nem is lehetek és úgy tetszem most magamnak, mint sir Dawson a „Smarit Mária”-ban, mikor a királynő kezébe adja neki saját halálos ítéletét. Azt akarom, hogy én mindenkor belépessék uramhoz, úgy, mint azelőtt, islen ösmeri az én... Itt megszakad a levél, aláírás nincs. De bizonyos, hogy a levelet Beethoven küldte Rudolf főhercegnek.

+ **Lucinia és Pyrrhus.** A divat épp mostanában azt akarja diktálni, hogy aki előkelő hölgy, az csak selyemben járhat, ha otthon van, ha utazik, a selyemhernyók között pedig járvány dühög, amely szinte sztráknak is mondható. A selyemhernyók mahaesul tartózkodnak a lápláktól és ezerszámra pusztulnak el az operáteleken. Franciaországban, de főképp Olaszországban tört ki ez az epidémia. Olaszországban rendkívül virágzik a selyemtenyésztés, s Itália volt Európa első ország, ahol a selymet gyártották s a római kurtizánok engedhették meg csak maguknak eleinte a selymruhák viselését. A monda beszéli, hogy kétszázhetvennégy esztendővel Krisztus előtt Lucinia, a Sericából való páztor szépség megjelent Rómában egy uszályos ruhában, amely olyan ragyogó szöveteiből való volt, amilyent még Itáliában nem láttak. Pyrrhus étiopiai király, aki éppen mint győző időzött Rómában, meglátta őt, huzába hívta és óriás összeget kínált neki öltözékért. Lucinia eleinte nem

akart bele menni a vásárba, mert nem volt bizonyos abban, szerezhet-e vajon még magának hasonló öltözéket. Hanem a király, aki előbb csak kért, aztán parancsolt s arra Lucinia végül kijelentette, hogy lemond az öltözékéről, ha épp oly súlyu aranyat és drágakövet kap érte. Pyrrhus megígérte ezt és Lucinia azon való örömeiben, hogy mint Itália leggazdagabb asszonya térhet baba, ráadásul még néhány pástorórát is ígért a királynak. Annak pedig az lett a következtése, hogy másnap reggel megfojtva találták az ágyában, Pyrrhus eilenben a pazar toalettet zsákmányaihoz csatolva, győzelmesen íért hazájába.

+ **Háborus világ.** Ezer apró érdekessége van a dél-afrikai küzdelemnek, ezeket a krónikás följegyzői és összgyűjtői. Ime ismét néhány igen érdekes apróság:

Angol nők Transvaalban.

A boer asszonyok önfeláldozók, hősiessék. Joubert tábornagy felesége az urát a harctéren is mindenütt kövöti. De az angolok között is akad nem egy csodálatra méltó bátor és áldozatkész asszony. Lord Peel leánya Kimberleyben van férje mellett; Lord Randolph özvegye a Mano hajó fedélzetén a betegápoló tisztét teljesíti; lady Edward Cecil, Salisbury megye betegápoló a fokvárosi kórházban; lady Mary Bentink saját költségeire szervezett egy orvosi csapatot, amelyet őnmaga vezényel; Marling asszony, a schleswig-holsteini hercegnő volt udvarhölgye. Joe Chamberlain testvérének özvegye a csatatéren magán ápolja a sebesülteket.

Francia ezredes a boerok közt.

Villebois francia ezredes, aki tudvalevőleg a boerok táborában harcol, sok üdvözlő iratot kap hazájából. Legutóbb a Societé philanthropique közgyűlésén nagy lelkesedéssel elhatározták, hogy az összes tagok által aláírt üdvözlő iratot intéznek az ezredeshez, bántalmuknak adván kifejezést eddigi hőies magatartása miatt és további dicsőséges küzdelemre buzdítván őt.

Az angolok veszteségei.

A Daily News kimutatása szerint az angolok vesztesége február 20-ikáig a következő volt:

	Tiszt	Altiszt és katona
Halott	137	1333
Sebesült	404	5747
Fogoly	114	2815
Betegségben elhaltak	—	600

Az angolok vesztesége tehát február 20-ikáig körülbelül tizenegyezer ember. Érdekes azonban, hogy a sebesültek nagy része visszatért csapatjaikhoz, mert a Mauser fegyver okozta sebesülések bámulatos könnyen és gyorsan meggyógyulnak.

+ **A szörnyeteg.** Dr. B. párisi orvost M. bárónőhöz hívták, aki fejfájást és általános gyöngeséget emlegetett. A bárónő azt hitte, hogy az orvos majd influenzát konstátál.

— Hát én megmondom bárónő, mit kell tennie, hogy néhány óra alatt jól érezze magát megint — mondta a doktor — dobja ki azt az amerikai kályhát, amely megmérgezi a szobája levegőjét mindenféle ártalmas gázokkal. Ezek a modern szénbályhák valóságos mérgezőszerek, amelyeknek a közelében nem szabad megmaradniok azoknak, akik hosszú életűek akarnak lenni ezen a földön.

— De ez a kályha százhusz frankba került — tiltakozott a bárónő.

— Az mindegy. Inkább veszzen oda akár-mennyi pénz, mint az egészség és az élet. De teszok önnek egy ajánlatot, bárónő. Ime huszonöt frank, amelyért ön átengedi nekem a kályhát, majd én aztán csinálok valamit ezzel a szörnyeteggel.

A bárónő beleegyezett és az orvos elvitette a kályhát. Kevéssel ezután a bárónő lakást ment keresni. Egyszer csak egy szalonban ráismer a kályhájára.

— It lakik itt? — kérdi meglepetten.

— Madame G . . . , a híres B. doktor anyósa — feleli neki.

A bárónő jelentős mosolylyal távozott.

+ **Az állatfajok száma.** A földön és tengeren élő, ismert és leirt állatfajok száma jelenleg négy-száz ezerre emelkedik, míg növényfajta mindössze csak százötvenezer ismeretes. A rovarfélék csoportjából kétszáznyolcvanezer fajtát ismer a tudomány; a madarak körülbelül harmincad részét teszik az összes állatoknak, tizenháromezer lévén az ismert fajok száma; a halak száma tizenkétezer; a hullőké nyolcezerháromezár, amelyből ezerhatszáz a kigyó-féle, (háromezár mérges). Ismeretes továbbá husz-czer pókféle, ötvenezer puhány, négyezer féreg és így tovább. A berlini természettudományi muzeumban az ismert állatok közül kétszáz ezer van meg 1,800,000 példányban.

+ **Férjek szökése.** A Don melléki Rosztovból ugylátszik szöknek a férjek. Nap-nap után jelentkezik egy, vagy több asszony a rendőrségnél azzal a panaszszal, hogy a férje elűnt, nem tudják hová. Január hónapjában legalább hatvan asszony járt a rendőrségnél, hogy valamit megtudjon az uráról.

+ **Az alpesi világban. Turista:** Mi van onnivaló?

Pincérlány: Hát szalonygylás és parasztgylás.

Turista: És mi a különbség a kettő között?

Pincérlány: Hát a szalonygyláshoz szalvétát is teccik kapni, meg tiszta eszácjátot.

REGÉNY.

ÚJ FÖLD

Írta: KNUT HAMSUN.

(22)

Tudta már, hogy mi van benne, ismerte a ilyen levélborítékokat. Felbontotta. Egy pillantást vetett bele, meglepédedten mosolygott, aztán feltette a kalapját és távozott. A borítékot a zsebébe csuszattja.

Ole és Agota odalent vártak. Piros plüss vánkost varrt az „Agota” kajütje számára. Kicsiny baba vánkos volt, kedves, esinos kis vánkos. Irgens az arcához szorította a kis vánkost, behunyta a szemét s azt mondta:

— Aludj baba! Aludjál . . .

— De hisz a képtárlatba készültetek? mondja Ole és mosolyog. — A menyasszonyom egész nap a képtárlatról-beszélt.

— Te nem jöhetsz velünk? — kérdezte.

Olenak nem volt ideje. Épen most egy perenyi érkezése sem volt. Menjetek. — mondta, ne zavarjatok tovább. Jó mulatást . . .

Irgens azt ajánlotta, hogy menjenek a ligeten keresztül, legalább egy kis zenét is hallanak. Hogy: szereti-e a zenét?

Agótán fekete és kék csikos sötét ruha volt; a bélese piros selyemből készült. A szük ruha egyetlen egy ráncot sem vetett, nyakán ki volt vágva s olykor, mikor nagyot libbent, tisztán kivehető volt a haragos-vörös selyembélés.

— Sajnos, nem ért a zenéhez. Szereti ugyan hallani, de nem műértő. Egy cseppet sem.

— En is így vagyok vele — mondta Irgens élénken. Furesa, hogy én is úgy van ve.e. Az igazat megvallva, botrányosan keveset értek a zenéhez, de azért mindennap végig megyek a

ligeten, nem tudok elmaradni. Fontos, hogy az ember mindenütt jelen legyen, hogy megmutassa magát. Ha az ember önmagát nem tolja, akkor súlyed, elvész. Elfeledik.

— Csakugyan? Elfeledik az embert? — kérdezte csodálkozva. — Önt csak nem feledek el?

— Oh igen, engem is elfelednek — felelt Irgens. — Miért volnék éppen én kivétel?

A leány egyszerűen, nagyon egyszerűen mondta:

— Önt sokkal inkább ismerik, semhogy elfeledhetnék.

— Jobban ismernek? Nem olyan veszedelmes a dolog. No igaz, ismernek már, ismernek, de . . . Ne gondolja, hogy olyan nagyon könnyű dolog az, az egyik irigykedik, a másik gyűlölködik, a harmadik minden rosszat elkövet, amit csak kiszélhet az ember ellen. Nem, ami ezt illeti . . .

— Ugy látszik, hogy önt nemcsak hogy ismerik — mondta Agota. Egy lépést sem tehetünk a nélkül, hogy valaki ne mutasson önmaga önről suttognak. Hallom, — Agota megállt. — Csakugyan furesa, szinte rosszul esik az embernek. Most megint hallottam. Nagyon szokatlan, inkább menjünk egyenesen a kiállításba.

Irgens boldogan mosolygott. Mulattatta, boldoggá tette ez a naiv, kedves beszéd.

— Igen, igen. Menjünk! Ne törődjék a suttogással. Az embernek sok mindent meg kell szokni; ezeknek örömeik telik benne, hát . . . Egyébként higye el, hogy nem rólam beszélnek ma. Nem én rólam, hanem kegyedről. Higyeje el! Ebben a városban nem lehet így végig menni az utcán, hogy feltűnést ne keltsen az ember — nem. Nem akart hizelegni. Komolyan mondta a mégis úgy látszott, hogy Agota nem vette komolyan.

Egyenesen a zeno felé tartottak, amely éppen Cherubini „Vizhordó” operájának zajos nyitányát játszotta.

— Szinte felesleges lármának tartom — mondta Irgens.

Agota nevetett. Gyakran nevetett Irgens,

ötletein. Ez a mosolygás, ez a piros szája, ez a gödröcske, mely az egyik a cán volt, gyermekes kedélye csak fokozták jó kedvét, még az orrába is szerelmes lett Irgens. Az orrába, amely pedig egy kissé szabálytalan volt, sőt nagyobb a kelle-ténél. A görögös, meg a római orr nem mindig a legszebb, attól függ, hogy illik-e az arc többi részeihez.

Irgens eszegetett, szellemesen, okosan. Nem azért költő, hogy ne értené az ilyenhez. Válogatott szava, finom tehetség. Agota figyelmesen hallgatta, Irgens pedig azon volt, hogy megnevetesse. Ujra a zenéről, az operáról kezdett beszélni s azt mondta, hogy nem szenvedheti. Ő még sohasem volt az operában, hogy egész este ne kellett volna az előtte ülő hölgy hátát bámulnia. Három, sokszor négy felvonáson keresztül kellett bámulnia ezeket a női hátakat. Aztán az opera! Kérem, azok a pléhhangszerek, amelyek-től majd elhasad az ember dohbártyája, aztán az énekesek, akik kidülledt szemekkel a megpukkadásig erőlködnek, hogy tulkibálják a zenészeket. Először csak egy ember lépett fel, aki nyújtózkodott, s különböző gesztusokat használt s énekel. Aztán egy másik jött, aki nem akarta, hogy az első föléje kerekedjék, majd egy harmadik, negyedik, férfiak, asszonyok, hosszú menetek, egész hadseregek, mindannyian énekeltek, énekelve kérdőzöködtek, énekelve felelgettek, a kezükkel hadonáztak s a szemüket forgatták. Nos, talán nem igaz? Az emberek pedig sirtak, nevettek, a fogukat csikorgatták, a karmester meg valami elefántesontból készült kalapács-nyéllal kormányozta az egészet. He, he, igen. Hogy akár nevet, akár nem, így van a dolog. Aztán az is érdekes, hogy a karmester egyszer csak megjött és meg-sokallta azt a lármát, melynek ő maga volt az okozója, intett hát a pályájával s jelezte, hogy most valami más következik. Más. Ekkor csakugyan a kórus kezd. Jó, no, a kórus még meg-járja, nem erőlködik olyan igen nagyon.

(Folytatása következik.)

KÖZGAZDASÁG.

A biztosítási ankét.

Irta: dr. Arányi Miksa országgyűlési képviselő.
Budapest, február 28.

A sajtó közléseiből ismeretes az új biztosítási törvény-tervezet. Ez a tervezet, mint a Beck-féle jeles javaslat is, mellőzi a biztosítási szerződés anyagi rendelkezéseit, és csak az úgy nevezett alaki részt öleli föl, vagyis szól a biztosító alanyokról, a vagyoni alapokról, ezek elhelyezési módjáról, az állami ellenőrzésről és az ügynöki kérdésről.

A biztosító alanyokról szóló rendelkezésekben van a tervezet gyöngéje. Ugy látszik, a tervezet nem mert hozzá nyulni e fogas kérdéshez. Szinte félve csuszát be néhány intézkedést a szövetkezetekről. Ennyi az egész. Amde nincs kizárva, hogy a tervezet törvényhozási tárgyalása alkalmával a kérdés teljes egészében szövegre kerül és azért tán célszerű lesz a kérdést itt is fejtegetéseink körébe vonni.

Nézetem szerint az egyedüli helyes eljárás az volna, ha minden egyes biztosítási ágra vagy legalább főágra külön kimondjuk, hogy milyen alaku vállalat (egyéni cég, részvénytársaság stb.) foglalkozhatik az illető biztosítási ággal és ott megállapítjuk azokat a különös határozmányokat, melyeket a speciális biztosítási ág megkíván.

Az egyéni cég, közkereseti és betéti társaság csak néhány biztosítási ágra (üvegbiztosítás, szállítmányi biztosítás) volna szorítandó.

A részvénytársaság (a temetkezési és hasonló egyesületek működési körét kivéve) minden biztosítási ágat művelhetne. De itt is a sablontól eltérő intézkedéseket kellene statuálni. Hiszen, hogy egyebet ne említsek, ma úgy áll a dolog, hogy a mondjuk, egy millió korona részvénytőkével bíró részvényesek föltétlenül urai a társaság vagyonának, habár a biztosítottak ötven vagy száz millió díjtartalék erejéig vannak a társaság sorsában érdekelve. Másrészt az egy millió korona részvénytőkével bíró részvényesek zsebre tehetik a társaság egész nyereségét, míg a száz millió díjtartalékkal érdekelte biztosítottak a nyereségre törvényes igényvel nem bírnak. Megfontolás tárgyává volna tehát teendő, nem volna-e szükséges a biztosítottaknak a részvénytársaság vezetésére befolyást biztosítani és minő alakban; továbbá nem volna-e szükséges a biztosítottak igényét a nyereségre a törvényben megállapítani. E kérdések másképpen volna megoldandók a tüzbiztosító részvénytársaságnál és másképpen az életbiztosító részvénytársaságnál.

Végül a szövetkezetek... Ezekről eszembe jut az egyszeri amerikai elnök, aki megintertel-

láltatván, hogy milyen muzsikát kedvel, azt felelte, hogy rá nézve csak kétféle zenemű exisztál: a Yankee doodle — és más. A mi kereskedelmi törvényünk is csak kétféle társasági alakulatot ismer: részvénytársaságot — és mást. Es ez a más a szövetkezet.

Természetes, hogy ilyen körülmények között a legkülönbözőbb és egymástól merőben eltérő alakulatok kerülnek a szövetkezet fogalma alá.

Itt tehát nem szövetkezetekről, vagy nem csak szövetkezetekről óhajtnak szólni, hanem oly alakulatokról is, melyeknek a mi kereskedelmi törvényünk külön nevet és külön szervezetet nem ad, de amelyek kereskedelmi törvényünk engedelmé nélkül is az életben létjogosultságot szereztek.

Nevezetesen életbiztosítással foglalkozhatik oly társaság, mely részvénytőkével nem bír és amely minden fölmerülő káreset alkalmával utólag veti ki tagjaira a hozzájárulási arányt. Hazánkban ilyen alaku életbiztosító társaság nincs. Azokban az országokban, ahol ilyen társaságok működnek, megalakulásukhoz vagyoni alap kimutatása nem kívánatik, hanem a társaság megalakultán csak akkor tekinthető és kötvényeket kiállítani csak akkor jogosult, ha kimutatja, hogy bizonyos összegre (pl. egy millió korona tőkére) szóló ajánlatok érkeztek be hozzá, és hogy ez összeg 1—2 százaléka erejéig az ajánlattevők váltókat vagy kötelevényeket állítottak ki és deponáltak a társaságnál. A vállalat vezetői felelősek azért, hogy az ilyképp beérkezett biztosítási ajánlatok bona fide tett ajánlatok és a helyi hatóság bizonyítványával igazolandó, hogy a váltókat, illetve kötelevényeket kiállító személyek a vállalt kötelezettségért vagyoniilag jók.

Egy másik formája a részvénytőke nélküli társaságoknak a kölcsönös biztosító társaság fix díjak mellett. Nemzetgazdasági szempontból ez a legfontosabb. Ilyen természetű társaságok a nagy német kölcsönös társaságok, a gothai, a lipsei stb., az angol és amerikai kölcsönös társaságok.

Hogy hazánkban eddig ilyen kölcsönös biztosító társaság megalakulni és fölvirágozni nem bírt, annak oka egyenesen a mi kereskedelmi törvényünkben keresendő. Kereskedelmi törvényünk ugyanis a kölcsönös biztosító társaságokat a szövetkezetek közé sorozza és a fogyasztói szövetkezetekre megállapított szabályokat pur et simple a kölcsönös biztosító társaságokra alkalmazza.

A kölcsönös biztosító társaság célja, jermészete és életének minden fázisa tekintetében merőben eltér a kereskedelmi törvényünk által kontemplált szövetkezetétől.

Kereskedelmi törvényünk szövetkezetete személyek egyesülése, mely a tagok egymás iránti bizalmán alapul. A kölcsönös biztosító társaság finansziális vállalat, amelyben a tagok egymás iránti bizalma semmi szerepet nem játszik, mert

nem is ismerik egymást, gyakran különböző országokban, sőt különböző földrészekeken vannak elszórva. A tagoknak csupán tőkéi egyesültek, bizonyos cél (a biztosításnak önköltségen való) elérésére.

A szövetkezet alaptőkével nem bír. A kölcsönös biztosító társaság, az alapítók által (kézpénzben vagy kötelevényekben) előteremtett alaptőkével alakul, amely az idők folyamán bizonyos szabályok szerint törlesztetik.

A szövetkezeti tagok üzletrészeket jegyeznek, melyek erejéig felelősek (sőt korlátlan felelősségű szövetkezeteknél azontul is), a kölcsönös biztosító-társaságnál ily üzletrészek nincsenek, a tagok a már tényleg befizetett fix díjon kívül semminemű felelősséggel sincsenek terhelve.

A szövetkezeti tag üzletrészeket átruházásával a szövetkezetből kiléphet, a kölcsönös biztosító-társaságnál ilyen üzletrészek nem lévén, üzletrész-átruházásról szó nem lehet. A kölcsönös biztosító-társaság tagja teljességgel ugyanazon módon szűnik meg tag lenni, mint ahogy a részvénytársaság biztosítottja megszűnik biztosított lenni, tudniillik a biztosítás esedékessége, vagy a díjfizetés megszüntetése következtében.

A szövetkezetnél a tag személyisége lévén a fődolog, a szövetkezet minden évben tagjainak névjegyzékét tartozik a törvényszéknél bemutatni; ha a kölcsönös biztosító társaság a névjegyzék bemutatására szorították, az legfontosabb üzleti titkáknak elárulását és a társaság tönkretételét jelentené.

Folytathatók, de tán ezekből is világos, hogy más a kölcsönös biztosító társaság és más a magyar kereskedelmi törvény szövetkezetete.

A szövetkezet személyek egyesülése kis területen. A kölcsönös biztosító társaság tőkék egyesülése területi korlátozás nélkül, amelynek finansziális természeté ugyanaz, mint a részvénytársaságé, melytől csak az alakulás momentumában is abban különbözik, hogy a fix díjaknak az önköltségen fölüli fennmaradó fölöslege a biztosított tagoké.

Igazán sajnálni lehet, hogy az új biztosítási tervezet a kölcsönös biztosító társaságokat nem szabadtija meg a szövetkezeti szabályok békéitől. Talán lehetne a fennforgó hiányokon legalább részben segíteni, ha a tervezetbe fölvetnék egy szakasz, mely kimondja, hogy életbiztosítással a részvénytársaságon kívül csak kölcsönös biztosító társaság fix díjakkal foglalkozhatik. (Az utólagos cotisatióval való kölcsönös társaság ki lenne zárandó.) Es ki kellene mondani, hogy a kölcsönös biztosító társaság tagjának helyzete a belépés, kilépés és vagyoni felelősség tekintetében azonos a részvénytársaságnál biztosítottal.

Ez végre lehetővé tenné, hogy Magyarországon kölcsönös életbiztosító társaság alakulhasson. A kölcsönös biztosító társaság csakugy tartozik díjtartalékok és minden egyéb vagyoni alapot (biztosítéki alap, nyereményalap) kimu-

Két huszár

Irta: GRÓF TOLSZTOJ LEO.

(26)

Mind az ő rendes foglalkozása és mindaz, aminek rá nézve ingere volt, hirtelen új világításban jelent meg előtte. Öreg, szeszélyes anyja, — kit mindentéle mérlegelés nélkül vezetnie kellett, aki az ő énjének egyik kiegészítő részévé lett a tehetetlen, de szeretetreméltó nagybácsi, a porta eselődése, a paraszok, akik a fiatal kisasszonyukat imádják, a tehének, a borjúk, — mindez a mindig elhaló és újra ébredő természetű, amelynek középette ő más embereket szeretve, másoktól szeretettve nőtt fel, mindaz, ami neki olyan könnyű, kellemes szórakozás volt, mindez most hirtelen úgy tűnt fel neki, mint ami nem az igazi, mindez unalmasnak is haszontalannak tetszett neki.

Mintha valaki így szólót volna hozzá: — Ostoba lány! Ostoba lány! Husz eszten-deig haszontalanságot miveltél, szolgálatlalt valamit valamiféle okból és nem tudtad, hogy mi az élet, mi a boldogság!

Ezek a gondolatok most, amint tekintetével a holdvilágította, mozdulatlan kertnek a mélyében kalandozott, erősebben és egyre erősebben foglalkoztatták, mint valaha.

Es mi keltette benne ezeket a gondolatokat? Semmi esetre sem, mint ahogy gondolni lehetne, hogy hirtelen szerelem ébredt benne a gróf iránt.

Ellenkezőleg: a gróf nem tetszett neki. A tiszthelyettes inkább lebilincselhetne volna... de ő nagyon is nem volt csinos, aztán jelentéktelen és nagyon hallgatag volt.

Akaratlanul is megfellekedett róla és bosszankodva idézte fel emlékezetében a grófalakját.

— Nem, nem ő az — mondotta magában.

Az a kép, amely álmaiban lebegett előtte, olyan elragadó volt!

Az egy ideál volt, akit ebben a természetben lehetne szeretni, a nélkül, hogy elhomályosulnának szépségei — olyan ideál, amelyet nem kell előbb megnyesegetni, hogy a nyers valóság-gal összhangba jusson.

Kedvetben a magány és az olyan embereknek a hiánya, akik a figyelmét magukra vonhatták volna, azt idézte elő, hogy mindaz a szeretet, amelyet a gondviselés mindannyiunkba plántált, még teljesen és zavartalanul meg volt. Most azonban már meglehetősen régóta éltában a fájdalmas boldogságban, hogy érzett magában valamit, hogy időnként egy-egy pillantást vetett a szív titokzatos mélyeibe, s gyönyörködött fölfedezett kincseiben, hogy mindazt, amit magában foglalt, habozás nélkül odajándékozta majd valakinek.

Adná Isten, hogy halálig gyönyörködhessék ebben a fukar boldogságban!

Ki tudja, nem jobb-e és nem nagyobb-e, mint a másik? És vajjon nem-e az egyetlen igaz és elképzelhető boldogság?

— Uram Istenem! — gondolta — hát csakugyan elvesztem-e boldogságomat és ifjúságomat — soha vissza az nem térhet? Csakugyan így volna?

Es föltekingett a hold környékén tiszta égre, amelyen fehér fellegek húzódtak s a csillagokat elfedgette a hold féltőrekedtek.

— Ha ez a felső fehér felhő érinti a holdat, ez azt jelenti, hogy igaz — határozta el magában.

Füstszerű ködtömeg futott el a világos kör alsó felén és lassankint a gróf alakjának, a hársak koronájának és a hársak fényes megvilágítása gyöngülme kezdett: a hársak fekete árnyékai kevésbé élénken mutatkoztak.

Es mintha az okozta volna a komor árnyékokot, amely a természetet bevonta, gyöngye fuvalat kelt a levelek között és oda vitte az ablak-

hoz a harmattól nedves leveleknek, a nedves földnek és a virágzó orgona illatát.

— Nem, nem igaz — vigasztalta magát — s ha ez éjjel szemlőni fog a fülümle, akkor az azt fogja jelenteni, hogy mindaz, amit gondolok, képtelenség és hogy semmi okom nincs a kétségbeesésre — gondolta.

Es sokáig ült hallgatagon és várt valakit, ámbr minden világos volt újra és minden megéltékült és felhősöké futkostak a föld felett és minden felhomályba borult.

Ott az ablaknál ülve félig már el is szenderedett, amikor a fölemle fölébresztette hirtelen gyors trillálával, amelyek élénken esendültek elő a tő felől.

A falusi kisasszony kinyitotta a szemét.

Újra eltöltötte lelkét az a gyönyör, hogy így beleolvad a természetbe, amely nyugodtan és világosan terült el előtte.

A két tenyerére támasztotta a fejét. Nyomasztó, édes bánat szorongatta a szívét és vigaszt adó könnyek gördültek ki a szeméből, a kielégülést sóvárgó, mindent átölelő tiszta szerelem könnyei.

Karját az ablak deszkájára tette, s arra ráhanyatlott a feje.

Kedvenc imája szinte magától toltult ajkára és nedves szemekkel szenderült el.

— — — — —

Idégen kéz érintése ébresztette fel.

Eber lett.

De az az érintés könnyű és kellemes volt. Az a kéz mind szorosabban fogta az övét. Hirtelen a valóság tudatára ébredt, felkiáltott, felugrott és miközben meg akarta győzni magát, hogy nem ismert rá a grófra, aki a holdvilágtól besugározva az ablak előtt állt, kirohant a szobából...

(Folytatása következik.)

atni, mint a részvénytársaság. Minden veszély nélkül ki lehet tehát mondani, hogy a kölcsönös biztosító társaság biztosítottjának jogi viszonyai ugyanolyan megítélés alá esnek, mint a részvénytársaságnál.

A változtatható kölcsönös biztosító társaságokon kívül meg kell említeni a betegsegélyző, temetkezési és hasonló természetű egyesületeket. Ezekre a tervezet helyesen kimondja, hogy a biztosító vállalatokra fennálló szabályok rájuk nem alkalmazandók. Csak hogy persze egyuttal meg kellene alkotni a különleges szabályokat. E szabályok megalkotása azonban úgy látszik, későbbi időre marad. A biztosítási hivatal ellenőrzését azonban már most is ki kellene terjeszteni ezekre az egyesületekre is. Ezer meg ezer apró existenciára érdekelő van ott szó. Jó volna ezeket a biztosítási hivatal szakértő ellenőrzése alá helyezni.

A kárbiztosítási ágakkal hasonlóképp foglalkoznak részvénytörke nélküli társaságok utólagos hozzájárulással és fix díjakkal. Itt még meg kell említeni az egy-két meggyére kiterjedő tűzkár- vagy állatbiztosító egyesületeket, melyek szintén eltérő szervezetet és speciális szabályozást kívánnak.

Szándékosan mellőztem a különböző alakulatok nomen propriummal való megjelölését. Ez jogszabályok dolga és azokkal pörbe szállni nem akarok. Fejtegetéseimnek célja csak az, hogy kimutassam, mennyire elhibázott kereskedelmi törvényünk eljárása, midőn mindezeket a különböző alakulatokat sans phrase a szövetkezet fogalma alá vonja és azokra minden megkülönböztetés nélkül a fogyasztási és laképítő szövetkezetek szabályait alkalmazza.

Az igazságügyi kormány biztosítási terveze, mint említettem, a kérdés megoldását jobb időre hagyja. De mivel némi intézkedéseket a kölcsönös biztosító társaságokra mégis fölvesz, szükségesnek tartanám azok kiegészítését, még pedig olyan módon, amint azt fentebb ajánlottam.

A kincstári gabonaszállítások.

Budapest, február 28.

Közreadtuk ma Sándor Pálnak a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara tegnapi ülésén a kincstári gabonaszállítások ügyében tett interpellációját. Az ülésnek ezt a szövegét Sándor Pál alapos és megokolt beszéd kíséretében adta be. Ma a beszéd hitese szövegét is megkaptuk. Fontossága követeli, hogy íme közöljük:

Tisztelt teljes ülés! Teljes tudatában vagyok felelősségemnek, amikor a drága idejét igénybe veszem. Interpellációm az elnökséghez intézem és erősen hiszem, hogy annak elhangzása után be fogják látni, hogy az ügy, amelyet elmondandó leszek, megérdemli az önök figyelmét. A vidéki kamarák az utóbbi időben a kincstárral eszközölt nyervezett kéz alatti eladás üzletekkel foglalkoztak. Hozzá a kincstár béke idején kéz alatti vásárolt nagymennyiségű gabonamennyit, amikor az még lábán áll, tehát elővétel folytat, ezzel abba a bűnbe esik, amelyért kereskedők ellen az uszóra vádját emelik. (Derűtlenség.) Senki sem fog azon csodálkozni, hogyha a kereskedelmi kamarák az ilyen elővétel üzletekkel foglalkoznak, foglalkozni vele a brassói, a szepesi kamara és foglalkozni fog vele a kolozsvári, debreceni és nagyváradai kamara. Tehát foglalkozni kell vele a budapesti kamarának is. A budapesti kamara bizonyára azért nem foglalkozott eddig ezzel az ügyvel, mert nem tudott róla. S csodálom, hogy — bár három kereskedelmi kamara foglalkozott vele — mégsem tudunk a kéz alatti eladásokról semmit. Azért foglalkozom én most velük, hogy esetleg azok lényegét.

A kéz alatti eladások üzletem évekkal ezelőtt Erdélyben kezdődött. Célja az volt, hogy a gazdaságköltség a közvetítő elkerülésével jőjjön érintkezésbe közvetlen a hadügyminisztériummal.

Hiszen a cél szép lett volna, a baj csak az, hogy a gazdák mint figuránsok szerepelnek, mert az eladásokat és a hasznát egyes élelmes kereskedők vágják zsebre. Hiszen sokat lehetne beszélni arról, hogy vajon a magyar kereskedők kevesebbet érő-e, mint a termelő, hogy nincs-e joga ugyanolyan támogatásra, mint akármilyen más honpolgárnak. De erről most nem akarok beszélni, hanem konstataálni kívánom, hogy a gazdáknak kilitásba helyezett beneficiumot nem azok kapták meg.

Idézem a brassói kamara véleményét a kéz alatti való vásárlásokról. Szerinte a kincstár egyedül Erdélyben 100.000 forintot veszített miattuk. Ha pedig Erdélyben 100.000 forint volt a kincstár kára, ugy nyugodtan mondhatjuk, hogy Magyarországon a kincstár vesztesége fél millió forintra is rug. S e mellett kijátszották a közvetítő kereskedelmet, a gazdákat és a kincstárt.

A különböző kereskedelmi kamarák tárgyalásainak óvakodtak arról, hogy névszerint nevezzek meg azokat, akik ezeknél az üzleteknél szerepeltek. Bizonyára azért, mert Magyarországon — sajnos — nevének felelőtlensége igen kényes vállalkozás. Senki sem akar párbajba, kellemetlenségeknek kitéve lenni. De nevek említése nélkül is elég beszélnék nekünk a kamarák jelentéséről. Így a brassói kamara jelentése, amely egyenesen visszaéléseknek mondja a kéz alatti vásárlások rendjét.

Akik engem ismernek, azok tudják, hogy a közérdek szolgálatában semmitől vissza nem riadok és utánjárásaim alapján szolgálhatok az érdekeltek nevével. (Halljuk!) Tudomásom szerint a nagyszabedű és a gyulafehérvári szállításokat Deutsch Adolf és József Márkus kapták meg, még pedig gróf Bethlen és báró Kemény révén. A kolozsvári és egy másik szállítást egy Schwartz nevű ember kapta meg Barcsai révén. S mint beszélők, Baruch Jeremiás a nagyszabedű és a kolozsvári szállítás egy részét Ugron Gábor közvetítésével kapta meg. Ugronról ezt nem akarom elhinni. Nem tehető fel Ugron egyszerű és puritán jelleméről, akinek politikai működése, kormányfőadó politikájára ismeretes, aki csak legutóbb is Bécsben oly hazafias oppozíciót tanúsított a delegációban, hogy ily fizetéseken része lett volna. Inkább felteszem azt, hogy maga is a birtokán termelt gabonának részét eladta a kincstárnak. De felemlítem, hogy alkalmat nyújtunk a megcfolásra. (Nagy mozgás.)

Engedjék meg, hogy most áttérjek egy olyan ügyre, amely a kamarát közelről érdekli. Budapest területén 1899. június 21-én 30.000 métermázsza zabot vásárolt a kincstár 6 forint 20 krajcárért. — 1899. június 24-ikén a kincstár ismét vásárolt 15.000 métermázsza rozst 8 forint 31 krajcárjával. S mindezt a magyar gazdák szövetkezetétől vette. Abban az időben, mikor a kincstár 6 forint 20 krajcárért vásárolta a zabot, annak napi ára 5 forint 72 krajcár volt. A rozst 8 forint 31 krajcárért vásárolta, napjára pedig 7 forint 46 krajcár volt. A kincstár tehát a zabot 48 krajcárral drágábban vásárolta, a rozsa pedig 85 krajcár fizetett rá. Vásárolt tehát olcsó aron, amely árak a legnagyobb inség idejében szokásosak. (Mozgás.) A kincstár utóvégre, ha neki úgy tetszik, vásárolhat a rendszeres magasabb áron is. De nekünk becsúlásunk van abba, hogy ez az így származó haszon sem az iparnak, sem a kereskedelemlnek, sem a gazdák közönségnek javára nem jön, hanem néhány élelmes embernek ölébe hull, mint ajándék.

A mezőgazdák szövetkezetének van egy hivatalos lapja; címe: „Magyar mezőgazdák szövetkezetének értesítője”. A honlkozatán olvassom, hogy az igazgatóság elnöke gróf Andrássy Aladár, alelnöke gróf Széchenyi Imre és Barcza Károly. Vezérigazgató Perczel Ferenc. A gazdasági egyesületek országos szövetségének képviselői Bu anovich Sándor és Rubinek Gyula. Amint láttuk, telvér agrárszövetkezetgel van dolgunk. A kamara teljes ülése téved, ha azt várja tőlem, hogy agrárrelles beszédet fogok tartani. Ellenkezőleg, én az agráriusok érdekében szólok fel, amely érdek egyszersmind merkantil-érdek is.

A szövetkezet idézett értesítőjében teszik közzé az eszközölt eladásokat. A szövetkezet a katonai kincstárral a szállításra névbe júniusban kötötte meg az üzletet. De sem júniusban, sem júliusban a közlönyben egy árva szó sem jelent meg erről, ellenben augusztus 21-én a következő felszólítás jelent meg: „Katonai szállítások.” „Mint minden esztendőben, úgy az idén is most vagyunk tárgyalásban a hadügyi kincstárral a katonai szállításokra névbe. Midőn ezt t. tagjaink becses tudomására hozzuk, értjük, hogy úgy a szállításra szánt zab, valamint rozsa névbe bennünket tájékoztatni szíveskedjenek.” Június 21-től augusztus 20-ig azonban az árak lényegesen alább szállottak. Mint értesültem, ezt az üzletet a szövetkezetben is tárgyalták és ott konstataáltak, hogy igaz, hogy a szállítások nagy részét Baruch Jeremiás kapta meg, azért mert a gazdák nem jelentkeztek. Baruch pedig a legelső katonai szállító az országban. Erdekes volna most megtudni, hogy a tagok közt mért nem osztották fel a megrendelést, hogyan számoltak el a szolgáltatott árukkal és miért nem tudatta a szövetkezet tagjaival az ügylet megkötését már júniusban?

Mellékesen jelentem ki, hogy Ullmann Emil ur bővebbet tudna mondani a mezőgazdák szövetkezetéről és Baruch Jeremiás ur közötti viszonyról, végül pedig még egy abuzusra van szerencsém figyelmeztetni a teljes ülést. A kereskedelmi kamarák két tagot és az országos gazdasági egyesület is két tagot küldenek az árleltési bizottság ülésére. Csak hogy a gazdasági egyesület egyik küldöttje, Perczel a mezőgazdák szövetkezetének vezérigazgatója. Már most, ha a szövetkezet ajánlatot tesz, a vezérigazgatóknak módjában van ott az ajánlati tárgyaláson meg tudni, hogy ki tett először ajánlatot. Minthogy pedig a hadügyminisztérium az ajánlati tárgyalás eredményét fölött csak 14 nap múlva dönt, a vezérigazgató időközben néhány krajcárral olcsóbb ajánlatot tesz és így megkapja a szövetkezetet a szállítást. Temesvárot megtörtént, hogy Obert, egy snájdig ezredes megmondta Perczel vezérigazgatóknak, hogy érdekelt fél lévén, nem vehet részt az ajánlati tárgyaláson. Az Országos Gazdasági Egyesület a földművelésügyi miniszter utján panaszt tett a hadügyminisztériummal és azóta Perczel ur minden ajánlati tárgyaláson jelen van. Ez csak abuzus. (Helyeslés.)

A Magyar Iparnak utolsó számában a napokban olvastam egy hírt, mely szerint egy magyar gyáros mellözésével, egy cseh gyáros kapott katonai vadászkalapokra megrendelést, mert a magyar gyáros darabonként három krajcárral drágább ajánlatot adott be. Szép, szép ez a takarékoság. De akkor, amikor három krajcár miatt a magyar ipar elől, a magyar katonák felzerelésénél ezreket vonnak el, másrészt ne dobjanak ki százereket néhány élelmes üzletembernek, az adózó polgárok filléreiből. (Eljenzés.)

Egy esti lapnak mai, Ugron Gáborra vonatkozó közleménye dolgában egy újságíró fölkereste Ugron Gábor, aki a következőleg nyilatkozott:

Nem igaz, hogy Ugron Gábor lett volna a Baruch-égg megbízottja, ellenkezőleg a Baruch-égg az Ugron Gábor meghatalma-

zottja, aki kellő közeggel rendelkezik, mint katonai szállító, hogy Ugron Gábor szállításait, melyek több raktárba történnek, a vasuton és a vasutól a raktárakba dirigálja, a kiegészítéseket, hiányokat pótolja, a hibákat pedig kijavítsa, például a rosszul rostált kirostálta.

Nem igaz, hogy Ugron Gábor 22.000 métermázsza zabot vállalt volna, hanem 104 waggont. Hasonló vállalat volt 1896-ban a Bánffy-érában, mert zab termelt; de vállalat nem volt 1897. és 1898-ban, mert zab nem termelt.

Valótlan, hogy Marosvásárhelyről, vagy bárholonnan szállítóképességet bizonyítványt nyújtott volna, mert mint létező hold ura, képességét senki kétségbe nem vonta.

Hogy Baruch Jeremiás urnak micsoda bizonyítványai szereztek, arról Ugron Gábor semminemű tudással nem bír.

Ipar és kereskedelem.

Oszt. Magyar Bank. A jegybank főtanácsának első ülését holnap, csütörtökön tartják meg. Ez alkalommal fogja a bank kormányzója az új főtanácsot üdvözölni. Nem tartják kizártnak, hogy a főtanács ez ülésen a bankkamatlónak felszámálással való leszállítását is el fogja tartározni. habár a nemzetközi pénzügyesek és a deviza-piac eseményei erős megfontolásra készítik a bank vezetőjét. Ez utóbbiak ugyanis egy hét óta rosszabbodtak. Berlinben a magánkamatláb 4 7/8-ra emelkedett, londoni váltók 242 5/8-re rugtak fel s birodalmi márkáért 118 3/8-ot fizettek. Naunk és Bécsben a pénzpiac nem állott be rosszabbodás.

A Magyar általános takarékpénztár részvénytársaság tegnapi tartotta meg Jókai Mór elnöklet alatt rendes közgyűlést. Az igazgatóság, az intézet jogtanácsosa dr. Darvai Fülöp által felolvasott évi jelentésében közölte, hogy a múlt évi közgyűlésen elhatározott 500.000 forintos alapító felemelés keresztülvittetett és a 2000 darab részvény kibocsátása által — minden költség levonása után — elért 7117985 forintos felépítés a tartalékalaphoz csatoltatott. Hogy az így megnövekedett alapítóknek megfelelő kamatoztatás biztosítottassék, az igazgatóság igyekezett az intézet üzleti tevékenysége számára újabb alapot teremteni, mely törekvést, — noha a kedvezőtlen gazdasági és pénzügyi viszonyok a legmesszebb menő elővígázatot tették szükségessé, — siker koronázta. A hozadékok ezért léptek tarthatók a felemelt alapítókévi olynanyira, hogy az igazgatóság abban a helyzetben van, hogy a közgyűlésnek — az azelőtti tőkehez viszonyítva — a múlt évhez hasonló magasságra jövedelmet bocsáthat rendelkezésére. Leszámítottat összesen 20.384.586 forint összegű váltó (a múlt évi 18.207.000-rol szemben) és december 31-iken a tárczállomány 3.476.332 forintra rug. A betétállomány, dacára az év második felében uralkodott pénzkücsöknek, 556.000 forinttal emelkedett 3.137.000 forintra. Az értékpapírokra adott előlegek 684.387 forintra, továbbá a budapesti városi kölcsön, a 3/4 százalékos magyar beruházási kölcsön és a magyar agrár záloglevelek átvételére és eladására alakult szindikátusokba eszközölt befizetések 96.038 forintra rugnak. A hiteligylet a tagok hiteligényeit teljes mértékben elégítette ki, noha — különösen az építési szakma összes iparágában bekövetkezett válságos viszonyok újabb tagok felvétele tekintetében nagyobb tartózkodást tett szükségessé. Az igazgatóság megragadta az alkalmat a József 14. szám alatt levő előnyös fekvésű ház mezevételére oly céllal, hogy az intézetnek saját ottlont teremtsen és ezen a telken olyan házat építtessen, mely a modern követelményeknek megfelelőleg, úgy az intézet reprezentálási képességeinek, mint pedig az ott közlekedő közönség kényelmének egyaránt szolgáljon; e mellett kiváló gond fog fordítani arra is, hogy a befektetett tőke megfelelő gyümölcsözötésben részesüljön. A kimutatott 20.152.75 forintot kitevő tiszta nyereségre névbe az igazgatóság indítványozza, hogy az alapszabályszerű átalások levonása után, a tartalékalaphoz — ennek 20.000 forintra (a részvénytörke 10%-a) leendő kiegészítése céljából — az alapszabályszerűen odaútat 9.192.35 forintot kívül további 19.708.30 forint csatolattassék, a forgalomban levő 8000 db 500 koronás részvény szolvényei részvényenként 13 forinttal (7%) és a még forgalomban levő 1000 darab alapítói részjegye szolvényei a 1.85 forinttal — folyó évi március 1-től kezdve — bevaltassanak és a fennmaradt 10.957.87 forintot új számlára elővezetessék.

A közgyűlés miután az igazgatóság összes indítványait elfogadta, egyhangulag bevalasztotta az igazgatóságba Hegedűs Lorant országgyűlési képviselőt és Poór Jakabot, valamint a választmányba, mivel ennek működési ideje lejárt, a következő 20 tagot és pedig: Bartolffy János, Biehn János, Bohr János Keresztély (uj), Dillmont Frigyes (uj), Frankl Mór (uj), Geissler Arthur (uj), Herzog Ferenc, Hudecz János, Jakabffy Ferenc (uj), Kaufmann Bertalan, Kohn Gusztáv, Kugler Ferenc Jakab, Kammer Ernő, Lohr Alfréd, Madary Gábor, Rieger Gyula (uj), Ringelsen Ferenc, dr. Schnegon Károly (uj), Volla Soma és Wörner Jakab. Vághy Gyula részvényes hanguloyozza azokat az érdemeket, melyeket az igazgatóság és a vezérigazgató Kronberger Lipót — az uralkodott nehéz viszonyok közepette az intézet fejlesztése körül — szerzett és indítványozza, hogy a közgyűlés nevezetéknek köszönetet szavazzon. Ezt az indítványt egyhangulag határozattá emelték.

A Budapesti Bankeszelet részvénytársaság ma délielőtt tartotta meg évi rendes közgyűlést, melyen lovag Falk Zsigmond királyi tanácsos elnök-

költ Napirend előtt az elnök kegyeletes szavakkal adózott szentmártoni Radó Kálmán emlékének, melyet a közgyűlés jegyzőkönyvében örökített meg. Az igazgatóság jelentésének és a nyereség felosztására vonatkozó indítványának elfogadása, valamint a felmentések megadása után az elnök előterjesztette az igazgatóság ama javaslatát, hogy az igazgatósági tagoknak 9-re csökkent létszámát 10-re egészítse ki. A közgyűlés az indítványt elfogadta és közfelkeltéssel Tallian Bélát választotta meg igazgatósági tagnak. A felügyelő bizottsága a közgyűlés dr. Fenyvessy Ferencet, Kund Endrét, dr. Palugyay Móricot és dr. Simon Józsefet választotta meg. A bank osztálya 6 forint, melyet március 1-től fogva fizet ki. A Budapesti Bankkegyesület részvénytársaság igazgatósága a mai közgyűlés után tartott ülésében Tallian Béla új igazgatósági tagot az eddigi alelnök, lovag Falk Zsigmond mellé alelnökké választotta meg.

A munkaközvetítés bizottsága. Hegedűs Sándor kereskedelemügyi miniszter a munkaközvetítő intézet választmányának tagjaivá kinevezte Radocza János országgyűlési képviselőt, Gelléri Mór kir. t. tanácsost, az Országos Iparegyesület igazgatóját, Fritz Péter kereskedelmi és iparkamarai titkár, Mészáros Endre s dr. Hegyeshtalmay Lajos miniszteri titkárokat és Mezei Árpád kir. iparfelügyelőt. Ezekkel együtt az intézet választmányára a következő tagokból áll: Budapesti székcs fővárosi közönsége részéről: Lung György tanácsnok, Deszényi József nyugalmazott biztosítási tisztviselő, Fenyvessy Adolf, az országgyűlési gyorsíró-tudós főnöke, dr. Havassy Rezső biztosítási tisztviselő, dr. Heltai Ferenc országgyűlési képviselő és dr. Vasonyi Vilmos ügyvéd; a budapesti kereskedelmi és iparkamara részéről: Hüttl Tivadár és Légrady Károly alelnökök, Eisele József gyáros, lovag Falk Zsigmond, budai Goldberger Berthold gyáros és Madary Gábor ipartestületi elnök; az Országos Iparegyesület részéről: Thék Endre és Neuschloss Marcell; az ipartestületek részéről: Cserna Lajos szabómester, Márton Lipót cipészemester, Mecko Bertalan szűjártómester és Sárkányi Ferenc kádármeister; a Budapesti Kerületi Betegsegélyző Pénztár részéről: Winkler Ignác, Remszö Mátyas, Szták Ferenc, és Pantis János; az Altatános Munkás-Betegsegélyző Pénztár részéről: Gayer Eerenc és Matos Jenő, a Budapesti Kereskedelmi Betegpótló Egylet részéről: Wank Mór, Janovics Ottó és Facon György és végül a székcsfővárosi többi betegsegélyző pénztárak részéről: Gogolya György kőműves-segéd, Farlas Istvan cipész-segéd és Saly Endre férfiszabó-segéd. Hegedűs Sándor kereskedelemügyi miniszter intézkedése folytán a választmány alakuló ülését március 5-én tartja, az intézet pedig ugyanezen hónap 15-ikén kezd meg működését.

Az iparosok nyugdíj-ügye. Régóta óhajtása és vajdó ügye a magyar iparosközönségnek az, hogy a rokkantság, vagy az aggkor napjaira létezőkeiről valamely módon gondoskodás történjék, azonban ez a megvalósulás stádiumába mindezeideig el nem jutott. Bő tanulmányra valló, nagyrészt felolvasást tartott ez ügyben Szenterzsébeti Szakáts Péter, a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara titkára tegnap az Országos Iparegyesület tanácskozási termében. A felolvasó ülésen Gelléri Mór igazgató elnököt, aki melegen üdvözölte a felolvasót.

Sz. Szakáts Péter felolvasása rendjén kiemelte, hogy az iparosok nyugdíjkérdése csakis társadalmi uton, a szabadárulás elve alapján oldható meg, nyugdíjgyesületek alakítása által. Erre nevezte utal a Magyarországi Nyomdászok és Betűöntők Egyesületére, valamint a Magyarországi Munkások Rokkantsági és Nyugdíjgyesületére, melyek közül az első már több mint negyedszázad óta sikeresen működik. Ezeknek szervezeteit tanulmányozván elkészítette egy Székelyföldi Nyugdíj Egyesület alapszabályait. Ezen szabályzat szerint az egyesület: rendes, alapító, partoló és tiszteletbeli tagokból áll, kik közül azonban csakis a rendes tagok és azok árvaai részesülhetnek nyugdíjban és segélyezésben. A felolvasó több évről szóló érdekes statisztikai adatokkal világította meg fejtegetéseit, melyek felsorolása azonban rövid tudósításunk keretében nem illeszhető. Csak azt említhetjük még meg, hogy felolvasó az első tíz évben, vagyis a tőkegyűjtés ideje alatt a felmerülő költségeket a beíratási díjakból reméli fedezhetőnek, ami személyenként 2 koronát tesz.

Az érdekes felolvasás mindvégig lekötötte a hallgatók figyelmét, akik élénk érdeklődéssel kísérték azt egész végig és befejeztével, az ügyért oly melegen lelkesülő felolvasót élénken megajánlezték. Gelléri elnök néhány szíves szóval mondott köszönetet a felolvasónak.

Kamarai ülés. A szegedi kereskedelmi és iparkamara ma tartotta meg e havi teljes ülését Szarvady Lajos elnöke alatt. A kereskedelmi miniszter a budapesti ügynök-egylet emlékiratát küldte meg véleményezésre, amely azt kéri, hogy az állandó ügynöki foglalkozáshoz iparengedély legyen szükséges, állapotassék meg az ügynök cím használatának jogosultsága és szabályoztassék az ügynöki működés és annak díjazása. A kamara oly véleményű följterjesztést határozta el, hogy az egyelet kívánásait messze túlmenően tartja a gyakorlati szükségleteken és lehetetlennek itéli, hogy a képvisítéshez vagy éppen diplomához kötött hivatásokkal egyenlő megszorítások alá vonassék az ügynöki foglalkozás. Mikor maga a kereskedés is szabad és képesítéshez, korlátozóhoz nem kötött foglalkozást képez, annál kevésbé volna megokolható, hogy akár állami vagy kamarai jogosítványokhoz köttessék az ügynöki, közvetítői funkció, akár pedig eltérően a minden más kereseti osztályra nézve önálló általános gyakorlattól, külön szabványos ügynöki tarifák alkottassanak. A kamara

azért az emlékiratban kifejezett kívánások közül az ipartörvény ügy is tervezett módosításánál teljesíthetőnek véli azt, hogy „az állandó ügynöki foglalkozásra iparengedély adassék”, amivel egyszerűsödne megoldást nyer az ügynöki cím használatának jogosultsága is. A kamara teljes ülése kifejezett adott annak, hogy helyesli a tisztesség-telen verseny megakadályozására tervezett külön törvény meghozását. Mert igaz ugyan, hogy az ipar-kereskedelmi és más speciális törvényekben foglaltaknak oly rendelkezések, melyek a tisztesség-telen verseny egyes nemének megtorlására alkalmasak, de a gyakorlat azt igazolta, hogy ezen, a különböző törvényekben elsősorú rendelkezések védelmét az érdekeltek kevésbé vették igénybe és e szerint indokolt, hogy az ipar és kereskedés terén foglalkozó községnek tudatába vitessék át, miszerint a tisztesség-telen verseny minden tényé üldözés tárgyát képezi. A kamara följterjesztése utal a külföldi államokban tett tapasztalásokra és a német birodalmi speciális törvény alkalmazásának üdvös eredményére és úgy találja, hogy a magyar tervezet főbb irányában azon a jogos és a forgalmat nem akadályozó nyomokon halad, amelyeken a német törvény alapjára helyezkedett és kipróbált gyakorlat már is üdvös eredményeket tudott elérni. A kamara azért általában helyesli a tervezetben megjelölt rendelkezések törvénybe foglalását és kéri, hogy maga az ez alapon készített törvényjavaslat is megkülönböztesse a kamaráknak, mert akkor, a rendelkezéseknek, már megtörtént helyes elgátolása és szövegezés után lesz módjukban a szaktestületeknek, hogy az érdekeltek körök még fölmerülő kívánásait kifejezésre juttassák és megtegyék észrevételeiket a készített törvényjavaslat összes részleteire. Végül Csányi János pénztárnok terjesztette elő a kamara 1899. évi zárszámadásait, melyek szerint a múlt év végén a kamara vagyona 70.976 korona 84 fillért, a nyugdíjalap vagyona pedig 38.294 korona 92 fillért teit.

Az Országos Iparegyesület összes szakosztályainak esütörtökön, március 1-én délután öt órakor az egyesület helyiségében (VI., Uj-utca 4. szám, I. emelet) tartandó felolvasó ülés lesz. — A napirend tárgya: Lyka Károly előadása: A modern magyar műipar.

Fizetéseképtelenségek. A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetéseképtelenségeket jelenti: Bergmann Lajos kereskedő Tisza-Földvár, Goldstein Rudolf kereskedő Oravica, Márkus József kereskedő Nagyvárad, Polausek F. kereskedő Idria, Sykora és Tarsa cég Brünn.

Szészárak. A kontingens nyersszesz ára Budapest 26.50 korona pénzben, 37.— korona áruban, 40.— korona áruban.

Borjűvásár. 1900. évi február hó 28-án. (A budapesti marhavasártéri vásári pénztár részvény-társaságtól.) Felhajtás: Belföldi élő borjú 332 drb, leölt borjú 41 db, bécsi élő borjú — db, — db. horvát, növendék marha 22 darab, bárány élő — darab, leölt bárány — darab. Árjegyzés azonos tételekből: Árjegyzések. Belföldi élő borjú 64—70 f.-ig, I. r. 80—88 f.-ig, kivételek 90 f. kilónként, leölt borjú 80—84 f.-ig, I. r. 88— f.-ig, kivét. — f. kilónként, levonas nélkül. Bécsi leölt borjú — f.-ig. Növendék marha 44—52 f.-ig kilonként, I. r. — f.-ig. Bárány élő — k., leölt bárány — k., kivételes ár — k.-ig páronként. A kis felhajtás dacára a vásár lanya volt.

Budapesti sertés-konzumvásár. A ferencvárosi petróleum-rakodónál lévő székcs-fővárosi sertés-konzumvásár árjegyzése 1900. évi febr. 28-án. Készlet 759 darab. Érkezett 483 darab. Összesen: 1242 darab. — Eladatot 498 darab. Maradt 744 darab. — Nap árak: 120—180 kgr. sulyban 94—98 koronánál, 220—280 kgr. sulyban 94—98 koronánál, 320—380 kgr. sulyban 94—98 k.-ig. Öreg nehéz páronként 400—500 kilos 90—92 koronánál. Malacok — korona kilónként. A vásár hangulata lanya volt.

A budapesti gabonátözsde. Budapest, február 28. Ma az érdeklődés a jobb buza iránt nagy volt. Mérsékelt kínálat és javuló irányzat mellett 20.000 mmásza került forgalomba 5 fillérel drágább áron. A rozs forgalma 4200 métermázsát tett szilárd irányzat mellett.

Egyéb gabonaművekben gyenge volt a forgalom. Eladott: Buza Tiszavidéki: 600 mm. 80 k. 8 K. 25 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 10 f., 1000 mm. 80 k. 7 K. 80 f., 206 mm. 77 k. 7 K. 85 f., 150 mm. 78 k. 8 K. — f. 1800 mm. 77 k. 8 K. — f., 100 mm. 77 k. 7 K. 95 f. Török-Becsei: 3800 mm. 72 k. 7 K. 18 fillér. Adonyi: 4000 mm. 73 k. 7 K. 32 1/2 f. Pestmegyei: 1000 mm. 80 k. 8 K. — f., 300 mm. 78 k. 7 K. 55 f., 300 mm. 76 k. 7 K. 57 1/2 f., 800 mm. 74 k. 7 K. 57 1/2 f., 100 mm. 76 k. 7 K. 40 f., 100 mm. 76 k. 7 K. 30 f., 200 mm. 75 k. 7 K. 45 f., 100 mm. 74 k. 7 K. 15 f. Ráckereszturi: 2660 mm. 75 k. 7 K. 30 fillér. Bánáti: 1000 mm. 74 k. 7 K. 25 f. Mind 3 hónapra. Rossz: 1000 mm. 6 K. 40 f., 2000 mm. 6 K. 25 f., 200 mm. 6 K. 10 f., 500 mm. 6 K. 10 fillér, 500 mm. 6 K. — f. Zab: 100 mm. 5 K. 40 f., 150 mm. 5 K. 32 1/2 f., 100 mm. 5 K. 30 f. Fehértengeri: 300 mm. 5 K. — fillér. Baltacim: 100 mm. 11 K. 50 f. Készpenzfizetés mellett.

A készáru hivatalos jegyzése a budapesti áru- és értéktözsde szokásai szerint, készpénzben 50 kilogrammonként — A minőség hektoliterenként és kilogrammonként.

B u z a	klóss	50 kilogramm ár		50 kilogramm ára		
		K-től	K-ig	K-től	K-ig	
úszavidéki	6	75	7.40	7.50	7.70	8.00
"	"	75	7.45	7.55	7.85	8.10
"	"	75	7.40	7.50	81	7.90
"	"	75	7.60	7.9	—	—
fehértengeri	6	75	7.85	7.90	7.9	7.90
"	"	75	7.40	7.5	80	7.9
"	"	75	7.3	7.40	81	7.55
"	"	75	7.00	7.7	—	—
pestvidéki	6	75	7.15	7.35	7.9	7.80
"	"	75	7.25	7.45	80	7.8
"	"	75	7.75	7.85	81	7.90
"	"	75	7.65	7.75	—	—
bánási	6	75	7.15	7.3	7.9	7.8
"	"	75	7.25	7.45	80	7.85
"	"	75	7.75	7.85	81	—
"	"	75	7.65	7.75	—	—
bácskai	6	75	7.25	7.40	7.9	—
"	"	75	7.30	7.50	—	—
"	"	75	7.60	7.75	—	—
"	"	75	—	—	—	—

Egyéb gabonaművek	klóss	50 kilogramm ár		
		K-től	K-ig	
Rozs	uj elsőrendű	—	6.25	6.30
"	uj másodikrendű	—	6.10	6.20
Arpa	uj elsőrendű	—	5.65	5.70
"	uj másodikrendű	—	5.45	5.50
Zab	uj elsőrendű	—	5.45	5.50
"	uj másodikrendű	—	5.35	5.40
Tengeri	uj elsőrendű	—	4.75	4.80
"	uj másodikrendű	—	4.65	4.70
Repece	uj elsőrendű	—	12.—	12.50
"	uj másodikrendű	—	12.—	12.50
Köles	uj elsőrendű	—	5.30	5.30
"	uj másodikrendű	—	5.30	5.30

A határidőzlet folyamán a következő kötések történtek:
 Buza (1900.) áprilisra 7.46—7.47—7.48—7.44
 Buza (1900.) okt.-re 7.70—7.73—7.69
 Rozs áprilisra . . . 6.35—6.30
 Rozs októberre . . . 6.45—6.41
 Zab áprilisra (1900) . . . 5.—5.02—5.—
 Tengeri 1900. májusra 5.19—5.18—5.17—5.16
 Repece augusztusra . . . 12.30—12.40

Déli egy órákor a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tözsden:
 Buza (1900.) áprilisra . . . 7.44 pénz 7.45 áru
 Buza októberre (1900) . . . 7.69 . . . 7.70
 Rozs áprilisra (1900) . . . 6.31 . . . 6.32
 Rozs októberre . . . 0.— . . . 0.—
 Zab (1900) áprilisra . . . 0.— . . . 0.—
 Tengeri (1900.) máj-ra . . . 5.17 . . . 5.18
 Repece augusztusra . . . 12.50 . . . 12.31

Délután fél 5 órakor zárul:
 Buza áprilisra (1900.) . . . 7.44—7.45
 Buza októberre (1900.) . . . 7.69—7.70
 Rozs áprilisra (1900) . . . 6.31—6.32
 Rozs októberre (1900.) . . . 0.—0.—
 Zab áprilisra . . . 5.16—5.17
 Tengeri májusra 1900. . . . 5.—5.02
 Repece augusztusra —

A budapesti értéktözsde.
 A németországi kedvezőtlen pénzvisszonyok eliensúlyozták a kedvező hangulatot, amelyet az afrikai események kellettek. Azonfelül az internacionális spekuláció tartózkodó álláspontot foglal el. A mai előtözsdei minimális forgalom s lényegtelen változások voltak napirenden. A zárlat csendes. A helyi piac üzletellen maradt.

A déli tözsde csaknem változatlan maradt. A helyi piacon csak rimamurányi részvények részesültek némi érdeklődésben, miközben áruk 5—6 koronával emelkedett.

Valuták és ércváltók változatlanok. Az előtözsde: kedvtelen. Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 750.—, Osztrák hitelrészvény 755.80—756.50. Osztrák-magyar államvasut 660.50—661.—, Rimamurányi 630.—624.50. Villamos vasut 341.—, Kőzuti vasut 677.50—678.— korona. A déli tözsde: változatlan. Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 750.—750.50. Osztrák hitelrészvény 755.80—756.—, Osztrák-magyar államvasut 660.20—661.—, Leszámítoló bank 503.—503.50. Kőzuti vasut 677.—678.—. Déli vasut 129.50—130.50 korona.

Forgalomba került: Budapesti Bankkegyesület 185. Salgó-tarjani részvénytársaság 646. Városi villamos vasut részvény 341.—339.50 korona árfolyammal. Utótözsde. A 4 órai zárlatok maradt: Osztrák hitelrészvény 756.20. Magyar hitelrészvény 750.50. Leszámítoló bank 503.—. Rimamurányi vasmű részvény 634.—. Osztrák-magyar államvasut 660.50. Kőzuti vasut részvény 677.—. Villamos vasut 340.50 korona.

A hivatalos zárlatok a következők voltak: *)

I. Államadósság.

a) Magyar Államadósság.

	Pénz Áru	Pénz Áru
	100 kor.-kint	100 kor.-kint
Amnyjárások 4%—	98.45	98.—
Koronajárások 4%—	98.95	94.35
Keleti vasuti költségek 5%—	99.50	100.80
Államvasuti árnyaköltség 4 1/2%—	100.75	101.5
Államvasuti elzárlat költsége 4 1/2%—	99.75	100.75
Vas-üzemelési költsége 5%—	81.55	82.50
Magyar nyereségek költsége (300 K)	108.—	104.—
Magyar nyereségek költsége (200 K)	102.—	104.—
Magyar reálköltség 4 1/2%—	99.40	100.15
Horv.-szlav. reálköltség 4 1/2%—	96.—	99.75
Magyar földterhek költsége 4 1/2%—	98.—	94.—
Horv.-szlav. földterhek költsége 4%—	94.—	95.—
Tiszai sorjegy 4%—	141.50	141.50

* Az I—V. alatt jegyzett papírok árfolyama 100 koronánként értendő, a VI—XVI. alatt jegyzetteket pedig darabonként koronákban.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Csütörtök, 1900. március 1-én.

A fegyverkovács.

Víg opera 3 felvonásban. Szövegét és zenéjét szerző Lortzing Albert, fordította Radó Antal.

Személyek:

Stadinger	Ney D.	Adehof	Hegedűs
Mária	Szilágyiné B. I.	Immentraut	Valent
Libenan gróf	Takács	Brenner	Dalnoki
György	Kiss B.	Kovácslegény	Ney B.

Utána:

Rococo.

Ballet 1 felvonásban.
Kezdeté 7 óraker.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1900. március 1-én.

Folt, a mely tisztít.

Dráma 4 felvonásban. Irta: Eöcheray J. A. Spanyol eredetiből fordította Patthy Károly.

Személyek:

Mathilde	Márkus	Dolores	Keczeri
Enriqueta	Maróthy	Fernando	Mihályfi
Concepcion	Helvey	Don Justo	Ber csényi

Kezdeté 7 óraker.

VÁR-SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1900. március hó 1-én.

A mama.

A gróf Teleki-alapítványból 100 arany pályadíjjal jutalmazott eredeti vígjáték 3 felvonásban. Irta: Szilagyi.

Személyek:

Mogorinó	Vizváriné	Szegfű Tiv.	Ujházy
Cili	Csillag	Ormi Béla	Dezso
Berki Ákos	Császár	Ugri Miska	Vizvári
Eszküle	Árva Ligeti		

Kezdeté 7 óraker.

VIGSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1900. március hó 1-én.

A férj vadászni jár.

Böhözát 3 felvonásban. Irta: Georges Feydeau. Fordította: Mihály József.

Személyek:

Justinian	Hegedűs	Babette	Munkácsi
Leontino	Lánczy I.	Gustave	Góth
Latour	Nikó L.	Bridois	Gyöngyi

Kezdeté 7 1/2 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1900. március hó 1-én.

Blaha Luiza asszony mint vendég.

A népszínházi bizottság által 100 arannyal jutalmazott népszínmű 3 felv. dalokkal és táncokkal. Rákóczi korából. Irta ifj. Bokor J.

Személyek:

Bacsóskyné	Krecsányi S.	Tetőny	Szirmai
Hona	Z. Bárdi G.	Bedő	Kiss M.
Bögözy	Németh	Böksi	Blaha L.
Tamás	Tollagi	Katica	Gazsi M.

Kezdeté 7 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1900. március hó 1-én.

New-York szépe.

Operette 2 felvonásban, 6 képb. Irta Hugh Morton. Fordította Salgó Ernő és Makai Emil. Zenéjét szerzőte Gustave Kerker.

Személyek:

Fronson	Sziklai	Cora	Margó Z.
Harry	Ráthonyi	Kenneth	Giréth
Kurt	Vidor	Blinky	Rózsahegy
Snifkins	Mátrai	Kissie	Rózsa L.
Twiddles	Beothy	Fifi	Ledofsky

Kezdeté 7 1/2 óraker.

URÁNIA SZÍNHÁZ

Kerepesi-ut 21.

Csütörtök, 1900. március hó 1. én.

Spanyolország.

Irta és foltoivassa Pekár Gyula. 206 vetített képpel, 4 spanyol táncal és 11 a bika- viadalt ábrázoló mozgó fényképpel.

Kezdeté 7 1/2 óraker.

Posztómaradékok.

Rendteleg posztószétküldési világáruházban elkerülhetetlen, hogy minden idény után hátra ne maradjanak oly árúk, melyek többé már nem min- tázhatók. Hogy ezen árúkat ne legyen kénytelen háza- lóknak. — kik magas árakkal nemcsak megkarosítják magánvevőket, hanem a szabóipart is hátrányosan befolyásolják — eladni, alkalmat nyujtok a venni szándékozóknak, hogy jó, finom árú halatlan olcsón direkt vásárolhassanak.

Készletben vannak maradékok öltönyök, fel- öltök, havelok, kabátok, nadrágok stb.-hez minden mértékben. Minik ezekből nem küldhetők. Vidéki megrendeléseknél elegendő a mérték, szín és ár megadása.

Nez nem felelő árúkat becserelek vagy a pénzt visszaadom. Tisztelettel

Stikarovszky János

Budapest, V. Erzsébettr 16.

Budapest kávéház Andrassy-ut 27. sz.

a legmodernebb stilyusban ujjon- nan átalakitva. Ma és mindennap Tisztelettel **Banda Marci és fiai** hangversenyez. **Rosenberg Lajos**, kávéház tulajdonos.

PETANOVITS Metropole-szállója.

Ma ifj. Oláh Józsi kedvelt zenekara játszik. Színház után teljesen friss va- este csóra. A gyönyörű töl kerten kívül a mulatságok. lakodalmak, bankettek megtartására igen alkalmas díszes fehértérter és elegáns különszobák állanak a vendégek rendelkezésére.

VÁSZON ÉS ASZTALNEMŰ GYÁROSOK SZEPESSEGRŐL.

Ajánlják hírneves gyártmányaikat.

FŐRAKTÁR:
Budapest, IV., Koronaherceg-utca 8. szám
Harris-bazár épület.

Minden darab gyáraink- ból származó árú jelen

VALÓDI SZEPESSEGI VÉD- JEGY ECHT ZIPSER védjeggyel látjuk el.

Wein Károly és Társai.

FOLIES CAPRICE Hallatlan

Eredeti!! Ma Ujdonság!!
10 óraker! Szenzációs ujdonság!

Sámson és Delila.

Parodisztikus bibliai daljáték. Szövegét írta: egy állszteus. Zenéjét összeállította és részben szer- zette: Kmoeh Adolf. Rendező: Rott Sándor.

Végül:

„Blonde Bestien.“

Böhözát Leitner H.-től. Zenéje Kmoeh A.-től.
Erkély incognito páholyok.
Kitűnő konyha és italok. — Mérsé- kelt árak.

Meinl Gyula

kávéraktára

— BÉCS. —

Központ és iroda:

BÉCS,

1., Fleischmarkt 7.,

saját házában.

Fiókok: IV., Wiedener Hauptstrasse 16,

VII., Neustiftgasse 28,

VII., Mariahilferstrasse 112.

XII., Meidling, Schönbrunnerstrasse 261,

XVII., Hernauer Linie, Stadthahn- Viadukt 86,

XVIII., Währinger Linie, Stadtb.- Viadukt 118.

Depot: X., Himmergerstrasse 17.

Depot: Hietzing, Wattmann-gasse 15.

Göz-kávépörkölő és fűgekávé gyár

BÉCS, VII., Neustiftgasse 28.

Telefon 3720. Telefon 3720.

5 klg. küldeménydíjmentesen.

Vásárlásoknál tessék a címre ügyelni.

fr. Hagenmacher H. Söröző

Palackos Sör

Különlegességek:

Szalonsör.

Maláta Sör.

125.000 HECTOL, ÉVI TERMELÉS

EVFORGALOMT 5 MILLIO PALACK

EVFORGALOMT 5 MILLIO PALACK

Megrendelési helyek: Budapest V. Kádár-utca 5. Maqgenmacher Kőbánya: Hagenmacher Budafok

Most jelent meg!

A polgár, mint esküdt.

Irta:

Dr. Gonda Dezső

Ára angol vászonkötés- ben 1 fnt 20 kr.

Kapható a „Budapesti Napló“ kiadóhivatalában, József-körút 18.

Alulírott értesitem igen tisztelt ismerőseim és barátaimat, hogy a mai naptól kezdve a

Keleti Kávéházban,

Csömöri-ut 14. sz. alatt sógorom

Dankó Kálmán

vezetése alatt álló zenekarral és az én közreműködésem mellett naponta hang- versenyezni fogunk.

Szíves támogatásért esedezik

Török Pista, cimbalmos.

Somossy Mulató

(Nagymező-utca).

Albrecht Ferenc, igazgató.

Pénztárvnyítás 7-ker. Kezdeté 8-ker.

Ma, hatásos sikere a bibliai operett- társulatnak

Bar-Kochba

a csillag fla.

c. bibliai operettben, Goldfadentől.

Az operett kezdete 9-ker.

Fellépte az ujjonnan szerződött ki- tűnő műcéknek. Mind először Bu- dapestben.

Carmen Recca's Miss Elvira

a sevillai rózza, spányol a bájos trapez-művésznő.

La belle Dagmar Hansen Krüger és Kürsten

eredeti zene némajátéko- sok.

La belle Maria Zarina Charles Briandt

bámulatos gentleman- equilibrista.

Charles és Frederik

Norden Erna Wildwest a biciklin.

Élőleges jelentés! Szombaton, március 3-án, délután fél 4 óraker, kivételes előadása a bibliai operett-társulatnak felhelyárrakkal.

Jegyek elővetelben kaphatók Weiss A. nagytözsde

Károly-körút 26. és a nappali pénztárnál.

A mulató villanyos világítása saját gépei által esz- közítették; a gépek Wüste és Rupprecht gépgyá- rok által készítették.

GOLIÁT MALÁTA SÖR

Kiváló üdítő ital és gyógycélokra szolgál.

Ajánlják: **Dr. Korányi és Dr. Kétly** egyetemi tanár urak.

Idegbajokban, vérszegénység, emésztési zavarok- nál, gyengeségek, stb. kitűnő sikerrel használtatik.

Árak vid-keo kőbányai vasut állomásra szállítva

1 láda 30 nagy palack 17 K. 50 f.

1 . 30 kis palack 13 K.

a fogazási adót is beleértve.

A láda és üres palackok 4 hónapon belüli bér- mentes visszavásárlás 5 korona visszaszolgáltatás.

Budapestben kapható minden fűszer- és csmege-ke- reskedés en és poharanként a „Quisisana Automata Buffet“-bn is.

Dupla maláta sör és világos márciusi sör ládánként 1 koronával olcsóbb.

Ezen sörök eredeti minőségben hónapokig elállanak

MEGRENDELÉSI HELY:

Királysöröző Budapest-Kőbánya.

Nagyon praktikus utközben.

Rövid használat után nélkülözhetlen.

Égészs. hatás. megvizsgálva.

(Bizonylat Bécs 1887. július 3.)

Sarg's Kalodont

Elismert legjobb

fogtisztítószér.

A száj kiöblítése csak fog- vagy szájjal nem

elegendő a fogak tökéletes megtisztítására és

épebben tartására. Ehhez okvetlenül egy oly foly- ton friss **fozkrém** használata szükséges, mint a

Sarg-féle Kalodont, amely hüvelyekben stb. való

gyakorlati csomagolása folytán ennek a követel- ménynek teljesen megfelel.

